

16/2010

Pysäköinninvalvontaa koskevan lainsäädännön uudistaminen

*oikeusministeriö
justitieministeriet*

16/2010

Pysäköinninvalvontaa koskevan lainsäädännön uudistaminen

Edita Prima Oy, Helsinki 2010

11.3.2010

Julkaisun nimi Pysäköinninvalvontaa koskevan lainsäädännön uudistaminen

Tekijä Pysäköinninvalvontatyöryhmä
Puheenjohtaja: lainsäädäntöneuvos Jaakko Rautio

Oikeusministeriön julkaisu Mietintöjä ja lausuntoja **Sarjanumero** 16/2010

OSKARI numero	OM 1/41/2009	HARE numero	OM006:00/2009
ISSN-L	1798-7091		
ISSN (nid.)	1798-7091	ISSN (PDF)	1798-7105
ISBN (nid.)	978-952-466-966-5	ISBN (PDF)	978-952-466-967-2

Asia- ja avainsanat Seuraamusjärjestelmä, julkinen pysäköinninvalvonta, yksityinen pysäköinninvalvonta, pysäköintivirhe, joutokäyntirikkomus, pysäköintivirhemaksu, rengaslukko, valvontamaksu

Tiivistelmä Esityksessä ehdotetaan uudistettavaksi pysäköinninvalvontaa koskeva lainsäädäntö. Esityksen tavoitteena on ennaltaehkäistä pysäköintivirheitä ja antaa entistä monipuolisemmat ja tehokkaat keinot puuttua niihin sekä parantaa kiinteistön omistajien ja haltijoiden mahdollisuuksia päättää kiinteistön käyttämisestä ottaen huomioon myös ajoneuvojen kuljettajien sekä omistajien ja haltijoiden oikeusturva.

Esitykseen sisältyvän julkista pysäköinninvalvontaa koskevan lakiehdotuksen mukaan pysäköinninvalvonnasta huolehtisivat poliisi sekä kunnallinen pysäköinninvalvoja ja pysäköinnintarkastaja, jos kunnassa on järjestetty kunnallinen pysäköinninvalvonta. Lain soveltamisalaan kuuluisivat pysäyttämistä, pysäköintiä ja pysäköintikiekon käyttöä sekä joutokäyntiä koskevat rikkomukset.

Pysäköintivirheestä voitaisiin määrätä 20–80 euron suuruinen pysäköintivirhemaksu. Samasta jatkuvasta pysäköintivirheestä voitaisiin määrätä enintään kolme pysäköintivirhemaksua. Ajoneuvoon voitaisiin kiinnittää sen liikuttamisen estävä rengaslukko, jos pysäköintivirhe on jatkunut kaksi vuorokautta tai jos samalla ajoneuvolla on tehty viisi pysäköintivirhettä, joista määrätyt lainvoimaiset pysäköintivirhemaksut on maksamatta. Joutokäyntirikkomuksesta voitaisiin määrätä pysäköintivirhemaksu. Vähäisestä pysäköintivirheestä ja joutokäyntirikkomuksesta voitaisiin antaa huomautus tai luopua toimenpiteistä.

Pysäköintivirhemaksua ja rengaslukkoa koskevasta päätöksestä voitaisiin tehdä oikaisuvaatimus pysäköinninvalvojalle, jonka päätöksestä voisi hakea muutosta hallinto-oikeudessa. Muutosta voitaisiin hakea korkeimmassa hallinto-oikeudessa, jos se myöntää valitusluvan.

Esitykseen sisältyvän yksityistä pysäköinninvalvontaa koskevan lakiehdotuksen mukaan yksityisellä alueella ja maastossa voisi pysäköintiä valvoa kiinteistön omistaja tai haltija, jotka voisivat myös siirtää oikeuden valvoa pysäköintiä muulle henkilölle.

Luvattomasta pysäköinnistä voitaisiin veloittaa valvontamaksu, jonka määrä saisi olla enintään sama kuin vastaavalla alueella tehdystä pysäköintivirheestä määrätävä pysäköintivirhemaksu. Samasta jatkuvasta luvattomasta pysäköinnistä voitaisiin veloittaa kolme valvontamaksua. Pysäköintiä koskevat ehdot ja valvontamaksu luvattoman pysäköinnin seuraamuksena olisi ilmoitettava selvästi havaittavalla ja yksiselitteisellä tavalla. Jollei valvontamaksua suoritettaisi vapaaehtoisesti, maksun saamiseksi olisi nostettava kanne käräjäoikeudessa.

11.3. 2010

Publikationens titel	Reform av lagstiftning för parkeringsövervakning		
Författare	Parkeringsövervakningsarbetsgruppen Ordförande: lagstiftningsrådet Jaakko Rautio		
Justitieministeriets publikation	Betänkanden och utlåtanden	Serienummer	16/2010
OSKARI nummer	JM 1/41/2009	HARE nummer	JM006:00/2009
ISSN-L	1798-7091		
ISSN (häft.)	1798-7091	ISSN (PDF)	1798-7105
ISBN (häft.)	978-952-466-966-5	ISBN (PDF)	978-952-466-967-2
Sak- och nyckelord	Påföljdssystem, offentlig parkeringsövervakning, privat parkeringsövervakning, parkeringsfel, tomgångsförseelse, felparkeringsavgift, klampning, övervakningsavgift		
Referat	<p>I propositionen föreslås en reform av lagstiftningen om parkeringsövervakning. Propositionen syftar till att förebygga parkeringsfel och erbjuda mångsidigare och effektivare metoder att ingripa mot dem samt att förbättra fastighetsägarnas och innehavarnas möjligheter att använda fastigheten med beaktande av också fordonförarnas samt ägarnas och innehavarnas rättsskydd.</p> <p>Enligt det förslag till lag om offentlig parkeringsövervakning som ingår i propositionen ska polisen och den kommunala parkeringsövervakningen sörja för parkeringsövervakningen, om i kommunen har anordnats kommunal parkeringsövervakning. Till lagens tillämpningsområde hör överträdelser mot stannade, parkering och användning av parkeringsskiva samt tomgången.</p> <p>För ett parkeringsfel ska kunna tas ut en felparkeringsavgift på 20-80 euro. För samma fortsatta parkeringsfel får tas ut högst tre felparkeringsavgifter. Fordonet kan klampas, om parkeringsfelet har fortgått i två dygn eller om det med samma fordon har begåtts fem parkeringsfel för vilka lagakraftvunna felparkeringsavgifter är obetalda. För tomgångsförseelse ska kunna tas ut felparkeringsavgift. För ett ringa parkeringsfel och en ringa tomgångsförseelse kan det ges en anmärkning eller meddelas åtgärdseftergift.</p> <p>Med anledning av ett beslut om felparkeringsavgift och klampning kan det göras ett yrkande på rättelse hos parkeringsövervakaren, vars beslut kan överklagas hos förvaltningsdomstolen. Förvaltningsdomstolens beslut får överklagas hos högsta förvaltningsdomstolen, om högsta förvaltningsdomstolen beviljar besvärstillstånd.</p> <p>Enligt den lag om privat parkeringsövervakning som ingår i propositionen kan parkering på privat område eller i terrängen övervakas av fastighetens ägare eller innehavare vilka också på en annan person kan överföra rätten att övervaka parkeringen.</p>		

För olovlig parkering kan tas ut en övervakningsavgift som till beloppet får vara högst den samma som den felparkeringsavgift som tas ut på motsvarande område. För samma fortsatta olovliga parkering kan tas ut tre övervakningsavgifter. Villkoren för parkering och övervakningsavgiften som påföljd för olovlig parkering ska meddelas på ett sätt som tydligt och entydigt kan upptäckas. Om övervakningsavgiften inte betalas, ska för indrivning av avgiften väckas talan vid tingsrätten

Oikeusministeriölle

Oikeusministeriö asetti 22 päivänä toukokuuta 2009 työryhmän, jonka tehtäväksi annettiin laatia ehdotus hallituksen esitykseksi pysäköinninvalvontaa koskevan lainsäädännön uudistamisesta.

Asettamispäätöksen mukaan työryhmän tuli laatia tarvittavat ehdotukset julkisen pysäköinninvalvonnan järjestämiseksi. Lisäksi työryhmän tuli selvittää yksityistä pysäköinninvalvontaa koskeva sääntelytarve ja tehdä tarvittaessa ehdotukset tätä koskevaksi lainsäädännöksi.

Tulevassa lainsäädännössä tuli pysyttää seuraavat perusratkaisut. Julkisesta pysäköinninvalvonnasta huolehtisivat poliisi ja kunnalliset viranomaiset. Pysäköintivirhemaksu pysytettäisiin edelleen muuna sanktiona kuin rikosoikeudellisena rangaistuksena. Pysäköintivirhemaksu olisi edelleen lievien pysäköinti- ja joutokäyntirikkomusten seuraamus. Virhemaksun suuruuden olisi oltava asianmukaisessa suhteessa vakavammista teoista määrättävään rikesakkoon ja sakkorangaistukseen. Virhemaksun ankaruutta harkittaessa on myös otettava huomioon muut vastaavantyyppiset hallinnolliset maksuseuraamukset.

Valmistelussa oli erityisesti kiinnitettävä huomiota nykyisen julkisen pysäköinninvalvonnan viranomaisten toimivaltaa koskevan sääntelyn tarkoituksenmukaisuuteen ja lainsäädännön selkeyteen. Lisäksi tuli harkita, ovatko nykyiset toimivaltuudet riittäviä vai pitäisikö niitä täydentää esimerkiksi ns. pyörälukkoa koskevalla sääntelyllä. Yksityisen pysäköinninvalvonnan suhde julkiseen pysäköinninvalvontaan tuli selvittää erityisesti suhteessa julkisen vallan perustuslain mukaiseen käyttöön ja ottaen huomioon kiinteistönomistajan oikeudet. Oikeusturvakeinojen ajantasaisuudesta oli varmistuttava. Säädetävän lain tuli täyttää perustuslain vaatimukset.

Työryhmän toimikausi päättyi 28 päivänä helmikuuta 2010.

Työryhmän puheenjohtajana toimi lainsäädäntöneuvos Jaakko Rautio oikeusministeriöstä ja jäseninä olivat lainsäädäntöneuvos Kirsi Pulkkinen oikeusministeriöstä, lainsäädäntöneuvos Pertti Normia sisäasiainministeriöstä, lakimies Mika Hakamäki Kuluttajavirastosta, hallinto-oikeustuomari Sampo Jokinen Helsingin hallinto-oikeudesta, kunnallinen pysäköinninvalvoja Kaija Kossila Helsingin kaupungilta, lakimies Jenny Koivisto Suomen Kuntaliitosta, asianajaja Olli Pohjakallio Suomen Asianajajaliitosta sekä valvonta-asiamies Kirsi Alanne Oy ParkCom Ab:sta. Joihinkin työryhmän kokouksiin osallistui Normian puolesta ylitarkastaja Marko Meriniemi, Jokisen puolesta hallinto-oikeustuomari Leena Karhu, Koiviston puolesta liikenneinsinööri Silja Siltala ja Pohjakallion puolesta asianajaja Tero Reponen.

Rautio ja Pulkkinen ovat toimineet myös työryhmän sihteerinä.

Työryhmä järjesti toimeksiannon mukaisesti 11 päivänä tammikuuta 2010 kuulemistilaisuuden, jonne kutsuttiin yksitoista eri tahoja. Kuulemistilaisuudessa olivat läsnä hallitusneuvos Anna-Liisa Tarvainen, liikenne- ja viestintäministeriö, kunnallinen pysäköinninvalvoja Petteri Aumala, Espoon kaupunki, kunnallinen pysäköinninvalvoja Laura Mäki-Marttunen, Tampereen kaupunki, kunnallinen pysäköinninvalvoja Esa Mettälä, Turun kaupunki, toimitusjohtaja Pasi Nieminen, Autoliitto ry, puheenjohtaja Sebastian Koreneff ja hallintojohtaja, VT Mikko Paavola, Suomen Pysäköintiyhdistys, hallituksen puheenjohtaja Lauri Mustonen ja lakimies Iivari Järvinen, Oy ParkPatrol Finland Ab, päälakimies Anu Kärkkäinen, Suomen Kiinteistöliitto ry, toimitusjohtaja Helena Kinnunen ja lakimies Riikka Vitakoski, Asunto-, toimitila- ja rakennuttajaliitto RAKLI ry. Kirjallisen lausuman toimittivat edellä mainitut tahot sekä valtionvarainministeriön kuntasasto ja vero-osasto sekä Suomen Kauppakeskusyhdistys ry.

Työryhmä on kokoontunut 11 kertaa.

Saatuaan työnsä valmiiksi työryhmä kunnioittaen luovuttaa mietintönsä oikeusministeriölle.

Helsingissä 11 päivänä maaliskuuta 2010

Jaakko Rautio

Kirsi Pulkkinen

Pertti Normia

Mika Hakamäki

Sampo Jokinen

Kaija Kossila

Jenny Koivisto

Olli Pohjakallio

Kirsi Alanne

SISÄLLYS

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ.....	15
YLEISPERUSTELUT	16
1 Johdanto	16
2 Nykytila.....	17
2.1 Lainsäädäntö ja käytäntö	17
2.2 Ulkomaiden lainsäädäntö	24
Ruotsi	24
Norja	25
Tanska	26
Irlanti	27
Belgia	27
2.3 Nykytilan arviointi.....	28
3 Esityksen tavoitteet ja keskeiset ehdotukset	29
3.1 Esityksen tavoitteet.....	29
3.2 Keskeiset ehdotukset.....	30
Julkisen pysäköinninvalvonnan ala.....	30
Pysäköintivirhemaksu	31
Rengaslukko ja ajoneuvon siirtäminen.....	32
Menettely ja oikeussuojakeinot	34
Yksityinen pysäköinninvalvonta	34
Julkisen ja yksityisen pysäköinninvalvonnan välinen suhde.....	36
4 Esityksen vaikutukset.....	37
5 Asian valmistelu.....	38
YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT	40
1 Lakiehdotusten perustelut	40
1.1 Laki julkisesta pysäköinninvalvonnasta	40
Yleiset säännökset.....	40
Seuraamukset.....	42
Vastuun kohdentuminen.....	47
Valvontatoimi.....	48
Oikeussuoja.....	50
Erinäiset säännökset.....	52
Voimaantulo	55
1.2 Laki yksityisestä pysäköinninvalvonnasta	56
1.3 Maastoliikennelaki	61
1.4 Ympäristönsuojelulaki	62
1.5 Laki ajoneuvojen siirtämisestä	62
1.6 Hallinto-oikeuslaki	63
1.7 Pelastuslaki	63
2 Tarkemmat säännökset ja määräykset.....	63
3 Voimaantulo.....	64
4 Suhde perustuslakiin ja säätämisyjärjestys.....	64

LAKIEHDOTUKSET.....	68
Laki julkisesta pysäköinninvalvonnasta.....	68
Laki yksityisestä pysäköinninvalvonnasta.....	78
Laki maastoliikennelain 26 §:n muuttamisesta.....	81
Laki ympäristönsuojelulain 116 §:n muuttamisesta.....	82
Laki ajoneuvojen siirtämisestä annetun lain 5 ja 11 §:n muuttamisesta.....	83
Laki hallinto-oikeuslain 12 b §:n muuttamisesta.....	84
Laki pelastuslain 83 §:n muuttamisesta.....	85
LAGFÖRSLAG.....	86
Lag om offentlig parkeringsövervakning.....	86
Lag om privat parkeringsövervakning.....	96
Lag om ändring av 26 § i terrängtrafiklagen.....	99
Lag om ändring av 116 § i miljöskyddslagen.....	100
Lag om ändring av 5 och 11 § i lagen om flyttning av fordon.....	101
Lag om ändring av 12 b § i lagen om förvaltningsdomstolarna.....	102
Lag om ändring av 83 § i räddningslagen.....	103

**Hallituksen esitys Eduskunnalle
pysäköinninvalvontaa koskevan
lainsäädännön uudistamiseksi**

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Esityksessä ehdotetaan uudistettavaksi pysäköinninvalvontaa koskeva lainsäädäntö. Esityksen tavoitteena on ennaltaehkäistä pysäköintivirheitä ja antaa entistä monipuolisemmat ja tehokkaat keinot puuttua niihin sekä parantaa kiinteistön omistajien ja haltijoiden mahdollisuuksia päättää kiinteistön käyttämisestä ottaen huomioon myös ajoneuvojen kuljettajien sekä omistajien ja haltijoiden oikeusturva.

Esitykseen sisältyvän julkista pysäköinninvalvontaa koskevan lakiehdotuksen mukaan pysäköinninvalvonnasta huolehtisivat poliisi sekä kunnallinen pysäköinninvalvoja ja pysäköinnintarkastaja, jos kunnassa on järjestetty kunnallinen pysäköinninvalvonta. Lain soveltamisalaan kuuluisivat pysäyttämistä, pysäköintiä ja pysäköintikiekon käyttöä sekä joutokäyntiä koskevat rikkomukset.

Pysäköintivirheestä voitaisiin määrätä 20–80 euron suuruinen pysäköintivirhemaksu. Samasta jatkuvasta pysäköintivirheestä voitaisiin määrätä enintään kolme pysäköintivirhemaksua. Ajoneuvoon voitaisiin kiinnittää sen liikuttamisen estävä rengaslukko, jos pysäköintivirhe on jatkunut kaksi vuorokautta tai jos samalla ajoneuvolla on tehty viisi pysäköintivirhettä, joista määrätty lainvoimaiset pysäköintivirhemaksut on maksamatta. Joutokäyntirikkomuksesta voitaisiin määrätä pysäköintivirhemaksu. Vähäisestä pysäköintivirheestä ja joutokäyntirikkomuksesta voitaisiin antaa huomautus tai luopua toimenpiteistä.

Pysäköintivirhemaksua ja rengaslukkoa koskevasta päätöksestä voitaisiin tehdä oikeusvaatimus pysäköinninvalvojalle, jonka päätöksestä voisi hakea muutosta hallinto-oikeudessa. Muutosta voitaisiin hakea korkeimmassa hallinto-oikeudessa, jos se myöntää valitusluvan.

Esitykseen sisältyvän yksityistä pysäköinninvalvontaa koskevan lakiehdotuksen mukaan yksityisellä alueella ja maastossa voisi pysäköintiä valvoa kiinteistön omistaja tai haltija, jotka voisivat myös siirtää oikeuden valvoa pysäköintiä muulle henkilölle.

Luvattomasta pysäköinnistä voitaisiin veloittaa valvontamaksu, jonka määrä saisi olla enintään sama kuin vastaavalla alueella tehdystä pysäköintivirheestä määrättävä pysäköintivirhemaksu. Samasta jatkuvasta luvattomasta pysäköinnistä voitaisiin veloittaa kolmen valvontamaksua. Pysäköintiä koskevat ehdot ja valvontamaksu luvattoman pysäköinnin seuraamuksena olisi ilmoitettava selvästi havaittavalla ja yksiselitteisellä tavalla. Jollei valvontamaksua suoritettaisi vapaaehtoisesti, maksun saamiseksi olisi nostettava kanne käräjäoikeudessa.

Esityksessä ehdotetaan lisäksi muutettavaksi viittä lakia.

Ehdotetut lait ovat tarkoitettut tulemaan voimaan noin kuuden kuukauden kuluttua siitä, kun ne on hyväksytty ja vahvistettu.

YLEISPERUSTELUT

1 Johdanto

Pysäköintivirhemaksusta annettu laki (248/1970, jäljempänä virhemaksulaki) tuli voimaan 1.9.1970. Hallituksen esityksessä (130/1969 vp s. 1) todettiin ajoneuvokannan voimakkaan kasvun seurauksena olleen lisääntyneet pysäköintivaikeudet ja niiden myötä pysäköintivirheiden lisääntyminen. Tällaisten usein vähäisten rikkomusten käsittelyä rikosoikeudellisessa järjestyksessä pidettiin varsin raskaana ja poliisin voimavarojen järkevän käytön kannalta kyseenalaisena. Myös rangaistus pysäköintivirheestä katsottiin lähtökohtaisesti liian ankaraksi seuraamukseksi. Siksi tällaisia rikkomuksia varten seuraamukseksi tuli säätää pysäköintivirhemaksu, jota luonnehdittiin eräänlaiseksi rangaistusluonteiseksi maksuksi (HE 130/1969 vp s. 13).

Lain soveltamisalaan kuuluvat pysäköintiä ja pysäyttämistä koskevien säännösten ja määräysten rikkominen. Vuoden 1992 alusta lukien virhemaksulain soveltamisalaa laajennettiin niin, että pysäköintivirhemaksu voidaan määrätä myös moottorikäyttöisen ajoneuvon tarpeetonta joutokäyntiä koskevien kieltojen ja rajoitusten rikkomisesta. Virhemaksun suuruus vaihtelee alueittain ja on 10–50 euroa.

Virhemaksulaissa on soveltamisalaa ja seuraamuksia koskevien säännösten lisäksi menettelyä, oikeussuojakeinoja sekä toimivaltaisia viranomaisia koskevia säännöksiä. Pysäköinninvalvontaa ja seuraamusten määräämistä koskevaa toimivaltaa on uskottu poliisin lisäksi myös kunnalliselle pysäköinninvalvonnalle.

Virhemaksulaissa säädetään eräänlaisesta rikosoikeudellisen seuraamusjärjestelmän rinnalla toimivasta erityisestä seuraamusjärjestelmästä. Läheinen kosketuspinta rikosasioihin on siinä, että vaikka lähtökohtaisesti pysäköintivirheestä seuraa pysäköintivirhemaksu, törkeämmät pysäköintivirheet kuitenkin tutkitaan ja ratkaistaan rikosasioista säädettyssä järjestyksessä ja virheisiin sovelletaan rangaistussäännöksiä.

Pysäköintivirheitä koskevat rikesakkorikkomuksista annetun asetuksen (610/1999) 4 tai 9 §. Ensiksi mainitussa pykälässä säädetään moottorittoman ajoneuvon kuljettajan rikkomuksista, joista määrätään 20 euron rikesakko. Toiseksi mainitussa pykälässä säädetään moottorikäyttöisen ajoneuvon kuljettajan liikennemerkin vastaisesta menettelystä, josta määrätään 50 euron rikesakko. Rikesakon määrää poliisi tai muu valvontaa suorittava virkamies rikesakkomenettelystä annetun lain (66/1983) mukaisessa järjestyksessä.

Vakaviin pysäköintivirheisiin sovellettavat rangaistussäännökset ovat käytännössä rikoslain (39/1889) 23 luvun 1 § (liikenteen vaarantaminen), maastoliikennelain (1719/1995) 25 § (maastoliikenneriikkomus) sekä pelastuslain (468/2003) 83 § (pelastusriikkomus). Sakko voidaan määrätä rangaistusmääräysmenettelystä annetun lain (692/1993) mukaisessa järjestyksessä, jolloin rangaistusmääräyksen antaa virallinen syyttäjä. Sakko voidaan tuomita yleisessä tuomioistuimessa esitutinnan, syyteharkinnan ja syytteen nostamisen jälkeen.

2 Nykytila

2.1 Lainsäädäntö ja käytäntö

Julkisen pysäköinninvalvonnan ala

Virhemaksulain 1 §:n mukaan pysäköintivirhemaksu voidaan määrätä ajoneuvon pysäyttämistä ja pysäköintiä, mukaan lukien pysäköintikiekon käyttövelvollisuutta koskevien säännösten ja määräysten rikkomisesta (pysäköintivirhe). Yhdellä teolla tehdyistä useista pysäköintivirheistä määrätään vain yksi maksu. Maksu voidaan määrätä myös moottorikäyttöisen ajoneuvon tarpeetonta joutokäyntiä koskevien kieltojen ja rajoitusten rikkomisesta. Virhemaksulaissa ei täsmennetä ajoneuvon tai moottorikäyttöisen ajoneuvon käsitettä, mutta näistä säädetään tieliikennelain (267/1983) 2 a §:ssä.

Pysäköintivirhemaksu voidaan määrätä, kun virhe tai rikkomus on tapahtunut tiellä tai muulla pääasiassa liikenteeseen käytetyllä alueella. Tieliikennelain 2 §:n 1 momentin 1 kohdan mukaan tällaisista alueista käytetään käsitettä tie. Tieliikennelakia sovelletaan lain 1 §:n mukaan lähtökohtaisesti liikenteeseen tiellä.

Pysäköintiä ja pysäyttämistä koskevat tärkeimmät säännökset ovat tieliikennelaissa. Lain 26 §:ssä säädetään yleisesti pysäköimisestä ja pysäyttamisestä. Lain 27 §:ssä säädetään pysäköintiä ja pysäyttämistä koskevista kielloista sekä 28 §:ssä erityisistä pysäköintikielloista. Lain 28 a §:ssä säädetään pysäköintikiekon käyttövelvollisuudesta. Pysäköintiä tai pysäyttämistä koskevia rajoituksia on lisäksi muun muassa pihakatuja koskevassa 33 §:ssä ja kävelykatuja koskevassa 33 a §:ssä.

Pysäköinti- ja pysäyttämiskielto voi perustua myös tieliikennelain 4 §:n ja tieliikenneasetuksen (182/1982) 3 §:n mukaisesti liikenteen ohjauslaitteeseen. Tällaisia ovat tieliikennelain 50 §:n ja tieliikenneasetuksen 54 §:n nojalla annetun liikenneministeriön päätöksen (203/1982) mukaan muun muassa pysäköimistä ja pysähtymistä koskevat liikennemerkit.

Tieliikennelakia sovelletaan eräissä tapauksissa myös muuhun kuin tiealueeseen. Lain 28 §:n 3 momentin mukaan pysäköinti yksityiselle alueelle on ilman kiinteistön omistajan tai haltijan lupaa kielletty. Pysäköintiä koskevat määräykset on ilmoitettava selvästi havaittavalla tavalla.

Maastoliikennelain 4 §:n 1 momentin mukaan maastoon ei saa pysäköidä tai pysähtyä ilman maan omistajan tai haltijan lupaa. Pykälän 2 momentissa säädetään eräistä tilanteista, joissa lupaa ei tarvita. Maastolla tarkoitetaan lain 3 §:n 1 kohdan mukaan maaluetta ja jääpeitteistä vesialuetta, joka ei ole tie ja jota ei ole tarkoitettu moottoriajoneuvo-, kisko- tai ilmaliikenteeseen. Pysäköintivirhemaksu on lain 26 §:n 1 momentin mukaan moottorikäyttöisen ajoneuvon luvattomasta pysäyttamisestä tai pysäköimisestä määrättävä ensisijainen seuraamus.

Pysäköintivirhemaksua ei virhemaksulain 1 §:n 3 momentin mukaan määrätä, jos virheen johdosta on nostettu syyte tai annettu tiedoksi rangaistusvaatimus, jolla tarkoitetaan rangaistusmääräysmenettelyä annetun lain mukaista rangaistusvaatimusta. Tieli-

kennelain 115 §:n mukaan pysäköintivirheestä tuomitaan rangaistus vain, jos virheestä on aiheutunut tai voinut aiheutua vakavaa vaaraa tai haittaa. Kunnallisesta pysäköinninvalvonnasta huolehtivan viranhaltijan on virhemaksulain 5 §:n 1 momentin mukaan ilmoitettava tällaisesta virheestä poliisille.

Maastoliikennelain 26 §:n 2 momentissa säädetään, että jos luvattomasta pysäköinnistä aiheutuu huomattavaa haittaa luonnolle tai muulle ympäristölle, luontaiselinkeinolle taikka yleiselle virkistyskäytölle tai muulle yleiselle edulle taikka kohtuutonta haittaa maan omistajalle tai haltijalle, on tuomittava rangaistus lain 25 §:n 1 kohdan mukaisesti.

Pelastuslain 33 §:n 2 momentin mukaan pelastustielle ei saa pysäköidä ajoneuvoja. Momentin vastaisesta menettelystä ei aseteta pysäköintivirhemaksua.

Pysäköintivirhemaksu voidaan määrätä myös moottoriajoneuvon tarpeetonta joutokäyntiä koskevien kieltojen ja rajoitusten rikkomisesta. Tarpeetonta joutokäyntiä koskevat ajoneuvojen käytöstä tiellä annetun asetuksen (1257/1992) 5 §, joka on säädetty tieliikennelain 86 §:n 2 momentin nojalla, sekä asetus (1266/2002) moottorikäyttöisten ajoneuvojen joutokäynnin rajoittamisesta, joka on säädetty ympäristönsuojelulain (86/2000) 13 §:n nojalla.

Valvontaviranomaiset

Virhemaksulain 1 §:stä ilmenee, että pysäköinninvalvonta ja pysäköintivirheistä johtuvista seuraamuksista päättäminen kuuluu lähtökohtaisesti poliisille. Pysäköinninvalvontaa johtaa ja valvoo poliisilaitoksen päällikkö, joka toimii myös pysäköinninvalvojana (virhemaksulain 3 §:n 1 momentti). Pysäköinninvalvojana voi toimia poliisipäällikön asemesta myös joku muu laitoksen toimenhaltija.

Poliisin ohella pysäköinninvalvonnasta voi huolehtia kunnallinen pysäköinninvalvonta, josta määrää kunnanvaltuuston esityksestä tai suostumuksella aluehallintovirasto, jolle siirtyi lääninhallitukselle virhemaksulaissa säädetyt tehtävät 1.1.2010 alkaen, saatuaan poliisilaitoksen päällikön lausunnon (virhemaksulain 2 §). Lääninhallituksen eli asiallisesti lääninhallituksen tilalle tulleen aluehallintoviraston tulee pysäköintivirhemaksusta annetun asetuksen (545/1970, jäljempänä virhemaksuasetus) 1 §:n mukaan harkinnassaan ottaa huomioon paikalliset olosuhteet, kuten liikennetiheys, valvonnan tarve ja kunnan edellytykset huolehtia valvontatoimesta. Aluehallintovirasto voi vahvistaa valvonta-apulaisten vähimmäismäärän ja asettaa muita tarpeelliseksi katsomiaan ehtoja. Määräys on voimassa määräajan tai toistaiseksi.

Kunnallinen pysäköinninvalvonta oli Tilastokeskuksen mukaan vuonna 2008 järjestetty yhteensä 38 paikkakunnalla, jotka olivat Espoo, Helsinki, Hyvinkää, Hämeenlinna, Iisalmi, Joensuu, Jyväskylä, Järvenpää, Kajaani, Kerava, Kokkola, Kotka, Kouvola, Kuopio, Kuusankoski, Lahti, Lappeenranta, Lohja, Maarianhamina, Mikkeli, Naantali, Nokia, Oulu, Pietarsaari, Pori, Porvoo, Raisio, Rauma, Riihimäki, Rovaniemi, Savonlinna, Seinäjoki, Siilinjärvi, Tampere, Turku, Vaasa, Vantaa ja Varkaus.

Aluehallintovirasto voi oma-aloitteisesti tai kunnanvaltuuston esityksestä peruuttaa määräyksen. Aluehallintovirasto voi myös muuttaa määräyksen ehtoja, jos olosuhteissa on tapahtunut muutoksia, ehtoja ei ole noudatettu tai valvontaa ei ole hoidettu asianmukaisesti (virhemaksulain 2 § ja virhemaksuasetuksen 2 §).

Jos kunnallinen pysäköinninvalvonta järjestetään, kunnan on virhemaksulain 3 §:n 2 momentin mukaan asetettava kunnallinen pysäköinninvalvoja, jolla tulee pykälän 4 momentin mukaan olla tarpeellinen määrä apulaisia. Poliisipäällikkö ei toimi tällaisessa tapauksessa pysäköinninvalvojana, mutta kunnallinen pysäköinninvalvoja on pykälän 3 momentin mukaan pysäköinninvalvonnan yleistä järjestelyä koskevissa asioissa poliisilaitoksen päällikön johdon ja valvonnan alainen.

Valvonta-apulaisten tehtävä on virhemaksulain 4 §:n 1 momentin mukaan valvoa pysäköintiä ja antaa maksukehotuksia pysäköintivirheiden johdosta ja muutenkin toimia pysäköinninvalvojan ohjeiden ja määräysten mukaisesti. Ajoneuvon kuljettaja on pykälän 2 momentin mukaan vaadittaessa velvollinen ilmoittamaan henkilöllisyytensä pysäköinninvalvojalle tai valvonta-apulaiselle sekä merkistä pysäyttämään ajoneuvon ja noudattamaan muutakin pysäköinninvalvontatehtävässä annettua merkkiä tai kehotusta.

Pysäköinninvalvojan kelpoisuusvaatimuksena on virhemaksuasetuksen 2 §:n 1 momentin mukaan oikeustieteen maisterin tai vastaava aiempi tutkinto. Jos kuitenkin kunnassa on asukkaita enintään 100 000, kelpoisuusvaatimuksena on alempi oikeustutkinto tai poliisipäällystökoulutus. Molemmista tapauksista edellytetään myös perehtyneisyyttä liikennekysymyksiin. Valvonta-apulaisen kelpoisuusvaatimuksena on virhemaksuasetuksen 2 §:n 2 momentin mukaan tehtävien hoitamiseen tarvittava liikennesääntöjen tuntemus.

Kuntalain (365/1995) 44 §:n 2 momentin mukaan tehtävää, jossa käytetään julkista valtaa, hoidetaan virkasuhteessa. Kunnallisesta viranhaltijasta annettu lain (304/2003) 6 §:n 3 momentin mukaan virkasuhteeseen voidaan ottaa vain 18 vuotta täyttänyt henkilö.

Virhemaksulain 6 §:n mukaan valtio saa pysäköintivirhemaksut. Jos kuitenkin kunnallinen pysäköinninvalvonta on järjestetty, asianomainen kunta saa maksut riippumatta siitä, onko maksukehotuksen antanut poliisi vai kunnallinen pysäköinninvalvoja tai hänen apulaisensa. Kunta vastaa valvontatoimesta aiheutuvista kustannuksista kunnallisessa valvonnassa olevalla alueella.

Seuraamukset

Virhemaksulain 7 §:n mukaan pysäköintivirhemaksu on virheen laadusta riippumatta 10 euroa. Jos liikenteellisten syiden katsotaan niin vaativan, sisäasiainministeriön asetuksella voidaan kuitenkin korottaa maksun määrä 40 euroksi. Korotus voi koskea kuntaa tai kunnan tiettyä aluetta.

Jos kunta on jakanut alueensa vyöhykkeisiin tai osiin, joilla peritään erisuuruisia pysäköintimaksuja, voidaan vyöhykkeellä tai osalla, jolla maksu on suurin, pysäköintivir-

hemaksun korotuksen enimmäismäärä sisäasiainministeriön asetuksella ylittää enintään 10 eurolla. Suurin mahdollinen pysäköintivirhemaksu on siten 50 euroa.

Valtaosassa kunnista pysäköintivirhemaksu on 10 euroa. Sisäasiainministeriön antamassa asetuksessa (55/2010) pysäköintivirhemaksusta säädetään tarkemmin pysäköintivirhemaksujen suuruudesta niissä tapauksissa, joissa maksu ei ole 10 euroa. Maksujen suuruudet asetuksessa ovat 15, 20, 25, 30, 35, 40 ja 50 euroa. Korotus on kytketty kunnan alueeseen ja on muutamaa poikkeusta lukuun ottamatta sama koko kunnan alueella. Helsingissä, Lahdessa, Oulussa ja Tampereella on kalleimmalla pysäköintimaksu-
vyöhykkeellä tehdystä pysäköintivirheestä seuraamuksena 50 euron pysäköintivirhemaksu. Yhdessä kunnassa korotus koskee vain osaa kunnan alueesta.

Ajoneuvojen siirtämisestä annetun lain (828/2008) 5 §:n mukaan tienpitoviranomainen tai kunnallinen pysäköinninvalvoja voi suorittaa lähi- tai varastosiirron aikaisintaan kahden vuorokauden kuluttua säännöksen vastaisen pysäköinnin alkamisesta, jos ajoneuvo on pysäköity pysäköimistä koskevan säännöksen vastaisesti tielle. Lähisiirrolla tarkoitetaan lain 2 §:n mukaan ajoneuvon siirtämistä sen sijaintipaikan välittömään läheisyyteen ja varastosiirrolla siirtämistä kunnan osoittamaan varastoon.

Vastaavasti ajoneuvo voidaan siirtää, jos se on pysäköity yksityiselle alueelle tai maastoon, joskin siirtäminen edellyttää alueen omistajan tai haltijan perusteltua pyyntöä ja siirtämisestä huolehtii kunta tai kunnallinen pysäköinninvalvoja.

Jos pysäköinnistä aiheutuu vaaraa liikenneturvallisuudelle, poliisi on velvollinen viipymättä siirtämään ajoneuvon. Jos pysäköinti aiheuttaa huomattavaa haittaa tien käytölle, poliisi, tienpitoviranomainen tai kunnallinen pysäköinninvalvoja voi toimittaa siirron viipymättä. Jos ajoneuvo on pysäköity pelastuslain 33 §:n vastaisesti, poliisi voi siirtää ajoneuvon viipymättä.

Virhemaksulain 5 §:n 2 momentin mukaan ilmeisen vähäpätöisestä pysäköintivirheestä voidaan antaa pysäköintivirhemaksun asemesta huomautus.

Vastuu seuraamuksesta

Virhemaksulain 8 §:n mukaan pysäköintivirhemaksu on virheen tehneen kuljettajan suoritettava. Auton ja moottoripyörän osalta maksusta on vastuussa myös se, joka virheen tapahtumisen aikaan oli ajoneuvon omistaja, tai hänen sijastaan se, jolle ajoneuvo ja koskevaan rekisteriin tehdyn ilmoituksen mukaan on pysyvästi luovutettu ajoneuvon hallinta. Omistaja tai haltija kuitenkin vapautuu vastuusta saattaessaan todennäköiseksi, että ajoneuvo tuolloin oli ollut luvattomasti kuljettajan käytössä, taikka osoittaessaan, ettei hän muusta syystä ole velvollinen vastaamaan maksusta.

Ajoneuvojen siirtämisestä annetun lain 10 §:n mukaan siirtokustannuksista vastaa ajoneuvon omistaja tai haltija. Jos kuitenkin ajoneuvo on ollut luvattomasti käytössä, kustannuksista vastaa sen kuljettaja. Ajoneuvoa ei tarvitse lain 11 §:n mukaan luovuttaa varastosta ennen kustannusten korvaamista. Jos omistaja tai haltija ei nouda ajoneuvoa

varastosta 30 päivän kuluessa sen jälkeen, kun hänen on katsottava saaneen lainvoimaisesta siirtopäätöksestä tiedon, ajoneuvo siirtyy kunnan omistukseen.

Pysäköintivirhemaksun suorittaminen ja perintä

Virhemaksulain 9 §:n mukaan ajoneuvon kuljettajalle on annettava kirjallinen kehoitus suorittaa pysäköintivirhemaksu kahden viikon kuluessa kehotuksen antamispäivästä. Jollei kuljettajaa tavata, kehoitus voidaan kiinnittää ajoneuvoon näkyvälle paikalle. Jollei maksukehotusta ole voitu antaa edellä mainituilla tavoilla, maksusta vastuussa olevalle omistajalle tai haltijalle on annettava viipymättä tiedoksi kirjallinen maksukehoitus siten kuin hallintolaissa (434/2003) säädetään. Maksumääräys on lain 11 §:n mukaan annettava tiedoksi kuuden kuukauden kuluessa virheen tekopäivästä uhalla, että oikeus maksun saantiin raukeaa. Pysäköintivirhemaksun vapaaehtoisessa perinnässä tulee noudattaa hyvää perintätapaa. Pysäköintivirhemaksuja ei saa antaa toimeksisaajan perittäväksi, koska tämänkaltaisten maksujen perinnän on kaikissa vaiheissaan katsottu kuuluvan julkisyhteisön tehtäviin ja julkisyhteisön vastuun piiriin

Tilastokeskuksen mukaan vuonna 2008 annettiin maksukehotuksia yhteensä 731 432, joista poliisin antamia oli 12 611. Eniten maksukehotuksia annettiin Helsingissä (231 743), Tampereella (73 862), Vantaalla (34 834), Turussa (32 287) ja Espoossa (29 504). Vuonna 2007 maksukehotuksia annettiin yhteensä 698 273, joista poliisin antamia oli 16 782. Vuonna 2006 vastaavat luvut olivat 648 313 ja 19 147 sekä 642 325 ja 21 432 vuonna 2005.

Tiedot koskevat vain kuntia, joissa on kunnallinen pysäköinninvalvonta. Toisin sanoen muissa kunnissa annetut maksukehotukset eivät sisälly lukuihin. Luvuista ei myöskään ilmene, milloin kehoitus on annettu pysäköintivirheen johdosta ja milloin joutokäyntiä koskevan säännöksen rikkomisesta. Viimeksi mainittujen osuus kokonaismäärästä lieenee kuitenkin vähäinen, arviolta 1-2 %. Esimerkiksi kunnalliset pysäköinninvalvojat arvioivat, että Helsingissä joutokäyntisäännöksen rikkomisesta annetaan vuosittain vain joitain satoja pysäköintivirhemaksuja ja Kuopiossa noin 20 000 maksusta 20–30 vuodessa.

Huomautus voidaan antaa suullisesti tai kirjallisesti. Huomautusten määrästä ei ole saatavilla tilastotietoja.

Jollei maksua suoriteta kahden viikon kuluessa, pysäköintivirhemaksu on suoritettava virhemaksulain 10 §:n mukaan puolitoistakertaisena. Omistajalle tai haltijalle taikka, jos edellä mainitut eivät ole vastuussa maksun suorittamisesta, kuljettajalle annetaan kirjallinen maksumääräys tiedoksi siten kuin hallintolaissa säädetään korotetun maksun suorittamisesta viikon kuluessa. Erityisestä syystä pysäköinninvalvoja voi myöntää maksuaikaa (virhemaksulain 12 §).

Tilastokeskuksen mukaan vuonna 2008 annettiin maksumääräyksiä yhteensä 231 123. Maksumääräyksiä annettiin Helsingissä 74 446, Tampereella 23 768, Vantaalla 10 430, Turussa 11 352 ja Espoossa 10 401. Maksumääräyksiä annettiin vuonna 2007 yhteensä 186 227, vuonna 2006 yhteensä 195 099 ja vuonna 2005 yhteensä 205 292.

Maksumääräys pannaan täytäntöön ilman tuomiota tai päätöstä noudattaen verojen ja maksujen perimisestä ulosottoimin annettuja säännöksiä (virhemaksulain 14 §:n 2 momentti). Ulosottoon menneitä maksumääräyksiä oli vuonna 2008 Tilastokeskuksen mukaan yhteensä 80 008, joista Helsingissä 25 663, Tampereella 8 561, Vantaalla 2 471, Turussa 4 345 ja Espoossa 2 296. Ulosottoon menneitä maksumääräyksiä oli vuonna 2007 yhteensä 76 729, vuonna 2006 yhteensä 83 111 ja vuonna 2005 yhteensä 86 806.

Oikeushallinnon tietotekniikkakeskuksessa tehdyn erillisselvityksen mukaan vuonna 2009 ulosottoperintään saapuneita pysäköintivirhemaksuasioita oli 90 173. Ulosottovelallisia oli näissä asioissa yhteensä 42 849, joista luonnollisia henkilöitä oli 38 616 ja oikeushenkilöitä 4 233.

Edelleen erillisselvityksen mukaan luonnollisen henkilöiden osalta pysäköintivirheasioita vuonna 2009 oli ulosottovelallista kohden seuraavasti: 24 712 velallisella oli ulosotossa 1 asia, 6 749 velallisella 2 asiaa, 2 667 velallisella 3 asiaa, 1 431 velallisella 4 asiaa, 870 velallisella 5 asiaa, 1 523 velallisella 6-10 asiaa, 372 velallisella 11-15 asiaa, 135 velallisella 16-20 asiaa, 83 velallisella 21-26 asiaa, 28 velallisella 26-30 asiaa ja 46 velallisella 31 tai useampi asia. Suurimmat asiamäärät velallista kohden olivat 72, 111 ja 123.

Erillisselvityksen mukaan oikeushenkilöiden osalta pysäköintivirheasioita vuonna 2009 oli ulosottovelallista kohden seuraavasti: 2 510 velallisella oli 1 asia, 725 velallisella 2 asiaa, 302 velallisella 3 asiaa, 179 velallisella 4 asiaa, 112 velallisella 5 asiaa, 298 velallisella 6-10 asiaa, 47 velallisella 11-15 asiaa, 17 velallisella 16-20 asiaa ja 43 velallisella 21 tai useampi asia. Suurimmat asiamäärät velallista kohden olivat 73, 77 ja 391.

Ajoneuvon lähisiirrosta on ilmoitettava ajoneuvojen siirtämisestä annetun lain 9 §:n mukaan omistajalle tai haltijalle taikka jätettävä siitä ilmoitus ajoneuvoon näkyvälle paikalle. Varastosiirrosta on annettava kirjallinen päätös tiedoksi rekisteriin merkitylle viimeiselle omistajalle taikka muulle tiedossa olevalle omistajalle tai haltijalle.

Oikeussuojakeinot

Jos ajoneuvon omistaja, haltija tai kuljettaja katsoo maksukehotuksen, maksumääräyksen tai korotuksen aiheettomaksi, hän voi maksuajan kuluessa esittää vastalauseen pysäköinninvalvojalle (virhemaksulain 13 §:n 1 momentti). Myöhästynyt vastalause voidaan virhemaksulain 15 §:n nojalla tutkia, jos myöhästymiseen on erityinen syy ja vastalause on tehty niin pian kuin se on ollut mahdollista. Pysäköinninvalvojan on viivytyksettä ratkaistava asia sekä tarvittaessa poistettava kehotus, määräys tai korotus ja määrättävä suoritettu maksu palautettavaksi (virhemaksulain 13 §:n 2 momentti).

Helsingissä vastalauseita oli 9 755 ja maksukehotuksia 185 908 vuonna 2006, 11 012 ja 194 770 vuonna 2007 sekä 12 949 ja 231 817 vuonna 2008. Lahdessa vastalauseita oli 794 ja maksukehotuksia 17 061 vuonna 2006, 1 032 ja 22 021 vuonna 2007 sekä 1 095 ja 21 969 vuonna 2008. Kuopiossa luvut vastaavat luvut olivat 1 827 ja 20 754 vuonna 2006, 2 099 ja 23 986 vuonna 2007 sekä 2 027 ja 22 315 vuonna 2008. Mainittujen lu-

kujen perusteella voidaan arvioida, että vastalauseita tehdään noin 4-9 %:ssa tapauksista.

Pysäköinninvalvojan vastalauseen johdosta antamaan päätökseen voidaan virhemaksulain 14 §:n 1 momentin mukaan hakea muutosta hallinto-oikeudelta 30 päivän kuluessa päätöksen tiedoksisaannista. Myöhästyneen valituksen tutkimisesta noudatetaan virhemaksulain 15 §:ää. Valitukseen on liitettävä todistus maksun suorittamisesta uhalla, että valitus jätetään tutkimatta.

Vaikka vastalauseita ei ole tehty tai vaikka maksua ei ole suoritettu, valitus tutkitaan hallinto-oikeudessa perustevalituksena. Perustevalituksesta säädetään nykyisin verojen ja maksujen täytäntöönpanosta annetun lain (706/2007) 9-11 §:ssä. Lisäksi lain 21 §:ssä säädetään siitä, että perustevalitus voidaan tehdä niin kauan kuin oikeus maksun saantiin ei ole vanhentumisen johdosta menetetty.

Tilastokeskuksen mukaan hallinto-oikeuksissa ratkaistiin pysäköintivirhemaksua koskevia asioita 925 vuonna 2003, 1 062 vuonna 2004, 935 vuonna 2005, 1 115 vuonna 2006 ja 747 vuonna 2007.

Hallinto-oikeuden päätöksestä ei saa valittaa korkeimpaan hallinto-oikeuteen (virhemaksulain 14 §:n 1 momentti).

Ajoneuvojen siirtämisestä annetun lain 13 §:n mukaan muutoksenhausta mainitussa laissa tarkoitettuun päätökseen säädetään hallintolainkäyttölaissa (586/1996). Muutosta haetaan hallinto-oikeudessa. Muutoksenhaku voi koskea siirtopäätöksen perustetta ja korvattavia kustannuksia (HE 78/2008 vp s. 25).

Yksityinen pysäköinninvalvonta

Joitain vuosia on toiminut yksityisiä yrityksiä, jotka ovat valvoneet kiinteistön omistajan tai haltijan kanssa tehdyn sopimuksen perusteella pysäköintiä yksityisillä alueilla. Pysäköimistä koskevista kielloista ja rajoituksista yksityisellä alueella on ilmoitettu kilvillä. Kun ajoneuvo on tullut yksityiselle alueelle, on katsottu, että kuljettajan ja kiinteistön omistajan tai haltijan taikka sen, jolle oikeus pysäköinninvalvontaan on siirretty, välille on syntynyt kuljettajan käyttäytymiseen perustuva sopimus, niin sanottu reaalisopimus. Kuljettajan on katsottu alueelle saapuessaan hyväksyneen pysäköintiä koskevat ehdot. Kieltojen ja rajoitusten vastaisesta menettelystä on kiinnitetty autoon lomake niin sanotusta valvontamaksusta, jota voidaan luonnehtia sopimussakoksi tai joissain tapauksissa myös vahingonkorvaukseksi. Valvontamaksu on ollut suuruudeltaan sama kuin vastaavalla alueella määrättävä pysäköintivirhemaksu tai sitä alhaisempi.

Yksityisestä pysäköinninvalvonnasta ei ole erityisiä säännöksiä. Eräs yksityistä pysäköinninvalvontaa harjoittava yritys on perinyt yleisessä tuomioistuimessa maksamatonta valvontamaksua riita-asioissa säädetyssä järjestyksessä. Helsingin hovioikeus on hylännyt yrityksen kanteen katsoen, ettei maanomistajalla ollut oikeutta määrätä rangaistusluonteista maksua omistamallaan alueella tapahtuneesta pysäköintivirheestä (Helsingin

hovi oikeuden tuomio 20.11.2008 nro 3254). Korkein oikeus on myöntänyt asiassa valitusluvan (2009–26).

2.2 Ulkomaiden lainsäädäntö

Tässä jaksossa käsitellään pysäköintivirheen johdosta tapahtuvaa ajoneuvon siirtämistä koskevia säännöksiä vain niiden valtioiden osalta, joita ei ole käsitelty hallituksen esityksessä laeiksi ajoneuvon siirtämisestä ja eräiden siihen liittyvien lakien muuttamisesta (HE 78/2008 vp s. 7-10).

Ruotsi

Ruotsissa voidaan määrätä pysäköintivirhemaksu sellaisista asetuksessa säädettyistä pysäköintiä ja pysähtymistä koskevista rikkomuksista, joita ei ole säädetty rangaistavaksi (lag om felparkeringsavgift). Jos nostetaan syyte tai annetaan rangaistusmääräys teosta, joka käsittää myös pysäköintivirheen, maksua ei määrätä. Pääsäännön mukaan vain rekisteriin merkityllä ajoneuvolla tehtyyn pysäköintivirheeseen voidaan puuttua pysäköintivirhemaksulla. Julkisesta pysäköinninvalvonnasta huolehtii poliisi ja kunnallinen pysäköinninvalvonta, jos sellainen on kunnassa järjestetty (lag om kommunal parkering-sövervakning).

Pysäköintivirhemaksu on suuruudeltaan 750–1000 kruunua. Samasta jatkuvasta pysäköintivirheestä voidaan määrätä uusi pysäköintivirhemaksu jokaiselta alkavalta vuorokaudelta, ei kuitenkaan ennen kuin kuusi tuntia on kulunut edellisen maksun määräämisestä. Samasta pysäköintivirheestä voidaan määrätä enintään viisi pysäköintivirhemaksua. Pysäköintivirhemaksu voidaan jättää määräämättä, jos pysäköintivirhe on vähäinen.

Pysäköintivirhemaksu annetaan ajoneuvon kuljettajalle tai omistajalle taikka kiinnitetään ajoneuvoon. Tiedoksiannon on tapahduttava vuoden kuluessa pysäköintivirheen tekemisestä. Jollei pysäköintivirhemaksua makseta säädetyssä ajassa, maksua korotetaan 150 kruunulla. Pysäköintivirhemaksu on maksettava muutoksenhausta huolimatta.

Pysäköintivirhemaksun maksamisesta vastaa ajoneuvon omistaja, jollei hän saata todennäköiseksi, että ajoneuvo on häneltä rikoksella viety. Jos omistaja kiistää maksuvollisuutensa, hän voi saattaa asian poliisipiirin tutkittavaksi. Määräaika on kuusi kuukautta maksun määräämisestä. Pysäköintivirhemaksu voidaan poistaa sillä perusteella, että sen määräämiselle ei ollut edellytyksiä. Poliisipiirin päätöksestä voidaan valittaa kolmen viikon kuluessa päätöksen tiedoksisaannista pysäköintivirheen tekopaikan käräjäoikeuteen. Käräjäoikeuden ratkaisusta voidaan valittaa hovioikeuteen. Hovioikeuden ratkaisusta voidaan valittaa korkeimpaan oikeuteen vain, jos hovioikeus sen erikseen sallii.

Yksityisestä pysäköinninvalvonnasta säädetään omassa laissaan (lag om kontrollavgift vid olovligt parkering). Omistaja voi kieltää pysäköinnin kiinteistöllään tai rajoittaa sitä. Laissa säädettyjen edellytysten täytyessä kiellon tai rajoituksen vastaisesta menettelystä voidaan antaa valvontamaksu.

Valvontamaksua ei voida määrätä, jos luvaton pysäköinti käsittää sellaisen teon, josta määrätään pysäköintivirhemaksu tai josta säädetään rangaistus tieliikennelainsäädännössä. Jos lainvoimaisella tuomiolla tai rangaistusmääräyksellä joku on tuomittu teosta, joka käsittää myös luvattoman pysäköinnin, valvontamaksua ei saa määrätä tai maksu on palautettava.

Valvontamaksun määrääminen edellyttää, että pysäköintiä koskevat kiellot ja rajoitukset on ilmaistu selvästi kilvillä, joiden on oltava liikennemerkkejä. Valvontamaksun määrääminen ei saa olla ilmeisen kohtuutonta asiaan liittyvien olosuhteiden valossa.

Valvontamaksu saa olla enintään samansuuruinen kuin samalla kunnan alueella annettava pysäköintivirhemaksu. Valvontamaksu voidaan määrätä enintään viisi kertaa samasta luvattomasta pysäköinnistä vastaavalla tavalla kuin pysäköintivirhemaksu. Valvontamaksuasiakirja annetaan ajoneuvon kuljettajalle tai omistajalle taikka kiinnitetään ajoneuvoon.

Ajoneuvon kuljettaja ja omistaja vastaavat valvontamaksun maksamisesta yhteisvastuullisesti. Omistaja on kuitenkin vastuusta vapaa, jos on todennäköistä, että ajoneuvo on viety häneltä rikoksella.

Jos valvontamaksua ei makseta maksuasiakirjasta ilmenevässä ajassa, ajoneuvon kuljettajalle tai omistajalle on lähetettävä maksukehoitus, jossa on mainittava viimeinen maksuaika. Jollei maksua sittenkään tapahdu, voidaan nostaa kante maksun saamiseksi. Kanne on nostettava kahden vuoden kuluessa siitä, kun luvaton pysäköinti päättyi. Toimivaltainen on se käräjäoikeus, jonka tuomiopiirissä luvaton pysäköinti tapahtui. Käräjäoikeuden ratkaisusta voidaan hakea muutosta hovioikeudessa ja valituslupateitse korkeimmassa oikeudessa.

Kiinteistönomistaja voi luovuttaa lakiin perustuvat oikeudet toiselle. Kiinteistönomistaja vastaa siitä, että pysäköintiä valvovalla on riittävä koulutus tehtävänsä.

Norja

Norjassa pysäköintivirheestä määrätään virhemaksu. Jos pysäköimisestä tai pysäyttämisestä koskevan säännöksen rikkomisesta on aiheutunut tai voinut aiheutua vakava este liikenteelle taikka vaaraa ihmiselle tai omaisuudelle, pysäköintivirheestä seuraa rangaistus (vegtrafikklov, forskrift om offentlig parkeringsregulering og parkeringsgebyr). Pysäköinninvalvonnasta huolehtii poliisi ja hakemuksesta ja poliisipäällikön kuulemisen jälkeen kunnallinen viranomaisen tiehallinnon hyväksynnällä. Useampi kunta voi huolehtia yhdessä valvonnasta ja sen hallinnosta.

Maksu on 500 kruunua. Samasta pysäköintivirheestä voidaan määrätä vain yksi maksu. Virhemaksua ei kuitenkaan määrätä, jos teolla rikotaan eräitä maksullista pysäköintiä koskevia säännöksiä. Tällöin määrätään lisämaksu (300 kruunua).

Virhemaksu määrätään ajoneuvon kuljettajalle. Jos kuljettaja on muu henkilö kuin ajoneuvon rekisteriin merkitty omistaja, vastaavat kuljettaja ja omistaja virhemaksusta yh-

teisvastuullisesti. Omistaja ei kuitenkaan ole vastuussa silloin, kun ajoneuvo on häneltä rikoksella viety.

Virhemaksu annetaan kuljettajalle tai kiinnitetään ajoneuvoon. Erityisestä syystä maksu voidaan lähettää postitse kuljettajalle tai omistajalle. Maksu on suoritettava kolmen viikon kuluessa tiedoksisaannista. Tämän jälkeen maksu on suoritettava puolitoistakertaisena. Muutoksenhaku ei vaikuta maksuvelvollisuuteen.

Valitus virhemaksusta on toimitettava kunnalle tai poliisille, jos kunnallista pysäköinninvalvontaa ei ole järjestetty. Mainitut viranomaiset voivat poistaa maksun Jos siihen on erityistä syytä, maksu saadaan antaa anteeksi. Jos muutosvaatimusta ei ole hyväksytty, päätöksestä voi hakea muutosta kolmen viikon kuluessa tiedoksisaannista käräjäoikeudessa. Asia käsitellään maksun määräämispaikan käräjäoikeudessa, jollei erityisestä syystä asiaa ole käsiteltävä muussa käräjäoikeudessa. Asia voidaan käsitellä kirjallisessa menettelyssä. Jos asiassa kuullaan henkilökohtaisesti valittajaa tai todistajaa, on kunnalle tai poliisille ilmoitettava tästä. Tuomioistuinkäsittelyssä noudatetaan soveltuvin osin rikosoikeudenkäyntiä koskevia säännöksiä.

Yksityisestä pysäköinninvalvonnasta ei ole Norjassa lainsäädäntöä. Oikeuskäytännössä on katsottu, että kilvillä voidaan yksityisellä alueella antaa pysäköintiä koskevia määräyksiä, jotka kuljettajan katsotaan hyväksyvän, kun hän saapuu alueelle. Tällöin syntyy sopimus kuljettajan ja pysäköinninjärjestäjän välillä. Määräysten rikkomisesta voidaan antaa valvontamaksu, jonka on oltava kohtuullisessa suhteessa pysäköinnin sääntelyyn ja valvontaan. Jollei valvontamaksua suoriteta vapaaehtoisesti, asia käsitellään riita-asiana tuomioistuimessa. Oikeuskäytännössä on katsottu, että omistajalla on todistustaakka siitä, että hän ei ollut kuljettaja. Pysäköinninvalvonta yksityisellä alueella voidaan uskoa ulkopuoliselle yritykselle.

Tanska

Tanskassa pysäköintivirhemaksu on säädetty eräiden pysäköintiä ja pysäyttämistä koskevien rikkomusten seuraamukseksi (færdselslov). Maksun määrää poliisi, mutta oikeusministeriön päätöksellä pysäköinninvalvontaa voidaan poliisin ohella tai asemesta uskoa kunnalliselle viranomaiselle. Pysäköintivirhemaksu on 510 kruunua.

Virhemaksu annetaan kuljettajalle tai kiinnitetään autoon. Maksusta on vastuussa ajoneuvon kuljettaja. Jollei maksua annetussa ajassa makseta, vastaa maksun suorittamisesta myös omistaja tai käyttäjä, jollei näytetä, että ajoneuvo oli kuljettajalla oikeudettomasti käytössä.

Virhemaksu voidaan riitauttaa ilmoittamalla tästä virhemaksun määrääjälle. Ylemmälle hallintoviranomaiselle ei voi valittaa. On myös mahdollista panna tuomioistuimessa asia vireille maksun määrääjää vastaan. Jos virhemaksu menee ulosottoon, voidaan asia riitauttaa ulosottomiehelle. Tämän ratkaisu voidaan saattaa tuomioistuimen tutkittavaksi.

Tanskassa ei erikseen säädetä yksityisestä pysäköinninvalvonnasta, mutta se on käytännössä sallittua vastaavalla tavalla kuin Norjan osalta on edellä selostettu.

Irlanti

Irlannissa pysäköintiä ja pysäyttämistä koskevan säännöksen vastaisesta menettelystä voi poliisi antaa sakon. Paikallishallinto voi poliisipäällikön kuulemisen jälkeen päättää, että sakon voi antaa myös paikallinen liikennevalvoja.

Sakko annetaan kuljettajalle tai kiinnitetään ajoneuvoon. Sakko on maksettava 28 päivän kuluessa. Määräajan jälkeen sakkoa korotetaan 50 prosentilla. Jos sakko on maksamatta toisen 28 päivän jälkeen, asia viedään tuomioistuimeen. Sakkoa voidaan vastustaa 28 päivän kuluessa sen antaneelle viranomaiselle.

Poliisi tai paikallisviranomainen voi siirtää ajoneuvon pysäköintivirheen johdosta. Siirtämiseen turvaudutaan käytännössä silloin, kun ajoneuvo estää liikenteen tai haittaa vakavasti sitä. Ajoneuvoa ei luovuteta omistajalle ennen kustannusten korvaamista. Omistaja voi vapautua maksuista, jos hän osoittaa siirtämisestä päättäneelle viranomaiselle, että ajoneuvo oli otettu omistajalta luvattomasti käyttöön. Ajoneuvon omistusoikeus siirtyy viranomaiselle tietyn ajan kuluessa, jos maksaminen laiminlyödään.

Poliisi, liikenteenvalvoja tai se, jolle paikallisviranomainen on tehtävän antanut, voi kiinnittää ajoneuvoon rengaslukon. Ajoneuvo voidaan myös siirtää ennen rengaslukon kiinnittämistä. Ajoneuvoon on kiinnitettävä ilmoitus, josta on ilmentävä muun muassa pyörälukon kiinnittäjä, maksun maksaminen lukon irrottamisen edellytyksenä, maksamista varten tarvittavat tiedot ja lukon irrottajan yhteystiedot. Lisäksi ilmoituksessa on varoitettava siitä, ettei ajoneuvoa tule yrittää ajaa tai liikuttaa ennen rengaslukon irrottamista. Rengaslukon luvaton irrottaminen tai sen yrittäminen on säädetty rangaistavaksi. Kustannuksista vastaa ajoneuvon omistaja, jollei hän näytä, että ajoneuvo oli otettu häneltä luvattomasti käyttöön. Rengaslukkoa käytetään yleensä sairaaloiden, hotellien, ostoskeskusten ja yliopistojen pysäköintialueilla ja muilla vastaavilla paikoilla. Tarkoituksena on ehkäistä pitkäaikaisia väärinpysäköintejä, jotka vievät pysäköintipaikkoja henkilökunnalta ja asiakkailta.

Irlannissa ei ole säännöksiä yksityisestä pysäköinninvalvonnasta. Rengaslukko voidaan kiinnittää luvattomasti pysäköityyn ajoneuvoon, jos tästä mahdollisuudesta on selvästi kilvin ilmoitettu. Lisäksi on ilmoitettava rengaslukosta vastaavan yrityksen yhteystiedot.

Belgia

Pysäköintivirheet on jaettu kahteen luokkaan. Kiellettyyn paikkaan pysäköimisestä seuraa poliisin antama sakko. Pysäköimisestä suorittamatta pysäköintimaksua seuraa käytännössä hallinnollinen maksuseuraamus. Valvonnasta viimeksi mainitussa tapauksessa huolehtii kunnallinen valvoja tai yksityinen valvoja, jos kunta käyttää tällaisen palveluita. Myös poliisi on toimivaltainen, mutta käytännössä valvonnasta vastaa kunnallinen tai yksityinen valvoja.

Jollei sakkoa makseta, asia voidaan saattaa tuomioistuimen käsiteltäväksi, joka viime kädessä päättää sakosta. Hallinnollinen maksu käsitellään ensin hallinnollisessa menettelyssä, jonka jälkeen asia voidaan saattaa tuomioistuimen tutkittavaksi.

Ajoneuvon siirtämiseen turvaudutaan lähinnä silloin, kun ajoneuvo haittaa liikennettä. Rengaslukon käyttäminen on mahdollista, mutta siihen turvaudutaan harvoin.

2.3 Nykytilan arviointi

Vaikka julkista pysäköinninvalvontaa koskevan lainsäädännön perusratkaisut ovat edelleen kestäviä, on ilmeinen tarve pysäköinninvalvontaa koskevan lainsäädännön kokonaisuudistukselle, kun otetaan huomioon oikeudellinen ja yhteiskunnallinen kehitys, kuten ajoneuvomäärän kasvaminen ja asumisen tiivistyminen joillain paikkakunnilla, joista on seurannut pysäköintipaikkojen suhteellinen väheneminen ja pysäköintivirheidensä lisääntyminen.

Pysäköinninvalvontaa koskevaa lainsäädäntöä ei ole kokonaisuutena tarkasteltu sen säätämisen jälkeen eli sitten vuoden 1970. Lakiin on tehty lähinnä muiden lainmuutosten edellyttämiä teknisiä tarkastuksia. Virhemaksulakiin tehdyt muutokset ovat joissain tapauksissa johtaneet lainsäädännön tulkinnanvaraisuuteen ja myös aukollisuuteen. Eräät virhemaksulain ja etenkin sen nojalla annetun virhemaksuasetuksen säännökset ovat vanhentuneet. Lisäksi eräät nykyisin asetukseen sisältyvät säännökset tulisi olla laissa.

Lainsäädännön keskeisissäkin osissa on epäselvyyksiä. Erilaisia tulkintoja on omaksuttu siitä, voiko yksityisellä alueella toimia julkinen pysäköinninvalvonta ja onko tälle joi-tain erityisiä edellytyksiä, kuten yksityisen kiinteistön edustajan pyyntö tai valtuutus.

Seuraamusten osalta on esitetty, etteivät nykyiset seuraamukset ole riittäviä ehkäisemään väärinpysäköintejä. Pysäköintivirhemaksu ei ole riittävän ankara, etenkin kun yhdestä pysäköintivirheestä voi seurata vain yksi virhemaksu. Joissain tapauksissa rengaslukko voisi olla toimiva keino puuttua pysäköintivirheisiin.

Pysäköintivirhemaksun määräämisjärjestelmä vaikuttaa vanhentuneelta ja jossain määrin työläältä. Nykyinen menettely, jossa valvonta-apulainen antaa maksukehotuksen ja, jollei kehotusta noudateta, pysäköinninvalvoja antaa maksumääräyksen, vaikuttaa tarpeettoman kankealta ja suuritöiseltä. Esimerkiksi joukkoliikenteen tarkastusmaksu tai rikesakko määrätään ilman tällaista kaksivaiheista menettelyä.

Kohtuuttomana voidaan pitää sitä, että jollei pysäköintivirhemaksua suoriteta kahdessa viikossa maksukehotuksen antamisesta, maksu on suoritettava puolitoistakertaisena.

Oikeussuojakeinona toimiva vastalausemenettely on vanhahtava ja muihin vastaavantyyppisiin järjestelmiin verrattuna erityislaatuinen. Ongelmallinen on myös vaatimus maksun suorittamisesta sen edellytyksenä, että hallinto-oikeus tutkisi asian, vaikka käytännössä hallinto-oikeus maksun laiminlyömistapauksissa tutkiikin muutoksenhaun perustevalituksena. Ehdoton muutoksenhakukielto hallinto-oikeuden pysäköintivirheasias-

sa antamaan ratkaisuun ei myöskään vaikuta välttämättömältä, koska näissäkin asioissa esiintyy kysymyksiä, joista olisi perusteltua saada korkeimman hallinto-oikeuden ennakkopäätös.

Virhemaksulain 1 §:n soveltamisalaa koskevaan säännökseen on jälkikäteen lisätty mahdollisuus antaa pysäköintivirhemaksu tarpeetonta moottorikäyttöisen ajoneuvon joutokäyntiä koskevan säännöksen vastaisesta menettelystä. Virhemaksulakia ei ole muilta osin tarkennettu, eikä myöskään asiaa koskevassa hallituksen esityksessä (10/1991 vp) ole lain muiden säännösten soveltuvuutta selvitetty. Laki on tältä osin varsin aukollinen, koska siitä ei esimerkiksi suoraan ilmene virhemaksun suuruus.

Voimassa olevassa laissa ei ole yksityistä pysäköinninvalvontaa koskevia säännöksiä. Oikeustila selventyisi merkittävästi, jos yksityisestä pysäköinninvalvonnasta annettaisiin erityiset säännökset.

3 Esityksen tavoitteet ja keskeiset ehdotukset

3.1 Esityksen tavoitteet

Esitykseen sisältyvällä pysäköinninvalvontaa koskevan lainsäädännön kokonaisuudistuksella pyritään muodostamaan johdonmukainen ja tarkoituksenmukainen lainsäädäntökokonaisuus, joka täyttää nykyaikaiselta lainsäädännöltä edellytetyt tarkkuuden ja selkeyden vaatimukset.

Julkista pysäköinninvalvontaa koskevan lainsäädäntöuudistuksen tavoitteena on toimia ennaltaehkäisevästi siten, että pysäköintiin liittyvät rikkeet vähenisivät. Tähän myötävaikuttaisivat pysäköintivirhemaksun korottaminen, jotta maksu toimisi aiempaa paremmin preventiivisenä keinona. Pysäköintivirhemaksun ja ajoneuvon siirtämisen lisäksi pysäköintivirheeseen voitaisiin puuttua myös uudella keinolla eli rengaslukolla, joka olisi vaihtoehtona ajoneuvon siirtämiselle. Rengaslukon käyttäminen paitsi lisäisi viranomaisen harkintavallassa olevia keinoja puuttua pysäköintivirheeseen, myös näkyvänä seuraamuksena toimisi ennalta ehkäisevässä tarkoituksessa.

Lakiin otettaisiin uusi peruste siirtää ajoneuvo tai kiinnittää siihen rengaslukko pysäköintivirheen johdosta. Esityksen mukaan mainitut keinot olisivat käytettävissä, jos ajoneuvolla on tehty viisi pysäköintivirhettä, joista määrätyt lainvoimaiset pysäköintivirhemaksut olisivat maksamatta. Uudella perusteella pyritään erityisesti puuttumaan sellaisiin tapauksiin, joissa henkilö osoittaa piittaamattomuutta lain kielloista ja käskyistä tekemällä jatkuvasti pysäköintivirheitä. Uusi laki antaisi yleisestikin mahdollisuuden entistä tehokkaampaan pysäköinninvalvontaan.

Ajoneuvon kuljettajan sekä omistajan ja haltijan asemaa parannettaisiin pidentämällä maksuaikaa ja luopumalla maksun korottamisesta puolitoistakertaiseksi viivästysseuraamuksena sekä lyhentämällä maksun vanhentumisaikaa. Lakiin otettaisiin säännös siitä, että jos virhe on vähäinen tai anteeksiannettava, toimenpiteistä voitaisiin luopua. Muutoksenhakujärjestelmää selkiytettäisiin ja muutoksenhakumääräaikaa pidennettäisiin.

Yksityisen pysäköinninvalvonnan osalta oikeustilaa selvennettäisiin säätämällä tällaisesta valvonnasta laissa. Uusi lainsäädäntö toimisi osaltaan ennaltaehkäisevästi ja mahdollistaisi entistä tehokkaamman puuttumisen väärinpysäköintiin.

Uusi lainsäädäntö antaisi yksityisellä alueella olevan kiinteistön omistajalle tai haltijalle entistä paremmat mahdollisuudet päättää kiinteistön käyttämisestä ja puuttua kiinteistön väärinkäyttöön. Kiinteistön omistajan tai haltijan valinnassa olisi, turvautuisiko hän julkiseen vai yksityiseen pysäköinninvalvontaan.

Ajoneuvon kuljettajan sekä omistajan ja haltijan aseman turvaamiseksi laissa säädettäisiin yksityisen pysäköinninvalvonnan edellytyksistä. Pysäköintiä koskevat ehdot ja maksuseuraamus olisi ilmoitettava selvästi havaittavalla ja yksiselitteisellä tavalla. Maksua koskevaan vaatimukseen sisällytettävistä tiedoista säädettäisiin niin, että asianomainen henkilö saisi riittävät tiedot oikeusasemaansa vaikuttavista seikoista ja pystyisi arvioimaan maksuseuraamuksen aiheellisuutta. Jos asia olisi riitainen tai maksua ei suoritettaisi vapaaehtoisesti, asia käsiteltäisiin käräjäoikeudessa riita-asioista säädettyssä järjestyksessä.

3.2 Keskeiset ehdotukset

Julkisen pysäköinninvalvonnan ala

Pysäköinninvalvonnasta huolehtisivat edelleen poliisi sekä poliisin ohella kunnallinen pysäköinninvalvonta, jos sellainen on järjestetty. Kunnallisesta pysäköinninvalvonnasta huolehtisi edelleen kunnallinen pysäköinninvalvoja. Käytännön valvonnasta huolehtisivat pysäköinninvalvojan alaisuudessa pysäköinnintarkastajat, joiksi nykyisten valvontapulaisten nimike muutettaisiin.

Pysäköintivirhemaksu voitaisiin edelleen määrätä pysäyttämistä, pysäköintiä tai pysäköintikiekon käyttöä koskevan säännöksen tai määräyksen vastaisesta menettelystä. Lisäksi pysäköintivirhemaksu voitaisiin määrätä joutokäyntiä koskevan säännöksen vastaisesta menettelystä.

Esityksen mukaan kunnallista pysäköinninvalvontaa suorittava viranhaltija voisi antaa pysäköintivirhemaksun myös silloin, kun pysäköintivirheestä on aiheutunut tai voinut aiheutua vakavaa vaaraa tai haittaa. Voimassa olevan virhemaksulain 5 §:n 1 momentin mukaan tällaisissa tapauksissa ei anneta maksumääräystä vaan virheestä tulee ilmoittaa poliisille. Lisäksi pysäköintivirhemaksu voitaisiin antaa pelastuslain 33 §:n 2 momentin vastaisesta pysäköimisestä pelastustielle.

Muutosehdotuksen taustalla on se, että poliisi ei välttämättä aina saavu ilmoituksesta huolimatta pysäköintivirheen tekopaikalle kiireellisempien tehtävien vuoksi. Toisaalta ajoneuvon siirtäminen ei ole välttämättä perusteltua ajoneuvojen siirtämisestä annetun lain 5 §:n 3 tai 4 momentin perusteella. Jotta välttyttäisiin siltä epätoivottavalta tilanteelta, että virhe on laadultaan sellainen, että siitä ei määrätä pysäköintivirhemaksua eikä muukaan seuraamus tule kysymykseen, on perusteltua laajentaa pysäköintivirhemaksun käyttöalaa.

Vaikka laissa ei enää säädettäisikään kuvatusista ilmoitusvelvollisuudesta, estettä ei kuitenkaan olisi jättää pysäköintivirhemaksu määräämättä ja ilmoittaa pysäköintivirheestä poliisille.

Ajoneuvojen siirtämisestä annetun lain 5 §:n 2 momentin mukaan viranomainen voi siirtää yksityiselle alueelle virheellisesti pysäköidyn ajoneuvon alueen omistajan tai haltijan perustellusta pyynnöstä. Kun kiinteistön omistaja tai haltija voi tieliikennelain 28 §:n 3 momentin mukaan päättää pysäköinnistä yksityisellä alueella, on perusteltua, että hänen päätösvaltansa koskee ajoneuvon siirtämisen lisäksi myös tässä laissa tarkoitettuihin toimenpiteisiin turvautumista. Siksi esitetään, että pysäköintivirhemaksua ei saa määrätä eikä rengaslukkoa käyttää ilman kiinteistön omistajan tai haltijan pyyntö tai valtuutus. Omistaja tai haltija voisi pyytää yksittäisessä tapauksessa poliisilta tai kunnallista pysäköinninvalvontaa suorittavalta henkilöltä pysäköintivirheeseen puuttumista. Selvyyden vuoksi mainittaisiin myös, että puuttuminen voisi perustua valtuutukseen. Se voisi olla aivan yleinen, mutta estettä ei olisi ottaa valtuutukseen tarkempia ehtoja sen laajuudesta. Jos kiinteistön omistaja tai haltija on siirtänyt oikeuden valvoa pysäköintiä toiselle, tällä olisi oikeus vastaavasti esittää pyyntö tai antaa valtuutus.

Pysäköintivirhemaksu

Kuten kansainvälinen vertailu osoittaa, käytössä on laajasti kolmentyyppisiä seuraamuksia pysäköintivirheestä: rahamääräinen seuraamus, ajoneuvon siirtäminen ja rengaslukko. Näistä Suomessa on käytössä maksuseuraamus ja ajoneuvon siirtäminen. Pysäköintivirhemaksu on ja olisi edelleen ensisijainen seuraamus pysäköintivirheestä.

Pysäköintivirhemaksun suuruus on 10–50 euroa Vakavaa vaaraa tai haittaa aiheuttavasta pysäköinnistä tai pysäyttämisestä säädetään rangaistus liikenteen vaarantamisesta (rikoslain 23 luvun 1 §). Poliisin niin sanotun sakkokäsikirjan mukaan normaalipäiväsakko on tällaisesta teosta 10 päiväsakkoa (Käsikirja seuraamuksen määräämisestä rangaistusmääräys- ja rikesakkomenettelyssä, sisäasiainministeriön poliisiosasto). Sakkokäsikirjan mukaan pelastuslain 33 §:n 2 momentin vastaisesti menettelystä seuraamuksena on normaalisti 8 päiväsakkoa. Päiväsakon alin rahamäärä on päiväsakon rahamäärästä annetun asetuksen (609/1999) 5 §:n mukaan 6 euroa. Sakkokäsikirjan mukaan rikesakkoa ei määrätä pysäköintiä koskevien säännösten vastaisesta menettelystä. Joukkoliikenteen tarkastusmaksu on 80 euroa.

Pysäköintivirhemaksun suuruutta arvioitaessa on kiinnitettävä huomiota seuraamusjärjestelmän johdonmukaisuuteen. Kuten edellä on todettu, pysäköintivirhemaksu voitaisiin määrätä myös sellaisista rikkomuksista, joista nykyisin seuraamuksena on sakkoa. Tämä puoltaa virhemaksun rahamäärän korottamista. Ankarampi seuraamus on myös omiaan vaikuttamaan ehkäisevästi pysäköintivirheisiin.

Pysäköintivirhemaksu ehdotetaan korotettavaksi 20–80 euroon. Maksun vähimmäismäärän korottamiselle on perusteet edellä mainittujen syiden vuoksi myös siksi, että maksun suuruus on säilynyt asiallisesti ennallaan vuodesta 1991, joten rahanarvon muuttumista ei ole korotuksin otettu huomioon. Lisäksi korotusta voidaan puoltaa sillä,

että lievimmistä ajoneuvoon liittyvistä rikkomuksista on seuraamuksena 20 euron rikesakko.

Laissa säädettyä 20 euron pysäköintivirhemaksua voitaisiin edelleen korottaa ministeriön asetuksella. Lähtökohtaisesti pysäköintivirhemaksua voitaisiin korottaa 60 euroon asti. Jos kunnan alue on jaettu vyöhykkeisiin tai osiin, joilla peritään erisuuruisia pysäköintimaksuja, kalleimmalla alueella tehdystä pysäköintivirheestä voitaisiin maksu korottaa 80 euroon.

Nykyisin pysäköintivirheestä määrätään yksi pysäköintivirhemaksu riippumatta pysäköintivirheen ajallisesta kestoista. Tämän vuoksi saattaa olla jopa kannattavaa pysäköidä auto maksulliselle paikalle ja jättää pysäköintimaksut maksamatta. Ehdotuksella on tarkoitus puuttua erityisesti tarkoituksellisiin tai piittaamattomuudesta tehtyihin pysäköintivirheisiin, koska voidaan lähteä siitä, että kun ajoneuvo on tarkoitettu pysäköidä pidemmäksi aikaa, kuljettajan tulee kiinnittää erityistä huomiota pysäköinnin luvallisuuteen. Pitkäkestoista väärinpysäköintiä voidaan yleisestikin pitää moitittavampana kuin lyhytkestoista pysäköintivirhettä. Toisaalta kuten edellä on todettu, pysäköintivirhemaksun rahamääriä ehdotetaan korotettavaksi. Kokonaisuuraamus yhdestä pysäköintivirheestä ei saa muodostua kohtuuttomaksi. Tästä syystä esitetään, että jatkuvasta pysäköintivirheestä voitaisiin määrätä enintään kolme pysäköintivirhemaksua.

Voimassa olevasta laista ei suoraan ilmene, kuinka suuri on joutokäyntirikkomuksesta määrättävä pysäköintivirhemaksu. Lakia on tulkittu niin, että pysäköintivirhemaksu joutokäyntirikkomuksesta on suuruudeltaan sama kuin vastaavalla alueella tehdystä pysäköintivirheestä määrättävä pysäköintivirhemaksua, toisin sanoen 10–50 euroa. Koska joutokäyntirikkomuksesta voidaan määrätä rikesakkorikkomuksista annetun asetuksen mukaan 35 euron suuruinen rikesakko, on seuraamusjärjestelmän johdonmukaisuuden kannalta perusteltua, ettei maksuseuraamus ole ankarampi kuin vastaavasta teosta seuraava rangaistus. Siksi laissa säädettäisiin siitä, että pysäköintivirhemaksu olisi suuruudeltaan sama kuin vastaavalla alueella tehdystä pysäköintivirheestä määrättävä maksu, kuitenkin enintään 35 euroa. Laissa säädettäisiin myös siitä, että jos samalla teolla on tehty pysäköintivirhe ja joutokäyntirikkomus, molemmista määrättäisiin pysäköintivirhemaksu.

Rengaslukko ja ajoneuvon siirtäminen

Uutena puuttumiskeinona pysäköintivirheeseen ehdotetaan otettavaksi käyttöön rengaslukko. Rengaslukolla tarkoitetaan ajoneuvoon kiinnitettävää laitetta, joka estäisi auton liikuttamisen. Rengaslukko voidaan rinnastaa ajoneuvon siirtämiseen siinä suhteessa, että molemmissa tapauksissa ajoneuvon käyttäminen estetään.

Rengaslukkoa voidaan pitää varsin tehokkaana keinona puuttua pysäköintivirheeseen. Rengaslukon käyttömahdollisuus on omiaan vaikuttamaan ennalta ehkäisevästi. Rengaslukon pelotevaikutus perustuisi siihen, että rengaslukon käyttäminen tehokkaasti estää ajoneuvon käyttämisen ja on yleisön nähtävissä toimien varoittavana esimerkkinä. Rengaslukon käyttämisestä luonnollisesti seuraa myös, että samalla ajoneuvolla ei voi tehdä uusia pysäköintivirheitä ennen kuin lukko irrotetaan.

Toisaalta rengaslukon käyttäminen yleisesti pysäköintivirheen seuraamuksena ei vaikuta perustellulta, koska se voisi olla usein suhteettoman ankara seuraamus yksittäisestä pysäköintivirheestä. Siksi rengaslukko olisi käytettävissä silloin, kun ajoneuvo voitaisiin siirtää ajoneuvojen siirtämisestä annetun lain 5 §:n 1 ja 2 momentissa säädetyillä perusteilla. Momenteissa säädetään ajoneuvojen siirtämisestä sellaisen pysäköintivirheen perusteella, joka ei aiheuta vaaraa liikenneturvallisuudelle. Rengaslukkoa ei luonnollisestikaan tule käyttää tapauksissa, joissa ajoneuvo sijaitsee liikennettä vaarantavalla paikalla.

Edellä mainitun lain 5 §:n 1 ja 2 momentin mukaan ajoneuvon siirto on mahdollinen aikaisintaan kahden vuorokauden kuluttua pysäköintivirheen alkamisesta. Aikarajasta on käytännössä seurannut se, että on joukko, joka tekee jatkuvasti pysäköintivirheitä ja jättävät pysäköintivirhemaksut maksamatta. Ajoneuvon siirtäminen ei kuitenkaan käy päinsä, koska pysäköintivirheen tekijät siirtävät itse ajoneuvoaan ennen kuin sen siirtäminen on mahdollista. Lisäksi on niitä, jotka tekevät paljon muunlaisia pysäköintivirheitä ja jotka jättävät virhemaksun maksamatta.

Edellä jaksossa 2.1 on tehty selkoa Oikeushallinnon tietotekniikkakeskuksessa tehdystä erillisselvityksestä, josta ilmenee tiedot siitä, kuinka paljon ulosottoperintään saapui pysäköintivirhemaksuasioita vuonna 2009 ja kuinka monta asiaa oli vireillä velallista kohden.

Selvityksen mukaan ulosotossa oli velallisina luonnollisia henkilöitä 38 616, joista 3 057 velallisella oli ulosottoperintään saapunut viisi tai useampi asia. Vastaavat luvut oikeushenkilöiden osalta olivat 4 233 ja 517. Yhteensä siten oli 3 574 velallista, joilla oli mainitulla tavalla viisi tai useampi asia ulosottoperinnässä. Luvusta ei ilmene, onko velallisella ulosottoperinnässä muina vuosina saapuneita asioita. Toisaalta koska luvut ovat velalliskohtaisia, niistä ei ilmene, onko pysäköintivirhemaksuun johtanut pysäköintivirhe tehty aina samalla ajoneuvolla. Joka tapauksessa varsin huomattava määrä henkilöitä tekee useita pysäköintivirheitä ja jättää pysäköintivirhemaksun maksamatta. Voidaan myös olettaa, ettei tässä henkilöryhmässä tai perintään saapuneiden pysäköintivirhemaksujen määrässä ole tapahtunut vuosittain kovin suuria muutoksia.

Edellä esitetyn perusteella esitetään, että ajoneuvo voitaisiin siirtää tai siihen kiinnittää rengaslukko kahden vuorokauden aikarajasta riippumatta, jos ajoneuvon omistajalla tai haltijalla on maksamatta viisi samalla ajoneuvolla tehdystä pysäköintivirheestä määrättyä pysäköintivirhemaksua. Säännöksellä pyritään ehkäisemään edellä kuvattua menettelyä. Tällaisissa tapauksissa on myös perusteltua aiheuttaa olettaa, että ajoneuvon omistaja tai haltija systemaattisesti osoittaa piittaamattomuutta lain kieltoja ja käskyjä kohtaan. Ajoneuvon siirtäminen varastoon tai rengaslukon käyttö estää uusien rikkeiden tekemisen, kunnes maksut ja siirtämisestä tai lukon käyttämisestä aiheutuneet kustannukset on suoritettu. Viiden maksamattoman pysäköintivirhemaksun edellyttäminen puolestaan turvaa sitä, että säännös ei muodostu kohtuuttomaksi, koska ehdotus kohdistuu vain kaikkein räikeimpiin tapauksiin. Käytännön syistä edellytettäisiin, että pysäköintivirheet on tehty samalla ajoneuvolla. Koska pysäköintivirhemaksua määrättäessä on vain rajoitetut mahdollisuudet saada selvitystä virheen tekijästä ja hänen omistamistaan ajoneuvoista, edellytettäisiin, että virheet on tehty samalla ajoneuvolla.

Rengaslukko irrottaisiin sen jälkeen, kun lukon käyttämisestä aiheutuneet kustannukset olisi maksettu. Vastaavasti kuin on asianlaita ajoneuvojen siirtämisen osalta, kunta voisi ulkoistaa rengaslukon kiinnittämistä ja sen irrottamista koskevat käytännön toimenpiteet esimerkiksi jonkin yrityksen huolehdittavaksi. Rengaslukkoa koskevat päätökset voisi tehdä luonnollisesti vain viranomaisen. Ajallisesti rengaslukon irrottaminen voitaisiin järjestää vastaavalla tavalla kuin ajoneuvon luovuttaminen varastosiirron jälkeen. Lähtökohtana on, että rengaslukko irrotettaisiin virka-aikana, mutta luonnollisesti on mahdollista järjestää ajallisesti kattavampi palvelu.

Muilla kuin edellä mainituilla henkilöillä ei olisi oikeutta irrottaa rengaslukkoa. Teko tulisi rangaistavaksi omaisuutta koskevan viranomaiskiellon rikkomisena, kun viranomaisen kieltää ajoneuvon siirtämisen muualle (rikoslain 16 luvun 10 §:n 1 momentin 3 kohta). Rengaslukon irrottaminen väkivalloin voisi tulla myös arviotavaksi vahingontekorikoksena (rikoslain 35 luku).

Menettely ja oikeussuojakeinot

Ehdotuksen mukaan luovuttaisiin voimassa olevasta menettelystä, jossa ensiksi annetaan maksukehoitus ja sen jälkeen täytäntöönpanokelpoinen maksuvaatimus. Pysäköinnintarkastaja antaisi täytäntöönpanokelpoisen päätöksen pysäköintivirhemaksusta.

Vanhahtava vastalausemenettely korvattaisiin niin, että pysäköintivirhemaksua ja rengaslukkoa koskesta päätöksestä voitaisiin tehdä oikaisuvaatimus pysäköinninvalvojalle. Oikaisuvaatimukseen annetusta päätöksestä voitaisiin valittaa hallinto-oikeuteen. Hallinto-oikeuden ratkaisua koskevasta muutoksenhakukiellosta luovuttaisiin, joten muutoista voitaisiin hakea korkeimmassa hallinto-oikeudessa, jos se myöntää valitusluvan.

Yksityinen pysäköinninvalvonta

Kiinteistön omistajalla tai haltijalla on oikeus määrätä kiinteistön käytöstä. Tieliikennelain 28 §:n 3 momentin mukaan pysäköiminen yksityisellä alueella on ilman kiinteistön omistajan tai haltijan lupaa kielletty. Kiinteistön omistaja tai haltija voi myös sallia pysäköinnin määräämillään ehdoilla.

Voimassa olevassa oikeudessa ei säädetä kiinteistön omistajan tai haltijan oikeudesta valvoa pysäköintiä kiinteistöllä. Käytännössä tämä on tarkoittanut sitä, että kiinteistön omistaja tai haltija on kääntynyt pysäköinninvalvonnasta huolehtivan viranomaisen puoleen, joka on voinut puuttua kiellon tai ehdon vastaiseen pysäköintiin pysäköintivirhemaksulla tai siirtämällä ajoneuvo.

Edellä jaksossa 2.1 kuvatulla tavalla on joitain vuosia toiminut yksityistä pysäköinninvalvontaa harjoittavia yrityksiä, joiden asiakkaina on ollut muun muassa kauppakeskukset ja virastoja. Liiketoiminnan taustalla on ollut näkemys siitä, että julkinen pysäköinninvalvonta ei ole toiminut riittävän tehokkaasti, koska julkinen pysäköinninvalvonta on valvonut ensisijaisesti pysäköimistä katujen varsilla ja vastaavilla alueilla ja jättänyt esimerkiksi kauppakeskusten parkkipaikkojen ja virastojen pihojen valvonnan toissijai-

seksi. Tällaisilla alueilla henkilökunnan tai kiinteistöllä lyhytaikaisesti asioiville henkilöille varattuja paikkoja on saatettu käyttää kiinteistön omistajan tai haltijan asettamien ehtojen vastaisesti.

Viranomaisvoimavarat eivät välttämättä riitä siihen, että luvatonta pysäköintiä valvotaisiin tehokkaasti ja rikkomuksista määrättäisiin asianmukaiset seuraamukset. Tästä saattaa seurata, että asetettujen ehtojen vastaista pysäköintiä ei mielletä kielletyksi tai, vaikka toiminta mielletäisiinkin kielletyksi, tosiasiallisesti väärinpysäköintiä ennalta ehkäisevää vaikutusta ei pysäköintijärjestelyillä saavuteta. Siten kiinteistön omistajan tai haltijan oikeutta määrätä omaisuudestaan saatetaan loukata ja haitata kiinteistöllä asianmukaisesti liikkuvia henkilöitä ja harjoitettua toimintaa. Väärinpysäköinti saattaa jossain tapauksissa jopa uhata turvallisuutta, jos henkilöiden tai ajoneuvojen liikkuminen vaaratilanteessa estyy tai vakavasti vaikeutuu.

Esityksessä ehdotetaan, että yksityisellä alueella tai maastossa voitaisiin järjestää yksityinen pysäköinninvalvonta, josta huolehtisi kiinteistön omistaja tai haltija. Oikeus pysäköinninvalvontaan voitaisiin siirtää myös kolmannelle. Luonnollisestikaan velvollisuutta yksityisen pysäköinninvalvonnan järjestämiseen ei kiinteistön omistajalla tai haltijalla olisi.

Pysäyttämistä, pysäköimistä tai pysäköintikiekon käyttämistä koskevan säännöksen tai määräyksen vastaisesta menettelystä voitaisiin veloittaa valvontamaksu, joka ei saisi olla rahamäärältään suurempi kuin vastaavalla alueella tehdystä pysäköintivirheestä määrättävä pysäköintivirhemaksu. Valvontamaksun veloittaminen edellyttäisi, että kieltö tai määräys sekä valvontamaksu luvattoman pysäköinnin seurauksena ilmoitettaisiin yksiselitteisellä ja selvästi havaittavalla tavalla.

Kiinteistön omistaja tai haltija käyttää kiinteistöä koskevaa päätösvaltaa esimerkiksi silloin, kun kiinteistön väärinkäytöstä on seurannut vahinkoa tai kun kiinteistön vuokraamaa pysäköintipaikkaa on käytetty sopimusehtojen vastaisesti. Tällaisissa tapauksissa kiinteistön omistaja tai haltija voi itse nostaa kanteen tuomioistuimessa korvauksen saamiseksi tai uskoa asian oikeudenkäymiskaaren 15 luvussa tarkoitetulle asiamiehelle.

Yksityinen pysäköinninvalvonta ei olennaisesti poikkea edellä mainituista tapauksista. Siksi kiinteistön omistaja tai haltija voisi itse huolehtia pysäköinninvalvonnasta tai uskoa sen jonkun toisen huolehdittavaksi. Ottaen huomioon myös yksityisen pysäköinninvalvonnan luonteen, ei myöskään ole tarpeen edellyttää erityistä koulutusta. Riittävää on, että yksityistä pysäköinninvalvontaa harjoittava henkilö tuntee pysäköimistä koskevat liikennesäännöt, yksityistä pysäköinninvalvontaa koskevan lainsäädännön sekä kiinteistön rajat ja sen muut olennaiset olosuhteet.

Valvontamaksu ei olisi rinnastettavissa pysäköintivirhemaksuun tai muuhun julkisoikeudelliseen seuraamukseen. Valvontamaksua voidaan pitää sopimusrikkomukseen perustuvana yksityisoikeudellisena seuraamuksena, sopimussakkona.

Valvontamaksu olisi yksityisoikeudellinen saatava. Jos valvontamaksusta syntyy riita, sen käsittelisi viime kädessä käräjäoikeus riita-asioissa säädetyssä järjestyksessä. Jos kysymyksessä olisi kuluttajansuojalainsäädännössä tarkoitettu kuluttajan ja elinkeinon-

harjoittajan välinen oikeussuhde, asia voitaisiin saattaa kuluttajariitalautakunnan tutkitavaksi.

Valvontamaksu ei myöskään olisi sellaisenaan täytäntöönpanokelpoinen. Jos valvontamaksua ei suoriteta vapaaehtoisesti, on nostettava velkomuskanne käräjäoikeudessa, jonka antama maksutuomio on täytäntöön pantavissa siten kuin riita-asiassa annetut tuomiot yleensäkin.

Lailla voidaan säätää elinkeinotoiminta luvan- tai ilmoituksenvaraiseksi. Perusoikeus uudistuksen yhteydessä on todettu, että lainsäädännön uudistamisen tavoitteena on ollut luvanvaraisuuden vähentäminen, joskin luvanvaraisuus voi olla edelleen tarpeen erityisesti terveyden tai turvallisuuden suojaamiseksi (HE 209/1993 vp s. 67). Lisäksi luvanvaraista elinkeinotoimintaa on aloilla, joissa on kyseessä huomattavat taloudelliset intressit tai joissa on taloudellisten väärinkäytösten kuten rahanpesun mahdollisuus. Joissain tapauksissa luvanvaraisuuteen ovat johtaneet elinkeinopoliittiset näkökohdat.

Oikeusjärjestyksen mukaan lähtökohtana on elinkeinovapaus. Yksityisen pysäköinninvalvonnan osalta ei ole osoitettavissa seikkoja, jotka puoltaisivat toiminnan säätämistä luvanvaraiseksi. Tätä lievempi viranomaisvalvonnan muoto on ilmoitusvelvollisuus, jonka perusteena on vastaavanlaisia seikkoja kuin luvanvaraisuudella. Myöskään ilmoituksenvaraisuudelle ei ole riittäviä perusteita. Erityisesti on otettava huomioon se, että ilmoituksenvaraisuuden seurauksena saattaisi tosiasiasa olla pitkälti kiinteistön omistajan tai haltijan valinnanvapauden väheneminen siinä, huolehtiiko hän itse pysäköinninvalvonnasta vai uskooko sen ulkopuoliselle.

Ehdotuksessa ei esitetä erityistä viranomaiskontrollia yksityiseen pysäköinninvalvontaan, vaan valvonta jäisi yleisten säännösten varaan. Käytännössä kuluttajaviranomaiset olisivat toimivaltaisia, kun kysymyksessä on elinkeinonharjoittajan ja kuluttajan välinen oikeussuhde.

Julkisen ja yksityisen pysäköinninvalvonnan välinen suhde

Ehdotuksen lähtökohtana on, että poliisilla ja kunnallisella pysäköinninvalvonnalla on yleinen lakiin perustuva oikeus määrätä julkisoikeudellisia pysäköintivirhemaksuja riippumatta siitä, onko virhe tehty tiellä tai maastossa. Myöskään sillä ei olisi lähtökohtaisesti merkitystä, että virhe on tehty yksityisellä alueella.

Mainittua toimivaltaa kuitenkin rajoittaisi se, että yksityisellä alueella tai maastossa tehdystä pysäköintivirheestä määrättäisiin pysäköintivirhemaksu vain kiinteistön omistajan tai haltijan taikka sen, jolle on siirretty oikeus valvoa pysäköintiä kiinteistöllä, pyynnöstä tai valtuutuksin. Koska julkinen pysäköinninvalvonta perustuu lakiin, erityisiä ilmoituksia mahdollisuudesta määrätä pysäköintivirhemaksu tai muista vastaavista seikoista ei ole tarpeen tehdä.

Tietyissä tapauksissa yksityisellä ja julkisella pysäköinninvalvonnalla olisi rinnakkainen toimivalta. Yksityistä pysäköinninvalvontaa harjoittava taho voisi veloittaa luvattomasta pysäköinnistä valvontamaksun, joka olisi luonteeltaan yksityisoikeudellinen seuraamus.

Yksityisellä alueella tai maastossa tapahtuva pysäköinti ja luvattomasta pysäköinnistä asetettava valvontamaksu perustuisivat ajoneuvon kuljettajan ja kiinteistön omistajan tai haltijan taikka sen, jolle on siirretty oikeus valvoa pysäköintiä kiinteistöllä, väliseen niin sanottuun reaaliosopimukseen siten kuin yksityistä pysäköinninvalvontaa koskevassa laissa säädettäisiin. Tämän vuoksi valvontamaksu tulisi kysymykseen vain, jos pysäköintiä koskevat ehdot ja mahdollisuus veloittaa valvontamaksu olisi selvästi ilmoitettu. Jollei näin olisi tehty, luvattomaan pysäköintiin voitaisiin kuitenkin puuttua julkisesta pysäköinninvalvonnasta säädettävästä laista ilmenevillä keinoilla, koska tieliikennelaisissa ja maastoliikennelaisissa säädetään pysäköinti ilman kiinteistön omistajan tai haltijan lupaa lähtökohtaisesti kielletyksi. Viranomaisen puuttuminen asiaan edellyttäisi pyyntöä tai valtuutusta, kuten edellä on todettu.

Selvää on, että vaikka toimivalta yhtäältä julkiseen ja toisaalta yksityiseen pysäköinninvalvontaan on osittain rinnakkainen, ei samasta väärinpysäköinnistä voi määrätä sekä pysäköintivirhemaksua että valvontamaksua. Samasta väärinpysäköinnistä seuraisi vain yksi seuraamus. Silläkään ei olisi merkitystä, että sama teko olisi vastoin useampaa pysäköintiä koskevaa säännöstä tai määräystä, vaan pelkästään yksi seuraamus tulisi kysymykseen. Jos samasta väärinpysäköinnistä asetettaisiin pysäköintivirhemaksu ja valvontamaksu, näistä ajallisesti myöhemmin asetettu rikkoisi laissa säädettyä kieltoa ja olisi siksi perusteeton. Sinänsä ei olisi kuitenkaan estettä määrätä pitkäkestoisesta jatkuvasta väärinpysäköinnistä esimerkiksi kaksi valvontamaksua ja yksi pysäköintivirhemaksu, jos laissa säädetyt edellytykset täyttyvät.

Toimivalta siirtää ajoneuvo tai käyttää rengaslukkoa pysäköintivirheen johdosta olisi aina yksinomaan viranomaisella. Samaten toimivalta määrätä pysäköintivirhemaksu joutokäyntirikkomuksesta olisi vain viranomaisella.

4 Esityksen vaikutukset

Esityksellä ei muutettaisi viranomaisten toimivaltuuksia. Pysäköinninvalvonnasta huolehtisi edelleen poliisi ja sen ohella kunnallinen pysäköinninvalvonta niillä paikkakunnilla, joissa kunnallinen pysäköinninvalvonta on järjestetty. Esityksellä ei myöskään muutettaisi sitä, kuka saa pysäköintivirhemaksut. Lähtökohtaisesti maksut saa valtio, mutta jos kunnallinen pysäköinninvalvonta on järjestetty, kunta saa maksut riippumatta siitä, onko maksun määrännyt kunnallinen valvoja vai poliisi. Kunta vastaisi edelleen kunnallisen pysäköinninvalvonnan aiheuttamista kustannuksista.

Esityksestä ei seuraisi poliisille tai kunnalliselle valvontatoimelle uusia pakollisia menoeriä. Esityksessä ehdotetaan, että pysäköintivirheeseen voitaisiin puuttua ajoneuvon kiinnitettävällä laitteella, rengaslukolla. Esityksessä ei kuitenkaan velvoiteta tällaisia laitteita hankkimaan. Asianomaisten viranomaisten harkintaan jää, haluavatko ne ja missä määrin tällaisia laitteita hankkia. Yhden rengaslukon hinta voidaan arvioida joiksikin sadoiksi euroiksi.

Pysäköintivirhemaksua ehdotetaan korotettavaksi nykyisestä 10–50 eurosta 20–80 euroon. Mahdollista kuitenkin olisi määrätä samasta jatkuvasta pysäköintivirheestä enintään kolme virhemaksua nykyisen yhden asemesta.

Esityksessä ehdotetaan luovuttavaksi siitä, että jos virhemaksua ei makseta määräajassa, maksu on suoritettava puolitoistakertaisena. Korotuksen asemesta jatkossa myöhästyneellä maksulle laskettaisiin viivekorkoa. Pysäköintivirhemaksu vanhentuisi nykyisen viiden vuoden asemesta esityksen mukaan kolmessa vuodessa.

Mainittujen muutosten yhteisvaikutus ei ole tarkkaan arvioitavissa. Lisäksi kunnallisesta pysäköinninvalvonnasta saatavien tulojen määrään vaikuttaa yleisesti valvontatoimen laajuus ja havaittujen pysäköintivirheiden määrä. Merkitystä voi olla myös sillä, missä määrin harjoitettaisiin yksityistä pysäköinninvalvontaa. Voidaan kuitenkin olettaa, että kunnat tulevat ottamaan käyttöön nykyistä suuremmat pysäköintivirhemaksut, jolloin niistä saatavat tulot tulevat jossain määrin kasvamaan tai pysyvät ainakin ennallaan.

Jos kunnallista pysäköinninvalvontaa ei ole järjestetty, pysäköintivirhemaksut saa valtio. Valtiolle tulevien tulojen määrä tulisi kasvamaan, koska pienin pysäköintivirhemaksu olisi jatkossa 10 euron asemesta 20 euroa.

Esityksen mukaan kiinteistön omistaja tai haltija voisi valvoa pysäköintiä yksityisellä alueella ja maastossa sekä saada siitä seuraavat valvontamaksut. Toisaalta omistaja tai haltija vastaisi toiminnan kustannuksista. Kiinteistön omistaja tai haltija voisi myös siirtää oikeutensa edelleen kolmannelle. Todennäköistä onkin, että yksityisestä pysäköinninvalvonnasta vastaisi yleensä tällaiseen toimintaan perehtynyt yritys. Toiminta perustuisi kiinteistön omistajan tai haltijan ja yrityksen väliseen sopimukseen. Kiinteistön omistaja tai haltija voisi siten päättää, harjoittaako hän yksityistä pysäköinninvalvontaa ja millä tavalla. Kiinteistön omistaja tai haltija voisi myös antaa pysäköinninvalvonnan kolmannen huolehdittavaksi parhaiksi katsomillaan ehdoilla. Pakollisia menoja ei siten aiheutuisi kiinteistön omistajille tai haltijoille.

Yksityisessä pysäköinninvalvonnassa asetettujen maksamattomien valvontamaksujen perintä työllistäisi kuluttajavirastoa, kuluttajaoikeusneuvoja ja kuluttajariitalautakuntaa sekä käräjäoikeuksia ja ulosottoviranomaisia. Todennäköisesti varsin vähäinen määrä valvontamaksuasioista käsiteltäisiin käräjäoikeudessa laajana riita-asiana, jossa järjestettäisiin suullinen valmistelu ja pääkäsittely. Valtaosa asioista käsiteltäisiin oikeudenkäymiskaaren 5 luvun 3 §:ssä tarkoitetun suppean haastehakemuksen perusteella summarisessa menettelyssä, jossa annettava tuomio muodostaisi ulosottoperusteen. Jollei tuomion antamisenkaan jälkeen valvontamaksua maksettaisi vapaaehtoisesti, asia voitaisiin saattaa ulosottoviranomaiseen täytäntöönpantavaksi. Käräjäoikeuteen ja ulosottoon menevien asioiden määrä on vaikeasti arvioitavissa, mutta todennäköisesti asioiden kokonaismäärään suhteutettuna valvontamaksuasiat eivät muodostaisi merkittävää lisätyötä viranomaisille.

5 Asian valmistelu

Oikeusministeriö asetti 22.5.2009 työryhmän, jonka tehtävänä oli laatia ehdotus pysäköinninvalvontaa koskevan lainsäädännön uudistamiseksi. Työryhmän tuli selvittää yksityistä pysäköinninvalvontaa koskeva sääntelytarve ja tehdä tarvittaessa ehdotukset tätä koskevaksi lainsäädännöksi.

Työryhmässä olivat edustettuina oikeusministeriö, sisäasiainministeriö, Kuluttajavirasto, Helsingin hallinto-oikeus, Helsingin kaupunki, Suomen Kuntaliitto, Suomen Asianajajaliitto sekä yksityistä pysäköinninvalvontaa harjoittava yhtiö.

Työryhmä järjesti 11.1.2010 kuulemistilaisuuden, jossa olivat edustettuina liikenne- ja viestintäministeriö, Espoon, Tampereen ja Turun kunnalliset pysäköinninvalvonnat, Asunto-, toimitila- ja rakennuttajaliitto RAKLI, Autoliitto, Oy ParkPatrol Finland Ab, Suomen Kiinteistöliitto ja Suomen Pysäköintiyhdistys. Mainitut tahot toimittivat myös kirjallisen lausunnon. Lisäksi valtionvarainministeriön kuntaosasto ja vero-osasto sekä Suomen Kauppakeskusyhdistys antoivat kirjallisen lausunnon.

YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT

1 Lakiehdotusten perustelut

1.1 Laki julkisesta pysäköinninvalvonnasta

Yleiset säännökset

1 §. Soveltamisala. Pykälän *1 momentin* mukaan tämän lain nojalla saataisiin pysäköintivirheestä määrätä pysäköintivirhemaksu. Pysäköintivirheitä olisivat momentin *1 kohdan* mukaan tieliikennelain tai sen nojalla annetun ajoneuvon pysäköintiä tai pysäyttämistä taikka pysäköintikiekon käyttöä koskevan säännöksen tai määräyksen vastainen menettely. Pysäköintivirheitä olisivat myös momentin *2 kohdan* mukaan maastoliikennelain tai sen nojalla annetun moottorikäyttöisen ajoneuvon pysäköintiä koskevan säännöksen tai määräyksen vastainen menettely. Kohdat vastaisivat osittain voimassa olevan virhemaksulain 1 §:n 1 momentin alkua, jonka mukaan pysäyttämistä, pysäköintiä tai pysäköintikiekon käyttöä koskevan säännöksen tai määräyksen vastaisesta menettelystä voidaan määrätä pysäköintivirhemaksu. Laissa mainittaisiin kuitenkin selvyuden vuoksi sovellettavaksi tulevat säädökset. Yleisperusteluissa kuvatulla tavalla pysäköintivirhemaksun käyttöala kuitenkin asiallisesti laajenisi, koska maksu voitaisiin määrätä myös sellaisen pysäköintivirheen vuoksi, joista virhemaksulain 5 §:n 1 momentin mukaan tulisi ilmoittaa poliisille maksukehotusta antamatta.

Pysäköintivirhemaksu voitaisiin yleisperusteluissa esitetyistä syistä määrätä momentin *3 kohdan* mukaan pelastuslain 33 §:n 2 momentissa säädetyn kiellon pysäköidä pelastustielle rikkomisesta. Nykyisin on katsottu, ettei pysäköintivirhemaksua voida tällaisessa tapauksessa asettaa, vaan seuraamuksena on pelastuslain 83 §:n mukainen sakkorangaisuus. Ajoneuvojen siirtämisestä annetun lain mukaan poliisi voi tällaisen teon johdosta myös siirtää ajoneuvon viipymättä.

Pykälän *2 momentin* mukaan pysäköintivirhemaksu saataisiin määrätä myös tieliikennelain tai ympäristönsuojelulain taikka jommankumman nojalla säädetyn moottorikäyttöisen ajoneuvon joutokäyntiä koskevan kiellon tai rajoituksen rikkomisesta. Momentti vastaa asiallisesti virhemaksulain 1 §:n 1 momentin loppuosaa. Momentissa tarkoitettua menettelystä käytettäisiin laissa käsitettä joutokäyntirikkomus.

Pykälän *3 momentissa* mainittaisiin havainnollisuuden vuoksi ne muut seuraamukset, jotka tulisivat kysymykseen pysäköintivirhemaksun lisäksi pysäköintivirheestä tai joutokäyntirikkomuksesta. Pysäköintivirheen johdosta voitaisiin edelleen antaa huomautus tai siirtää ajoneuvo. Lisäksi momentissa mainittaisiin uusi seuraamus eli rengaslukko, jolla tarkoitetaan ajoneuvon pysäköintivirheen johdosta kiinnitettävää laitetta, joka estää ajoneuvon liikuttamisen. Rengaslukon tulisi olla helposti havaittavissa ja rakenteeltaan sellainen, ettei ajoneuvon liikuttaminen vahingoittaisi ajoneuvoa. Rengaslukosta tulisi ilmetä myös jäljempänä käsiteltävä kielto liikuttaa ajoneuvoa. Rengaslukolta vaadittavista ominaisuuksista säädettäisiin tarkemmin 23 §:n mukaan ministeriön asetuksessa.

Joutokäyntirikkomuksesta voitaisiin antaa huomautus. Voimassa olevasta laista ei suoraan ilmene mahdollisuutta antaa huomautus tällaisesta rikkomuksesta.

2 §. Soveltamisalan rajoitukset. Pykälässä säädettäisiin niistä tapauksista, joissa pysäköintivirhemaksun määräämiselle on este tai ehto.

Pykälän *1 momentin* mukaan virhemaksua ei saataisi määrätä, jos pysäköintivirhe tai joutokäyntirikkomus käsitellään rikosasioista säädetyssä järjestyksessä. Kohta kattaisi virhemaksulain 1 §:n 3 momentissa mainitut esteet, jotka ovat syytteen nostaminen tai rangaistusvaatimuksen tiedoksiantaminen virheen tai rikkomuksen johdosta. Rangaistusvaatimus tarkoittaa rangaistusmääräysmenettelyn mukaista syytteeseen rinnastettavaa vaatimusta.

Säädettävän lain sanamuoto kattaisi lisäksi sen, että jos virheestä tai rikkomuksesta määrätään rikesakko, ei virhemaksu tule kysymykseen. Tällainen tilanne on rinnastettavissa syytteen nostamiseen tai rangaistusvaatimuksen antamiseen. Asiallisesti tämä vastaisi nykytilaa.

Säännös tulisi sovellettavaksi lisäksi myös silloin, kun virheen tai rikkomuksen johdosta aloitetaan esitutkinta, joka voisi olla tavallinen tai suppea. Tällaisessa tapauksessa on johdonmukaista, että esitutkintaviranomaisella eli käytännössä poliisilla on käytettävissään ne vaihtoehdot, jotka hänellä on rikosasioita koskevien lakien ja tämän lain mukaan. Poliisi voisi toimittaa asian esitutkinnan jälkeen syyttäjälle syyteharkintaan tai rangaistusmääräyksen antamiseksi taikka jättää esitutkinnan toimittamatta tai lopettaa sen esitutkintalain 4 §:n mukaisesti. Poliisi voisi päätyä myös määräämään pysäköintivirhemaksun, rikesakon tai sakon.

Jos virheestä tai rikkomuksesta määrätään tai tuomitaan rangaistus, ei pysäköintivirhemaksu samasta teosta tulisi kysymykseen. Jos poliisi, syyttäjä tai tuomioistuin päätyy rikosasioista säädetyssä järjestyksessä siihen, ettei virheestä tai rikkomuksesta määrätä tai tuomita rangaistusta, ei ole perusteita sille, että samaa asiaa voitaisiin ryhtyä arvioimaan uudelleen tämän lain mukaisessa menettelyssä.

Pysäköintivirhemaksua ei voitaisi määrätä myöskään silloin, kun virheen tai rikkomuksen tekijä ei ollut teon hetkellä täyttänyt viittätoista vuotta. Voimassa olevassa laissa ei säädetä ikävaatimuksesta.

Käytännön toiminnassa ikärajalta ei ole sanottavaa merkitystä, koska pysäköintivirhemaksut ovat säännönmukaisesti seurausta moottorikäyttöisillä ajoneuvoilla tehdyistä rikkomuksista. Periaatteelliselta kannalta ikärajaa voidaan puoltaa, koska kysymys on hallinnollisesta sanktiosta. Rikosoikeudellinen vastuuikäraja on myös viisitoista vuotta. Sääntely olisi yhdenmukainen myös joukkoliikenteen tarkastusmaksusta annetun lain (469/1979) kanssa.

Pysäköintivirhemaksua ei voitaisi myöskään määrätä, jos pysäköintivirheestä on veloitettu 2. lakiehdotuksessa tarkoitettu valvontamaksu. Kysymystä on käsitelty yleisperusteluissa.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin pysäköintivirheen tekopaikan vaikutuksesta mahdollisuuteen määrätä pysäköintivirhemaksu. Momentilla on tarkoitus selkeyttää oikeustilaa. Tätä on käsitelty yleisperusteluissa.

Tämän lain nojalla pysäköintivirhemaksu voitaisiin aina määrätä tieliikennelain 2 §:n 1 kohdassa tarkoitettulla tiellä tehdystä pysäköintivirheestä. Tien lisäksi pysäköintivirheen tekopaikka voi olla yksityinen alue. Mainitun lain 28 §:n 3 momentin mukaan pysäköinti yksityiselle alueelle ilman kiinteistön omistajan tai haltijan lupaa on kielletty. Pysäköinti saattaa olla myös sallittua tietyin rajoituksin. Yksityiseen alueeseen rinnastettaisiin momentissa maasto, joka määritellään maastoliikennelain 3 §:n 2 kohdassa. Yleisperusteluissa esitetyllä tavalla yksityisellä alueella tai maastossa tehdystä pysäköintivirheestä määrättäisiin virhemaksu tai ajoneuvo siirrettäisiin tai siihen kiinnitettäisiin rengaslukko vain kiinteistön omistajan tai haltijan pyynnöstä tai valtuutuksella.

Valtuutus tai pyyntö olisi pysäköintivirhemaksun määräämisen edellytyksenä riippumatta siitä, onko kiinteistöllä järjestetty yksityinen pysäköinninvalvonta. Jäljempänä 2. lakiehdotuksen 1 §:n 3 momentin 1 kohdan mukaan valvontamaksua ei voisi veloittaa, jos luvattomasta pysäköinnistä määrätään pysäköintivirhemaksu.

Pysäköintivirhemaksun määräämiselle joutokäyntirikkomuksesta tämän lain nojalla ei ole alueellisia rajoituksia. Maksu voidaan määrätä riippumatta siitä, onko rikkomus tehty tiellä, maastossa tai yksityisellä alueella.

Seuraamukset

3 §. Pysäköintivirhemaksu. Pykälän 1 momentti vastaisi asiallisesti virhemaksulain 7 §:ää. Momentin mukaan pysäköintivirhemaksu olisi pysäköintivirheen laadusta riippumatta lähtökohtaisesti 20 euroa, mutta maksua voitaisiin sisäasiainministeriön asetuksella korottaa 60 euroon tai enimmillään 80 euroon siten kuin yleisperusteluissa on esitetty. Lakiin kirjattaisiin nykyistä täsmällisemmin niitä perusteita, jotka otettaisiin huomioon korotusta harkittaessa. Mainitut perusteet vastaisivat käytännössä nykyisinkin huomioon otettavia seikkoja. Lisäksi momentissa mainittaisiin selvyuden vuoksi nykyisin noudatettu käytäntö, jonka mukaan asianomaiselta poliisilaitokselta voitaisiin pyytää lausunto korotusasiaa käsiteltäessä.

Yleisperusteluissa esitetyistä syistä pykälän 2 momentin mukaan jatkuvasta pysäköintivirheestä voitaisiin määrätä enintään kolme pysäköintivirhemaksua. Jatkuvasta pysäköintivirheestä voitaisiin määrätä uusi pysäköintivirhemaksu, kun edellisen maksun määräämisestä on kulunut vuorokausi eli 24 tuntia. Ehdotetun 7 §:n 1 momentin mukaan pysäköintivirhemaksua koskevassa päätöksessä olisi muun ohella ilmoitettava maksun määräämispäivä ja kellonaika. Rengaslukon kiinnittämisen jälkeen ei momentin mukaan saisi kuitenkaan pysäköintivirhemaksua määrätä, koska tällöin virheen tekijä ei pysty ilman viranomaisen myötävaikutuksin tapahtuvaa rengaslukon irrottamista lopettamaan väärinpysäköintiä.

Yleisperusteluissa esitetyistä syistä pykälän 3 momentissa säädettäisiin siitä, että joutokäyntirikkomuksesta määrättävä pysäköintivirhemaksu olisi suuruudeltaan vastaava

kuin vastaavalla alueella tehdystä pysäköintivirheestä määrättävä maksu. Momentissa säädettäisiin lisäksi, että joutokäyntirikkomuksesta seuraava pysäköintivirhemaksu on kuitenkin enintään 35 euroa.

Pykälän *4 momentin* mukaan samalla teolla tehdyistä useista pysäköintivirheistä määrätään yksi pysäköintivirhemaksu. Säännös vastaa asiallisesti virhemaksulain 1 §:n 2 momenttia. Samalla teolla on tehty kaksi pysäköintivirhettä esimerkiksi silloin, kun ajoneuvo on pysäköity niin, että se jää osittain yhdelle ajoneuvolle merkityn paikan ulkopuolelle, ja kun samalla laiminlyödään pitää asianmukaisesti esillä pysäköintilupa. Tällaisessakin tapauksessa voidaan määrätä uusi pysäköintivirhemaksu 2 momentissa tarkoitetulla tavalla, jos auto on edelleen sille merkityn paikan ulkopuolella eikä lupa ole esillä tai jos jompikumpi virheistä jatkuu, kun on kulunut yli vuorokausi edellisen maksun määräämisestä.

Voimassa olevassa laissa ei säädetä siitä, määrätäänkö samalla teolla tehdystä pysäköintivirheestä ja joutokäyntiä koskevien säännösten vastaisesta menettelystä vain yksi pysäköintivirhemaksu vai määrätäänkö kummastakin riketyypistä erikseen maksu. Käytännössä eri paikkakunnilla on omaksuttu erilaisia ratkaisuja.

Momentissa ehdotetaan säädettäväksi siitä, että jos samalla teolla on tehty pysäköintivirhe ja joutokäyntirikkomus, molemmista määrättäisiin pysäköintivirhemaksu. Pysäköintivirhe ja joutokäyntirikkomus ovat tyypiltään varsin erilaisia tekoja ja vastoin erilaisia oikeudellisesti suojattuja intressejä. Koska samalla teolla tehdyistä pysäköintivirheestä ja joutokäyntirikkomuksesta määrättäisiin rikosoikeudellisessa menettelyssä yleensä kaksi rikesakkoa, on myös seuraamusjärjestelmän johdonmukaisuuden kannalta perusteltua, että tällaisessa tapauksessa määrätään tämän lain mukaisessa menettelyssä vastaavasti kaksi pysäköintivirhemaksua.

4 §. Rengaslukko. Pykälän *1 momentissa* säädettäisiin rengaslukon käyttämisestä. Momentissa viitattaisiin ajoneuvojen siirtämisestä annetun lain 5 §:n 1-3 momenttiin, joissa säädetyillä edellytyksillä ajoneuvon voitaisiin kiinnittää rengaslukko. Mainittuja momenteja käsitellään lähemmin jäljempänä 5. lakiehdotuksen perusteluissa.

Ajoneuvon siirtäminen ja rengaslukon kiinnittäminen olisivat lähtökohtaisesti vaihtoehtoisia seuraamuksia. Rengaslukkoa olisi perusteltua käyttää käytännössä silloin, kun ajoneuvon paikalleen jäämisestä ei aiheudu mainittavaa haittaa muille tien tai alueen käyttäjille. On kuitenkin otettava huomioon, että ajoneuvo saattaa viedä pysäköintipaikan muilta, jotka sitä tarvitsevat. Ajoneuvon pysäköiminen maksulliselle paikalle maksua suorittamatta ei sinänsä estäisi rengaslukon käyttämistä, mutta tällöin on kiinnitettävä huomiota siihen, kuka pysäköintimaksut saa. Edellä 2 §:n 2 momentissa säädettäisiin siitä, että rengaslukon käyttäminen yksityisellä alueella tai maastossa tehdyn pysäköintivirheen johdosta edellyttää kiinteistön omistajan tai haltijan taikka muun siihen oikeutetun pyyntöä tai valtuutusta. Koska ajoneuvon paikalleen jääminen yleensä aiheuttaa aina jonkinlaista haittaa muille, rengaslukon käyttämistä ei tulisi jatkaa kovin pitkää aikaa, vaan ajoneuvo tulisi siirtää. Rengaslukkoa ei luonnollisestikaan tulisi käyttää, jos vaikuttaa selvältä, että tapauksessa joudutaan joka tapauksessa turvautumaan siirtoon.

Momentissa säädettäisiin myös siitä, että rengaslukon käyttämisen yhteydessä olisi myös kiellettävä ajoneuvon liikuttaminen. Kiellon antamisesta seuraisi se, että jos rengaslukon irrottaa muu kuin viranomainen, irrottaja syylistyisi rikoslain 16 luvun 10 §:n 1 momentin kolme kohdan mukaiseen omaisuutta koskevan viranomaismääräyksen rikkomiseen. Kielto olisi ilmoitettava 7 §:n 2 momentin mukaan rengaslukkoa koskevassa päätöksessä. Lisäksi kielto olisi ilmoitettava rengaslukossa, jotta kielto olisi myös muiden kuin päätöksen tiedoksi saaneen henkilön tiedossa.

Viranomainen saisi ajoneuvon kuitenkin myös siirtää. Edellytyksenä luonnollisesti on, että ajoneuvojen siirtämisestä annetun lain mukaan siirtämisen edellytykset ovat käsillä.

Momentin mukaan sekä lähi- että varastosiirto tulisivat kysymykseen. Esimerkiksi jos ajoneuvo haittaa tien käyttöä, voidaan suorittaa välitön lähisiirto ja kiinnittää ajoneuvon rengaslukko edellä mainitun 5 §:n 3 momentin perusteella. Varastosiirto olisi perusteltu silloin, kun ajoneuvoon on kiinnitetty rengaslukko, mutta kukaan ei ryhdy kohtuullisessa ajassa toimenpiteisiin saadakseen rengaslukon irrotetuksi ja ajoneuvon kuljetetuksi pois.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin siitä, ettei rengaslukkoa ei tarvitse irrottaa ennen kuin 3 momentissa tarkoitettu korvaus ja ajoneuvon siirtämisestä annetun lain 5 §:n 3 momentissa tarkoitettut maksut on suoritettu. Nämä maksut ovat maksamattomia pysäköintivirhemaksuja.

Sääntely olisi yhdenmukainen ajoneuvojen siirtämisestä annetun lain kanssa, jonka mukaan siirrettyä ajoneuvoa ei tarvitse luovuttaa varastosta ennen korvauksen maksamista. Kuten edellä on todettu, rengaslukko olisi ajoneuvon siirtämisen vaihtoehto. Toisin kuin on asianlaita ajoneuvon siirtämisen suhteen, pelkkä rengaslukon käyttäminen ei vaikuta ajoneuvon omistussuhteisiin.

Momentin mukaan muutoksenhakutuomioistuin voisi määrätä, että rengaslukko on irrotettava, vaikkei maksuja olisikaan suoritettu. Säännöksen sanamuodosta myös seuraa, että rengaslukon päättämisestä käyttänyt viranomainen voi irrottaa rengaslukon oikaisuvaatimuksen johdosta tai muutenkin edellyttämättä maksua. Jos rengaslukon käyttämisestä on päättänyt poliisi, voi kunnallinen pysäköinninvalvoja oikaisuvaatimuksen johdosta määrätä vastaavasti lukon irrotettavaksi.

Pykälän 3 momentin mukaan rengaslukon käyttämisestä aiheutuneista kustannuksista määrättäisiin kiinteä euromääräinen korvaus. Kiinteällä korvauksella tarkoitettaisiin siis sitä, että korvausta ei määriteltäisi tosiasiallisten kustannusten mukaisesti tapauskohtaisesti, vaan käytännössä korvauksen määrä olisi keskiarvo tällaisista korvauksista. Rengaslukkokorvaus määrättäisiin kunnan osalta kunnallisen viranomaisen hyväksymän taksan ja valtion viranomaisen osalta valtion maksuperustelain (150/1992) mukaisesti. Kiinteällä korvauksella ei siis tarkoitettaisi sitä, että korvaus olisi valtakunnallisesti sama, vaan korvaus voisi tosiasiaissa vaihdella kunnittain.

Kiinteä korvaus on aiheellinen siksi, että rengaslukkoa koskevassa päätöksessä olisi 7 §:n 3 momentin mukaan mainittava rengaslukon irrottamisen edellytykset, mukaan lukien suoritettava korvaus. Lukkoa ei tarvitsisi irrottaa ennen korvauksen maksamista.

Koska korvaus on suoritettava etukäteen, ei tosiasiallisia kustannuksia voida korvauksen maksuhetkellä vielä tietää. Kustannukset saattavat vaihdella esimerkiksi sen mukaan, irrotetaanko rengaslukko arkipäivänä virka-aikaan vai viikonloppuna. Korvauksen maksajan on voitava luottaa siihen, että päätöksestä ilmenevän korvauksen suorittamisen jälkeen lukko irrotetaan, vaikka korvaus ei kattaisikaan tosiasiallisia kustannuksia.

5 §. Huomautus. Pykälä vastaisi asiallisesti virhemaksulain 5 §:n 2 momenttia, jonka mukaan ilmeisen vähäpätöisestä pysäköintivirheestä voidaan antaa huomautus. Sääntelyä selkeytettäisiin niin, että pykälän mukaan vähäisestä pysäköintivirheestä tai joutokäyntirikkomuksesta voitaisiin antaa suullinen tai kirjallinen huomautus.

6 §. Toimenpiteistä luopuminen. Voimassa olevassa laissa ei säädetä siitä mahdollisuudesta, että vaikka pysäköintivirhe tai joutokäyntirikkomus olisi tapahtunut, teosta ei määrättäisi mitään seuraamusta. Tällaisen säännöksen puuttumisesta on joissain tapauksissa tehty se johtopäätös, että teosta on aina jokin seuraamus määrättävä, vaikka teko olisi hyvin vähäinen tai muusta syystä anteeksiannettava. Lainsäädännössä on usein tällaisia tapauksia silmällä pitäen annettu mahdollisuus luopua toimenpiteistä. Esimerkkinä voidaan mainita esitutkintalain 4 §:n 1 momentti, jonka perusteella esitutkinta saadaan jättää toimittamatta, ja joukkoliikenteen tarkastusmaksusta annetun lain 10 §, jonka mukaan tarkastusmaksu jätetään määräämättä, jos lipun puuttuminen johtuu matkustajan henkilökohtaisiin olosuhteisiin liittyvästä anteeksiannettavasta huomaamattomuudesta, ajattelemattomuudesta tai tietämättömyydestä tai maksun määräämistä olisi muusta syystä pidettävä ilmeisen kohtuuttomana tai perusteettomana.

Pykälässä säädettäisiin siitä, että seuraamus saadaan jättää määräämättä, jos pysäköintivirhe tai joutokäyntirikkomus on ilmeisesti johtunut anteeksi annettavasta huomaamattomuudesta tai ajattelemattomuudesta taikka jos seuraamuksen määrääminen muusta syystä olisi ilmeisen kohtuutonta. Seuraamus tarkoittaisi rengaslukkoa, pysäköintivirhemaksua ja huomautusta, eikä säännös sinänsä ulottuisi ajoneuvojen siirtämiseen, koska tästä säädetään eri laissa.

Lähtökohtana edelleen olisi, että pysäyttämistä, pysäköintiä ja pysäköintikiekon käyttöä ja joutokäyntiä koskevat säännökset on tunnettava. Vastaavasti ajoneuvon kuljettajan tulee tarvittavissa määrin ottaa selkoa asianomaista paikkaa koskevista liikennemerkeistä ja muista järjestelyistä. Joissain tapauksissa on kuitenkin mahdollista, että esimerkiksi liikennemerkki on kasvillisuuden peittämä. Tällaisessa tapauksessa voisi toimenpiteistä luopuminen tulla kysymykseen. Säännöksen soveltamista arvioitaessa voitaisiin kiinnittää myös huomiota kuljettajan henkilökohtaisiin ominaisuuksiin, kuten ikään, terveydentilaan ja kehitystasoon.

Toimenpiteistä luopuminen tulisi kyseeseen myös silloin, kun teko olisi niin vähäinen, että jopa huomautusta voitaisiin pitää kohtuuttomana. Toisaalta jopa tarkoituksellinen teko voisi joissain poikkeustapauksissa jäädä vaille seuraamuksia. Tällainen tilanne voisi olla käsillä esimerkiksi silloin, kun pysäköintivirhe on seurausta loukkaantuneen henkilön toimittamisesta sairaalaan.

7 §. Päätöksen sisältö. Pykälän *1 momentissa* säädettäisiin pysäköintivirhemaksua koskevassa päätöksessä ilmoitettavista asioista. Momentti vastaisi asiallisesti osittain virhemaksuasetuksen 4 §:n 1 momenttia.

Uutta olisi, että pysäköintivirhemaksua koskevassa päätöksessä olisi ilmoitettava se kellonaika, jona maksu määrättiin. Tämä liittyy 3 §:n 2 momenttiin, jonka mukaan jatkuvasta pysäköintivirheestä voitaisiin antaa enintään kolme pysäköintivirhemaksua.

Pykälän *2 momentissa* säädettäisiin tiedoista, jotka on ilmoitettava rengaslukon käyttämisestä koskevassa päätöksessä. Näitä ovat muun ohessa kiinnittäjän yhteystiedot ja rengaslukon irrottamisen edellytykset mukaan lukien korvauksen määrä sekä kielto liikuttaa rengaslukossa olevaa ajoneuvoa. Pykälän *3 momentin mukaan* pysäköintivirhemaksu ja rengaslukkoa koskevaan päätökseen olisi liitettävä oikaisuvaatimusohjeet.

8 §. Tiedoksianto. Pykälässä säädettäisiin pysäköintivirhemaksua tai rengaslukkoa koskevan päätöksen tiedoksiantotavoista ja -ajoista.

Pykälän *1 momentin* mukaan virhemaksua tai rengaslukkoa koskeva päätös annettaisiin tiedoksi kuljettajalle kirjallisesti. Jollei häntä tavata, tiedoksianto toimitettaisiin kiinnittämällä päätös ajoneuvoon näkyvälle paikalle. Tiedoksiantotavat vastaisivat virhemaksulain 9 §:n 1 momentissa säädettyä.

Pykälän *2 momentti* vastaisi osittain virhemaksulain 9 §:n 2 momenttia. Jollei pysäköintivirhemaksua koskevaa päätöstä ole voitu antaa tiedoksi 1 momentissa tarkoitetulla tavalla tai jollei pysäköintivirhemaksua ole suoritettu 17 §:n 1 momentissa tarkoitetussa ajassa, päätös voitaisiin antaa tiedoksi maksusta vastuussa olevalle omistajalle tai haltijalle lähetettävällä kirjeellä. Asianosaisen katsottaisiin saaneen päätöksestä tiedon, jollei muuta näytetä, seitsemän päivän kuluttua kirjeen lähettämisestä.

Erona voimassa olevaan lakiin olisi ensinnäkin se, että jos pysäköintivirhemaksua koskeva päätös on annettu tiedoksi 1 momentissa tarkoitetulla tavalla, kirje lähetettäisiin vasta sitten, kun maksuaika on kulunut umpeen. Jollei tiedoksiantoa ole voitu tehdä 1 momentissa tarkoitetulla tavalla, kirje voitaisiin edelleen lähettää viipymättä.

Toiseksi tiedoksianto 2 momentissa tarkoitetulla tavalla olisi järjestetty vastaavalla tavalla kuin kuntalain 95 §:ssä. Virhemaksulain 22 §:n mukaan tiedoksianto tapahtuu hallintolain mukaisesti tavallisena tai todisteellisena tiedoksiantona. Koska tiedoksiannosta vastaisi yleensä kunnallinen pysäköinninvalvonta, on johdonmukaista, että noudatetaan kuntalain menettelysäännöksiä. Erityistä tarvetta todisteelliseen tiedoksiantoon ei ole. Tiedoksiannolla on merkitystä maksuajan määräytymisen ja oikaisuvaatimuksen tekemisen määräajan kannalta. Pysäköinninvalvoja voisi myöntää maksuaikaa 17 §:n 1 momentin nojalla. Myöhästynytkin muutoksenhaku voitaisiin tutkia 15 §:n 1 momentissa säädetyin edellytyksin, ja perustevalitus olisi mahdollinen niin kauan kuin saatava ei ole vanhentunut.

Pykälän *3 momentin* mukaan pysäköintivirhemaksu on annettava tiedoksi viimeistään kuuden kuukauden kuluessa pysäköintivirheen tai joutokäyntirikkomuksen tekopäivästä. Jos tiedoksiantoa ei ole mainitussa ajassa tapahtunut, oikeus seuraamuksen määrää-

miseen olisi vanhentunut ja oikeus maksun saamiseen rauennut. Momentti vastaisi asiallisesti virhemaksulain 11 §:ää.

Pykälän 4 momentissa säädettäisiin rengaslukkoa koskevan päätöksen tiedoksiantamisesta korvauksesta vastuussa olevalle ajoneuvon omistajalle tai haltijalle. Kun ajoneuvon kiinnitetään rengaslukko, päätös annetaan tiedoksi siten kuin 1 momentissa säädetään. Tämän lisäksi päätös olisi lähetettävä omistajalle tai haltijalle tiedoksi kirjeellä seitsemän päivän kuluessa päätöksen tekemisestä. Asianosaisen katsottaisiin saaneen päätöksestä tiedon, jollei muuta näytetä, seitsemän päivän kuluttua kirjeen lähettämistä.

Kirjeen tarkempi lähettämisaikajankohta jäisi viranomaisen harkintaan, jossa voitaisiin ottaa huomioon tapauskohtaiset olosuhteet. Yleensä kirje olisi aiheellista lähettää suhteellisen pian päätöksen tekemisen jälkeen, koska 4 §:n perusteluista ilmenevin tavoin rengaslukon käyttäminen on tarkoitettu suhteellisen lyhytaikaiseksi toimenpiteeksi. Lähettämisaikajankohdasta harkitessa tulisi ottaa huomioon se, missä vaiheessa ajoneuvon siirtäminen tulisi ajankohtaiseksi, koska omistajalla ja haltijalla tulee olla kohtuullisesti aikaa saada rengaslukko irrotetuksi ennen siirtoon turvautumista. Toisaalta koska kuljettaja, jonka ajoneuvon rengaslukko on kiinnitetty, ryhtyy säännönmukaisesti toimiin lukon irrottamiseksi, kirje voitaisiin lähettää esimerkiksi päivän tai kahden kuluessa päätöksen tekemisestä. Toimenpiteen luonteesta johtuu, ettei kirjeen lähettämistä voitaisi lykätä kovin pitkälle päätöksen tekemisestä. Siksi kirje olisi momentin mukaan lähetettävä viimeistään seitsemän päivän kuluessa päätöksen tekemisestä.

Vastuun kohdentuminen

9 §. *Vastuu pysäköintivirhemaksusta ja rengaslukkokorvauksista.* Pykälän 1 momentin mukaan pysäköintivirhemaksu olisi pysäköintivirheen tai joutokäyntirikkomuksen tehneen kuljettajan suoritettava. Lähtökohtana edelleen olisi, että pysäköintivirheen tekijä on ensisijaisessa vastuussa, mikä ilmenee myös 18 §:n 2 momentista ja 19 §:stä. Joutokäyntirikkomuksen osalta vastuu myös rajoittuisi sen tekijään. Erityistä tarvetta ulottaa vastuu muihin ei ole, koska rikkomuksen tekijä saadaan säännönmukaisesti selville.

Pykälän 2 momentti vastaisi asiallisesti virhemaksulain 8 §:ää. Momentin mukaan pysäköintivirheen johdosta määrätystä pysäköintivirhemaksusta vastaisi myös ajoneuvon rekisteriin merkitty omistaja tai haltija. Ajoneuvon omistaja tai haltija olisi kuitenkin vastuusta vapaa, jos hän saattaa todennäköiseksi, että ajoneuvo oli tuolloin luvattomasti kuljettajan käytössä tai että pysäköintivirhemaksun määräämiselle ei ollut edellytyksiä. Viimeksi mainittu tarkoittaisi ennen muuta sitä, että omistaja tai haltija vapautuisi vastuusta saattamalla todennäköiseksi, ettei ole tapahtunut 1 §:n 1 momentissa tarkoitettua lainvastaista menettelyä tai että maksu on määrätty vastoin 2 §:ssä tarkoitettua estettä tai ehtoa. Lähtökohtaisesti omistaja tai haltija voisi vapautua vastuusta samoilla perusteilla kuin kuljettajakin. Vastuusta vapautumiseen ei kuitenkaan riittäisi se, että omistaja tai haltija osoittaisi, että virheen on tehnyt joku muu kuin hän, paitsi jos ajoneuvo oli tuolloin luvattomassa käytössä. Omistajalla tai haltijalla olisi 19 §:n nojalla oikeus saada suorittamansa maksun määrä virheen tekijältä.

Voimassa olevassa laissa ei nimenomaisesti säädetä vastuun kohdentumisesta, kun kysymys on joutokäyntirikkomuksesta. Omistajan ja haltijan vastuu ei koskisi joutokäyntirikkomuksesta määrättyä pysäköintivirhemaksua. Tähän ei ole käytännössä tarvetta, koska kun pysäköintiä valvova henkilö toteaa tällaisen rikkomuksen, ajoneuvon kuljettaja on yleensä ajoneuvon luona tai saapuu sen luokse lyhyen ajan kuluessa. Pysäköintiä valvovan henkilön tulisi jäädä siten odottamaan kuljettajaa. Jos kuitenkin joutokäyntirikkomus kestää huomattavan pitkään kuljettajan saapumatta paikalle, on perusteltua, että rikkomuksesta ei määrätä pysäköintivirhemaksua, vaan asia käsitellään rikosprosessuaalisessa järjestyksessä. Pysäköinnintarkastajan tulisi siten ilmoittaa rikkomuksesta poliisille.

Pykälän *3 momentissa* säädettäisiin vastuusta rengaslukon käyttämisestä aiheutuneesta korvauksesta. Vastuusta olisi voimassa, mitä 1 ja 2 momentissa säädetään pysäköintivirheen tehneen ajoneuvon kuljettajan sekä omistajan ja haltijan vastuusta pysäköintivirhemaksusta.

Toinen vaihtoehto olisi säätää vastuukysymyksestä vastaavasti kuin ajoneuvojen siirtämisestä annetun lain 10 §:ssä. Omaksuttua ratkaisua voidaan kuitenkin puoltaa sillä, että rengaslukon nopea irrottaminen on etenkin kuljettajan intressissä. Ajoneuvo pääsääntöisesti jää siihen paikkaan, mihin kuljettaja sen jätti, joten hän saa säännönmukaisesti ensimmäisenä tiedon rengaslukon käyttämisestä. Omistaja ja haltija, joka ei ollut välttämättä ajoneuvon kuljettaja tuolloin, saisi tiedon rengaslukosta ehdotetun 8 §:n mukaan kirjeitse myöhemmin.

Valvontatoimi

10 §. Toimivaltaiset viranomaiset. Pykälän *1 momentin* mukaan poliisi huolehtisi pysäköintiä ja pysäyttämistä sekä joutokäyntiä koskevien säännösten noudattamisen valvonnasta sekä pysäköintivirhemaksujen ja muiden tässä laissa säädettyjen seuraamusten määräämisestä. Momentti vastaisi virhemaksulain 1 §:n 1 momenttia.

Pykälään *2 momentin* mukaan kunnanvaltuuston esityksestä tai sen suostumuksella ja saatuaan asianomaisen poliisilaitoksen päällikön lausunnon aluehallintovirasto voisi päättää, että kunta alueellaan tai sen tietyllä osalla poliisin ohella huolehtii pysäköintiä ja pysäyttämistä koskevien kieltojen ja rajoitusten noudattamisen valvonnasta ja pysäköintivirhemaksujen ja muiden seuraamusten määräämisestä pysäköintivirheen johdosta. Momentti vastaisi voimassa olevan lain 2 §:n alkuosaa.

Voimassa olevan lain 3 §:n 1 momentin mukaan pysäköintiä ja pysäyttämistä sekä joutokäyntiä koskevien säännösten noudattamisen valvontaa johtaa ja valvoo poliisilaitoksen päällikkö, joka toimii myös pysäköinninvalvojana. Aluehallintovirasto voi kuitenkin määrätä, että pysäköinninvalvojana on poliisilaitoksen päällikön sijasta muu laitoksen toimenhaltija. Vastaava sääntely otettaisiin pykälän *3 momenttiin* kuitenkin siten muutettuna, että poliisilaitoksen päällikkö voisi määrätä pysäköinninvalvojaksi laitoksen päällystöön kuuluvan poliisimiehen.

Nykyinen aluehallintoviraston päätöksen vaativa menettely on tarpeettoman raskas esimerkiksi silloin, kun pysäköinninvalvojaksi määrätty henkilö siirtyy toiseen tehtävään. On perusteltua, että poliisipäällikkö voisi joustavasti määrätä tehtävään alaisensa poliisimiehen. Kun tehtävään kuuluu muun muassa miehistöön kuuluvien poliisimiesten määräämien pysäköintivirhemaksujen johdosta tehtyjen oikaisuvaatimusten käsitteleminen, on aiheellista, että pysäköinninvalvoja olisi päällystään kuuluva eli vähintään komisarion arvoinen poliisimies. Poliisilaitoksissa on erityisesti liikenneasioihin keskittyviä päällystään kuuluvia poliisimiehiä, joille tehtävä sopisi luontevasti.

Momentissa säädettäisiin lisäksi siitä, että pysäköinninvalvojan on huolehdittava siitä, että virkatoimen suorittanut henkilö on yksilöitävissä. Säännös liittyy edellä käsiteltyyn 7 §:ään, jonka mukaan pysäköintivirhemaksua koskevassa päätöksessä ei tarvitse mainita sen määrännyttä henkilöä, vaan myös tunnistetieto riittää.

Pykälän 4 momenttiin otettaisiin asiallisesti voimassa olevan lain 3 §:n 2 ja 3 momenttia sekä 4 momentin alkuosaa vastaavat säännökset siitä, miten kunnallinen pysäköinninvalvonta on järjestettävä. Valvonta-apulaisen nimike muutettaisiin kuitenkin pysäköinnintarkastajaksi, joka on laajalti käytössä ja joka kuvaa havainnollisemmin tehtävän luonnetta kuin nykyinen varsin yleisluonteinen nimike. Laissa joukkoliikenteen tarkastusmaksusta säädetään matkalippujen tarkastajasta, jonka tehtävä on vastaavantyyppinen kuin pysäköinnintarkastajan.

11 §. *Lupa kunnalliseen pysäköinninvalvontaan.* Pykälässä säädettäisiin virhemaksuasetuksen 1 §:ää asiallisesti vastaavasti kunnallisen pysäköinninvalvonnan järjestämiseen oikeuttavasta luvasta, sen ehdoista ja voimassaolosta sekä luvan peruuttamisesta ja ehtojen muuttamisesta. Säännöksen kirjoittamisasu on nykyaikaistettu. Selvyyden vuoksi pykälään otettaisiin se, että kunnanvaltuusto voisi tehdä aloitteen paitsi luvan peruuttamisesta myös ehtojen muuttamisesta.

12 §. *Kunnallisen pysäköinninvalvojan ja –tarkastajan kelpoisuusvaatimukset ja virkasuhde.* Pykälän 1 momentin mukaan kunnallisen pysäköinninvalvojan kelpoisuusvaatimuksena kunnassa olisi oikeustieteen maisterin tutkinto tai vastaava aikaisempi tutkinto ja perehtyneisyys liikennekysymyksiin.

Virhemaksuasetuksen 2 §:n 1 momentissa säädetään vastaavasti kunnallisen pysäköinninvalvojan kelpoisuudesta, kun kunnassa on yli 100 000 asukasta. Asukasluvultaan pienemmissä kunnissa kelpoisuusvaatimuksena on alempi oikeustutkinto tai poliisipäällystön tutkinto sekä perehtyneisyys liikennekysymyksiin.

Asukasluku ei suoranaisesti vaikuta kunnallisten pysäköinninvalvojen tehtävien vaativuuteen. Etenkin oikaisuvaatimusten käsittelyyn liittyvien tehtävien hoitaminen puoltaa kelpoisuusvaatimusten yhtenäistämistä. Käytännössä lähes kaikilla pysäköinninvalvojilla on ylempi oikeustieteellinen tutkinto.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin pysäköinnintarkastajan kelpoisuusvaatimukseksi hänelle kuuluvien tehtävien hoitamiseen tarpeellinen liikennettä ja joutokäyntiä koskevien sääntöjen tuntemus. Momentti vastaisi asiallisesti virhemaksuasetuksen 2 §:n 2 momenttia.

Pykälän 3 momentissa säädettäisiin selvyuden vuoksi siitä, että kunnallisen pysäköinninvalvojan ja pysäköinnintarkastajan on oltava virkasuhteessa julkisyhteisöön. Kysymystä käsitellään edellä yleisperustelujen jaksossa 2.1 ja jäljempänä säätämisyjärjestystä koskevassa jaksossa 4.

13 §. Kunnallisen pysäköinninvalvojan ja –tarkastajan tehtävät. Pykälän 1 momentissa säädettäisiin kunnallisen pysäköinninvalvojan ja pysäköinnintarkastajan tehtävistä asiallisesti vastaavasti kuin virhemaksulain 4 §:n 1 momentissa. Momentti olisi kuitenkin laadittu yleiseen muotoon. Siinä nimenomaisesti todettaisiin, että pysäköinnintarkastajat ovat kunnallisen pysäköinninvalvojan johdon ja valvonnan alaisia.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin siitä, että kunnallisella pysäköinninvalvojalla ja pysäköinnintarkastajalla tulisi valvontatehtävässä olla tunnusmerkki sekä asu, josta ilmenee hänen asemansa. Kunnallisella pysäköinninvalvojalla ja pysäköinnintarkastajalla tulisi valvontatehtävässä olla mukana virkamerkki, joka on esitettävä tarvittaessa tai vaadittaessa. Momentti vastaisi asiallisesti virhemaksuasetuksen 3 §:ää.

Pykälän 3 momentin mukaan ajoneuvon kuljettaja olisi velvollinen vaadittaessa ilmoittamaan nimensä, henkilötunnuksensa ja osoitteensa pysäköinninvalvojalle tai pysäköinnintarkastajalle. Kuljettajan olisi myös pysäytettävä ajoneuvo pysäköinninvalvojan tai pysäköinnintarkastajan antamasta merkistä sekä noudatettava tämän antamaa muuta pysäköinninvalvontatehtävän toteuttamiseksi tarpeellista merkkiä tai kehotusta. Momentti vastaisi asiallisesti voimassa olevan lain 4 §:n 2 momenttia lukuun ottamatta sen viimeistä virkettä, jota vastaava sääntely otettaisiin 21 §:ään.

Oikeussuoja

14 §. Muutoksenhakukielto. Pykälän mukaan huomautuksen ja toimenpiteistä luopumisen johdosta ei saisi tehdä oikaisuvaatimusta eikä hakea muutosta.

Muutoksenhakukielto olisi johdonmukainen, koska myöskään poliisin tieliikennelain 104 §:n nojalla antamaan huomautukseen taikka mainitussa pykälässä tai esitutkintalain 4 §:n 1 momentissa tarkoitettuun toimenpiteistä luopumiseen ei voida hakea muutosta. Huomautus tai toimenpiteistä luopuminen ei vaikuta haitallisesti asianomaisen henkilön oikeudelliseen asemaan.

15 §. Oikaisuvaatimus. Pykälässä säädettäisiin oikaisuvaatimuksesta, joka korvaisi voimassa olevan lain mukaisen vastalausemenettelyn. Tässä ja seuraavassa pykälässä on otettu huomioon hallituksen esityksessä 226/2009 vp hallintolakiin ehdotetut säännökset oikaisuvaatimuksesta.

Pykälän 1 momentin mukaan oikaisuvaatimus pysäköintivirhemaksua tai rengaslukkoa koskevasta päätöksestä on tehtävä 30 päivän kuluessa siitä, kun päätös on kiinnitetty ajoneuvoon tai annettu muutoin tiedoksi. Tiedoksiannosta säädettäisiin 8 §:ssä. Verrattuna voimassa olevan lain mukaiseen vastalausemenettelyyn, jossa vastalause on tehtävä

vä 14 päivän kuluessa tiedoksisaannista, oikaisuvaatimus olisi tehtävä hallituksen esityksessä 226/2009 vp ehdotetulla tavalla 30 päivän kuluessa tiedoksisaannista.

Momentin mukaan määräajan jälkeen tehty oikaisuvaatimus tutkittaisiin, jos myöhästyminen on ollut erityinen syy ja oikaisuvaatimus on tehty niin pian kuin se on ollut mahdollista. Säännös vastaisi virhemaksulain 15 §:n alkua. Säännös on edelleen tarpeen etenkin siksi, että pysäköintivirhemaksua ja rengasluukkoa koskeva päätös voitaisiin edelleen antaa tiedoksi kiinnittämällä se ajoneuvoon. Päätös on esimerkiksi saatettu ilkivaltaisesti poistaa ajoneuvosta, joten 30 päivän määräaika ei ole perusteltua säätää ehdottomaksi.

Pykälän 2 momentin mukaan oikaisuvaatimus toimitettaisiin pysäköinninvalvojalle. Oikaisuvaatimus ei estäisi päätöksen täytäntöönpanoa, ellei pysäköinninvalvoja toisin määrää. Pysäköinninvalvoja voisi aina määrätä täytäntöönpanon keskeytettäväksi, jos siihen vaikuttaa olevan aihetta. Säännös on tarpeen estämään perusteettomilta vaikuttavien päätösten täytäntöönpanon.

Pykälän 3 momentin mukaan oikaisuvaatimuksen käsittelemisestä olisi muutoin voimassa, mitä hallintolaissa säädetään. Viittaussäännös korvaisi virhemaksulain 13 §:n 1 momentin loppuosan ja 2 momentin sääntelyn. Momentissa säädettäisiin myös siitä, että oikaisuvaatimuksesta annettu päätös annetaan tiedoksi kirjeellä. Asianosaisen katsottiin saaneen päätöksestä tiedon, jollei muuta näytetä, seitsemän päivän kuluttua kirjeen lähettämisestä. Tiedoksiantotapa vastaisi 8 §:n 4 momentissa säädettyä.

16 §. Muutoksenhaku. Pykälän 1 momentin mukaan pysäköinninvalvojan oikaisuvaatimuksen johdosta antamaan päätökseen saa hakea valittamalla muutosta hallinto-oikeudessa. Valitus olisi tehtävä 30 päivän kuluessa päätöksen tiedoksisaannista siihen hallinto-oikeuteen, jonka tuomiopiirissä pysäköinninvalvojan päätös on tehty. Momentti vastaisi tältä osin asiallisesti virhemaksulain 14 §:n 1 momentin alkua. Tiedoksiantojankoa ratkaistaisiin 15 §:n 3 momentin nojalla.

Lakiin ei ehdoteta enää otettavaksi säännöstä siitä, että muutoksenhaun tutkiminen edellyttää maksun suorittamista. Tällainen sääntely vaikuttaa kyseenalaiselta perustuslain 21 §:ssä jokaiselle turvatuun oikeuteen saada asiansa tuomioistuimen käsiteltäväksi kannalta. Voimassa oleva säännös on myös käytännössä jäänyt merkityksettömäksi. Jos maksua ei ole suoritettu, hallinto-oikeudet ovat tutkineet muutoksenhaun perustevalituksena.

Jäljempänä 18 §:ään ehdotetaan otettavaksi virhemaksulain 16 §:ää muistuttava säännös siitä, että tietyillä perusteilla pysäköinninvalvojalta voidaan hakea maksun palauttamista. Voimassa olevassa laissa ei säädetä, voidaanko pysäköinninvalvojan hakemuksen johdosta antamaan päätökseen hakea muutosta. Koska hakemus koskee kysymyksiä, jotka voitaisiin saattaa pysäköinninvalvojan ratkaistavaksi myös oikaisuvaatimuksella, on johdonmukaista, että myös tällaiseen päätökseen voidaan hakea muutosta hallinto-oikeudessa. Siksi momentissa ehdotetaan mainittavaksi myös 18 §:ssä tarkoitettua hakemuksen johdosta annettu ratkaisu muutoksenhaun kohteena. Yleisten muutoksenhaku koskevien periaatteiden mukaisesti muutoksenhaku tulisi tosiasiallisesti kysymykseen vain hakemuksen hylkäävään ratkaisuun.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin muutoksenhausta hallinto-oikeuden päätökseen. Voimassa olevassa laissa säädetään valituskiellosta hallinto-oikeuden päätökseen. Kieltoa perusteltiin sillä, että pysäköintivirhemaksun periaatteellinen ja käytännöllinen merkitys on pieni (HE 130/1969 vp s. 11).

Pysäköintivirhemaksuasioissa rahamääräinen intressi on pieni, eivätkä asiat sinänsä ole laadultaan poikkeuksellisen vaikeita. Valituskiellosta huolimatta voidaan asianomaisen henkilön oikeusturva katsoa riittäväksi, kun otetaan huomioon mahdollisuus oikaisuvaatimuksen tekemiseen ja rajoittamaton muutoksenhakumahdollisuus hallinto-oikeudessa sekä mahdollisuus tehdä perustevalitus.

Toisaalta asioita on määrällisesti varsin paljon. Etenkin lain soveltamisen kannalta muissa samanlaisissa tapauksissa ja oikeuskäytännön yhtenäisyyden kannalta voi esiintyä tilanteita, joissa olisi perusteltua saada korkeimman oikeusasteen kannanotto. Valituslupajärjestelmää voidaan puoltaa myös sillä, että ylin tuomioistuimien voisi tosiasiasa valvoa lainkäyttöä alallaan, mistä säädetään perustuslain 99 §:n 2 momentissa. Siksi momentissa ehdotetaan säädettäväksi, että hallinto-oikeuden päätökseen saisi hakea muutosta korkeimmalta hallinto-oikeudelta, jos korkein hallinto-oikeus myöntää siihen luvan. Lupa-asia ratkaistaisiin hallintolainkäyttölain 13 §:n 2 momentissa säädetyillä edellytyksillä.

Momentissa lisäksi säädettäisiin siitä, että muutoksenhaku-aika olisi tavanomainen 60 päivää hallinto-oikeuden päätöksen tiedoksisaannista.

Pykälän 3 momentissa säädettäisiin selvyuden vuoksi siitä, että asian käsittelemisestä hallinto-oikeudessa ja korkeimmassa hallinto-oikeudessa on muutoin voimassa, mitä hallintolainkäyttölaissa säädetään.

Erinäiset säännökset

17 §. *Maksuaika ja viivästysseuraamus.* Virhemaksulain 9 §:n 1 momentin mukaan pysäköintivirhemaksu on maksettava kahden viikon kuluessa maksukehotuksen antamisesta ja 10 §:n mukaan maksu ja korotus on maksettava viikon kuluessa tiedoksisaannista. Koska mainittuja maksuaikoja voidaan pitää varsin lyhyinä, voimassa olevasta laista poiketen pykälän 1 momentin mukaan maksuaika olisi 30 päivää päätöksen tekemispäivästä. Tämä päivä on 7 §:n 1 momentin 7 kohdan mukaan ilmoitettava pysäköintivirhemaksua koskevassa päätöksessä. Maksuajan pidentämisellä on tarkoitus turvata se, että maksuvelvollinen saa tiedon maksusta niin hyvissä ajoin, että hänelle jää kohtuullinen aika maksu suorittaa. Etenkin jos tiedoksianto on tapahtunut kiinnittämällä pysäköintivirhemaksua koskeva päätös ajoneuvoon, voi kulua kuljettajan loman tai muun esteen vuoksi jonkin aikaa ennen kuin hän tosiasiasa saa tiedon päätöksestä.

Kun mainittu laskemistapa koskisi niitä tapauksia, jolloin päätös on annettu tiedoksi ehdotetun 8 §:n 1 momentissa tarkoitetulla tavalla, säädettäisiin maksuaika toisin, jos tiedoksianto tapahtuu 8 §:n 2 momentissa tarkoitetulla tavalla. Maksuaika olisi 30 päivää tiedoksisaannista, josta säädetään 8 §:n 2 momentissa.

Voimassa olevan lain 10 §:n 1. virkkeen mukaan pysäköintivirhemaksu on suoritettava puolitoistakertaisena, jos 9 §:ssä tarkoitettua maksuaikaa ei ole noudatettu. Korotus on tavanomaiseen maksun määrään nähden varsin ankara. Lisäksi korotus voi olla kohtuuton esimerkiksi silloin, kun maksukehoitus on ajoneuvosta ilikvaltaisesti poistettu tai henkilö ei esimerkiksi matkan vuoksi ole maksusta saanut tietoa eikä voinut maksuaikaa siten noudattaa.

Momenttiin otettaisiin myös virhemaksulain 12 §:ää vastaava säännös siitä, että pysäköinninvalvoja voi myöntää maksuaikaa pysäköintivirhemaksun tai rengaslukkokorvauksen suorittamiseksi.

Vaikka maksun korottamisesta puolitoistakertaiseksi luovuttaisiin, maksuajan noudattamista on syytä jollain keinoin tehostaa etenkin, kun otetaan huomioon, että maksuaikaa ehdotetaan 1 momentissa tarkoitettulla tavalla pidennettäväksi. Luonteva ratkaisu, joka olisi myös yhdenmukainen jäljempänä käsiteltävän valvontamaksun kanssa, olisi koronmaksuvelvollisuus viivästysseuraamuksena. Siksi pykälän 2 momentissa säädettäisiin siitä, että eräpäivän jälkeen maksetulle pysäköintivirhemaksulle lasketaan korkoa viivästyksestä siten kuin veronlisäyksestä ja viivekorosta annetussa laissa (1556/1995) säädetään.

18 §. Maksun palauttaminen. Pykälän 1 momentissa säädettäisiin pitkälti virhemaksulain 16 §:ää vastaavasti maksun palauttamisesta silloin, kun maksun määräämiselle on ollut este. Momentissa on kuitenkin otettava huomioon edellä käsitellystä 2 §:n 1 momentista aiheutuvat muutokset nykytilaan.

Momentin mukaan pysäköinninvalvojan on hakemuksesta määrättävä suoritettu pysäköintivirhemaksu palautettavaksi asianomaiselle, jos pysäköintivirhe tai joutokäyntirikkomus käsitellään rikosasioista säädettyssä järjestyksessä tai jos pysäköintivirheen tai joutokäyntirikkomuksen tekijä ei ollut teon hetkellä täyttänyt viittätoista vuotta.

Hakemus on tehtävä kuuden kuukauden kuluessa rikosoikeudellisen menettelyn aloittamisesta tai pysäköintivirhemaksun määräämisestä. Rikosoikeudellinen menettely aloitettaisiin käytännössä silloin, kun tehdään päätös esitutinnan aloittamisesta tai henkilölle annetaan tiedoksi rikesakko tai rangaistusmääräysmenettelyn mukainen rangaistusvaatimus. Hakemus voitaisiin tehdä niin kauan kuin jompikumpi aika edelleen kuluu.

Pykälän 2 momentin mukaan pysäköinninvalvojan on määrättävä liikaa suoritettu määrä palautettavaksi, jos sama pysäköintivirhemaksu on suoritettu kahdesti. Jos sekä kuljettaja että omistaja tai haltija ovat suorittaneet maksun, on liikaa suoritettu määrä palautettava omistajalle tai haltijalle. Momentti vastaisi asiallisesti osaa virhemaksulain 17 §:n 1 momentista.

19 §. Takautumisoikeus. Pykälän mukaan ajoneuvon omistajalla tai haltijalla olisi oikeus saada suorittamansa pysäköintivirhemaksun määrä pysäköintivirheen tehneeltä kuljettajalta, jollei maksua ole palautettu 18 §:n 2 momentin nojalla. Pykälä vastaisi tältä osin asiallisesti virhemaksulain 17 §:n 2 momenttia. Vastaava takautumisoikeus koskisi myös rengaslukon käyttämisestä aiheutunutta korvausta, sillä vastuu siitä kohdentuisi 9 §:n 3 momentin mukaan samoin kuin vastuu virhemaksusta.

20 §. Pysäköintivirhemaksun saaja ja valvontakustannukset. Pykälän mukaan valtio saisi pysäköintivirhemaksut. Jos kuitenkin on järjestetty kunnallinen pysäköinninvalvonta, asianomainen kunta saisi pysäköintivirhemaksut riippumatta siitä, onko maksun määrännyt poliisi vai kunnallinen pysäköinninvalvoja tai pysäköinnintarkastaja. Kunta vastaisi kunnallisen pysäköinninvalvonnan kustannuksista. Pykälä vastaisi virhemaksulain 6 §:ää.

21 §. Pysäköinninvalvonnassa käytettävä ajoneuvo. Pykälän mukaan kunnallisessa pysäköinninvalvonnassa käytettävään autoon sovelletaan, mitä tieliikennelain 48 §:n 4 momentissa säädetään ajoneuvosta, jota käytetään liikennevalvonnassa. Momentin mukaan ajoneuvo saadaan pysäyttää tai pysäköidä tieliikennelain 26–28 §:n säännösten estämättä tehtävän vaatimalla tavalla edellyttäen, ettei liikennettä ilmeisesti vaaranneta. Pykälä vastaisi virhemaksulain 4 §:n 2 momentin viimeistä virkettä.

22 §. Täytäntöönpano. Pykälän mukaan pysäköintivirhemaksun ja rengaslukon käyttämisestä aiheutuneen korvauksen perimisestä ulosottoimin sovelletaan, mitä verojen ja maksujen täytäntöönpanosta annetussa laissa säädetään. Vastaava viittaus pysäköintivirhemaksujen täytäntöönpanosta niin sanotun veroulosottolain mukaisesti on voimassa olevan lain 14 §:n 2 momentissa. Tässä järjestyksessä pantaisiin täytäntöön myös rengaslukon käyttämisestä aiheutuneet kustannukset. Täytäntöönpanoperusteina olisivat siten edellä 7 §:n 1 ja 2 momentissa tarkoitetut päätökset.

Mainitun veroulosottolain 20 §:n mukaan julkinen saatava vanhentuu viiden vuoden kuluttua sitä seuranneen vuoden alusta, jona se on määrätty tai maksuunpantu, ja muussa tapauksessa sitä seuranneen vuoden alusta, jona se on erääntynyt.

Viiden vuoden vanhentumisaikaa voidaan pitää tässä laissa tarkoitettujen seuraamusten osalta suhteellisen pitkänä, koska pysäköintivirhemaksut ja rengaslukkokustannukset ovat rahamäärältään melko vähäisiä. Niiden periminen yleensä onnistuu suhteellisen lyhyessä ajassa. Veroulosottolain 22 §:n mukaan saatavasta voidaan tehdä perustevalitus, kunnes saatava on vanhentunut. Kun perustevalitus tehdään esimerkiksi sillä perusteella, ettei pysäköintivirhettä ole tapahtunut, perustevalituksen käsittelevällä hallinto-oikeudella voi olla vaikea saada luotettavaa selvitystä pitkähkön ajan kuluttua tapahtuneesta. Tämän vuoksi pykälässä säädettäisiin veroulosottolain 20 §:stä poiketen, että pysäköintivirhemaksu ja rengaslukkokorvaus vanhentuisivat kolmen vuoden kuluttua siitä, kun maksua tai korvausta koskeva päätös on tehty. Tämä aika olisi helposti selvitetävissä, koska edellä 7 §:n mukaan päätökseen on merkittävä sen tekemisajankohta.

Vanhentumisajan lyhenemisestä seuraisi vastaavasti, että perustevalitus olisi tehtävä viimeistään kolmen vuoden kuluttua maksua tai korvausta koskevan päätöksen tekemisestä. Kolmen vuoden vanhentumisaika olisi myös lähellä 2. lakiehdotuksessa tarkoitettua valvontamaksun vanhentumisaikaa. Tässä pykälässä tarkoitettua vanhentumista ei kuitenkaan voitaisi katkaista. Tähän ei ole erityistä tarvetta, kun otetaan huomioon maksujen ja korvausten rahamäärät ja se, että maksut ja korvaukset saa julkisyhteisö.

23 §. Tarkemmat säännökset. Pykälän mukaan sisäministeriön asetuksella säädettäisiin tarkemmin rengaslukolta vaadittavista ominaisuuksista, käytettävistä asiakirjoista sekä niihin tehtävistä merkinnöistä ja niiden säilyttämisestä, tämän lain nojalla määrättyjen

seuraamusten täytäntöönpanoon liittyvistä ja muista viranomaisten välisistä ilmoituksista; kunnallisen pysäköinninvalvonnan järjestämistä koskevassa hakemuksessa esitettävästä selvityksestä, kunnallisen valvontahenkilöstön virkamerkistä sekä virkapuvusta ja tunnusmerkistä.

Asetuksenantovaltuus vastaisi pääosin voimassa olevaa oikeutta. Rengaslukolta edellytettäviä ominaisuuksia on käsitelty edellä 1 §:n perusteluissa.

Voimaantulo

24 §. Voimaantulosäännös. Pykälän 1 *momentissa* säädettäisiin lain voimaantuloajankohdasta. Koska tämä lakiehdotus ja jäljempänä käsiteltävät lakiehdotukset muodostavat pysäköinninvalvontaa koskevan lainsäädännön kokonaisuudistuksen, kaikki lait tulisivat voimaan samaan aikaan.

Pykälän 2 *momentin* mukaan pysäköintivirhemaksusta annettu laki kumottaisiin siihen myöhemmin tehtyine muutoksineen. Lain kumoamisesta seuraisi myös sen nojalla säädetyn asetuksen pysäköintivirhemaksusta samoin kuin sisäasianministeriön asetuksen pysäköintivirhemaksusta kumoutuminen. Eräät virhemaksulain nojalla annetut säädökset jäisivät voimaan 26 §:n nojalla.

Pykälän 3 *momentin* mukaan ennen julkisesta pysäköinninvalvonnasta annettavan lain voimaantuloa voitaisiin ryhtyä sen täytäntöönpanon edellyttämiin toimiin.

25 §. Siirtymäsäännös. Pykälän 1 *momentissa* säädettäisiin sovellettavasta laista niitä tilanteita silmällä pitäen, kun pysäköintivirhemaksuasian käsittely olisi kesken lain tullessa voimaan.

Pysäköintivirhemaksua koskeva menettely alkaa asiallisesti silloin, kun annetaan virhemaksulaisissa tarkoitettu pysäköintivirhemaksua koskeva maksukehotus. Jos maksukehotus on annettu ennen tämän lain voimaantuloa, noudatettaisiin lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä. Momentissa mainittaisiin havainnollisuuden vuoksi tämän koskevan ensinnäkin asian käsittelyä. Esimerkiksi jos maksukehotusta ei noudateta, annettaisiin maksumääräys. Maksusta vastuussa oleva voisi tehdä vastalauseen, jonka jälkeen olisi muutoksenhaku hallinto-oikeudessa mahdollinen. Hallinto-oikeuden ratkaisua koskisi muutoksenhakukiello. Edelleen seuraamuksen määräämisessä noudatettaisiin kumottavan virhemaksulain säännöksiä. Säännös tältä osin turvaisi sen, ettei kumottavan lain aikana tehdystä pysäköintivirheestä voitaisi tuomita uuden lain mukaista pysäköintivirhemaksua, joka olisi todennäköisesti ankarampi.

Pykälän 2 *momentin* mukaan lääninhallituksen tai aluehallintovirastoin kumottavan lain nojalla antamat määräykset jäisivät edelleen voimaan. Lääninhallituksen virhemaksulain 3 §:n ja virhemaksuasetuksen 1 §:n nojalla antamat määräykset kunnallisen pysäköinninvalvonnan järjestämisestä ja pysäköinninvalvontaa koskevista ehdoista velvoittaisivat siten edelleen asianomaisia kuntia.

Pykälän 3 momentin mukaan henkilö, joka olisi tämän lain voimaan tullessa nimitettynä kunnallisen pysäköinninvalvojan tai valvonta-apulaisen virkaan tai määräaikaiseen virkasuhteeseen, säilyttäisi kelpoisuutensa vastaaviin tehtäviin myös tämän lain tultua voimaan. Säännöksellä olisi käytännöllistä merkitystä ennen muuta kunnallisten pysäköinninvalvojen osalta, koska heidän kelpoisuusvaatimuksiaan tiukennettaisiin edellä 12 §:ssä esitetyllä tavalla. Valvonta-apulainen puolestaan olisi kelpoinen pysäköinnintarkastajan tehtävään, sillä kysymys on pelkästään tehtävän nimikkeen muuttamisesta.

26 §. Voimaan jäävät säädökset. Pykälässä mainittaisiin ne kumottavan virhemaksulain nojalla annetut säädökset, joiden muuttamiseen ei ole tarvetta ja jotka siksi jäisivät edelleen voimaan. Nämä säädökset olisivat sisäasiainministeriön päätös kunnallisen pysäköinninvalvojan ja hänen apulaisensa tunnusmerkistä (136/1971) ja sisäasiainministeriön päätös kunnallisen pysäköinninvalvojan virkapuvusta (512/1987).

1.2 Laki yksityisestä pysäköinninvalvonnasta

1 §. Soveltamisala. Pykälän 1 momentissa säädettäisiin siitä, että tämän lain nojalla saataisiin veloittaa luvattomasta pysäköinnistä valvontamaksu. Verrattuna 1. lakiehdotuksessa tarkoitettuun julkiseen pysäköinninvalvontaan olisi yksityinen pysäköinninvalvonta vain rajatumminkin mahdollista. Joutokäyntirikkomuksesta ei voisi veloittaa valvontamaksua. Valvontamaksun luonnetta on käsitelty yleisperusteluissa.

Valvontamaksu voitaisiin momentin 1 kohdan mukaan veloittaa tieliikennelain tai sen nojalla annetun ajoneuvon pysäköintiä taikka pysäköintikiekon käyttöä yksityisellä alueella tai maastossa koskevan säännöksen tai määräyksen vastaisesta menettelystä. Tieliikennelain 28 §:n 3 momentin mukaan pysäköinti yksityisellä alueella on kielletty ilman kiinteistön omistajan tai haltijan lupaa. Vastaavasti pysäköinnistä yksityisellä alueella voidaan antaa määräyksiä, kuten pysäköinnin enimmäisaikaa tai pysäköintikiekon käyttöä koskevia ehtoja.

Momentin 2 kohdan mukaan valvontamaksu voitaisiin veloittaa maastoliikennelain tai sen nojalla annetun moottorikäyttöisen ajoneuvon pysäköintiä taikka pysäyttämistä toisen maalla koskevan säännöksen tai määräyksen vastaisesta menettelystä. Maastoliikennelain 4 §:n 1 momentin mukaan pysäyttäminen tai pysäköinti maastossa maa-alueella edellyttää omistajan tai haltijan lupaa. Pykälän 2 momentissa säädetään eräistä poikkeustapauksista, jolloin lupaa ei tarvita.

Edellä 1. lakiehdotuksessa tarkoitettu pysäköintivirhemaksu voitaisiin määrätä myös yksityisellä alueella tai maastossa tehdystä pysäköintiä tai pysäyttämistä koskevan säännöksen tai määräyksen vastaisesta teosta. Tämä kuitenkin edellyttäisi 1. lakiehdotuksen 2 §:n 2 momentin mukaan sitä, että asianomaisen kiinteistön omistaja tai haltija taikka muu momentissa tarkoitettu taho on julkista pysäköinninvalvontaa harjoittavan tahon virhemaksun määräämiseen valtuuttanut tai virhemaksun määräämistä muuten pyytää.

Valvontamaksu olisi ainoa luvattoman pysäköinnin seuraamus, jonka yksityistä pysäköinninvalvontaa harjoittava taho voisi veloittaa. Pysäköintivirhemaksun määrääminen,

rengaslukon käyttäminen ja ajoneuvon siirtäminen kuuluisivat julkisesta pysäköinninvalvonnasta huolehtivien viranomaisten päätösvaltaan.

Pykälän 2 *momentissa* säädettäisiin eräistä valvontamaksun veloittamisen lisäedellytyksistä, joiden tarkoituksena on turvata pysäköijän asemaa niin, että hän on selvillä pysäköintiä koskevista määräyksistä, jottei valvontamaksu tule hänelle yllätyksenä.

Momentin mukaan valvontamaksu saataisiin veloittaa vain, jos pysäköimistä tai pysähtymistä koskeva kielto tai määräys taikka pysäköintikiekkon käyttöä koskeva määräys sekä valvontamaksu luvattoman pysäköinnin seuraamuksena on yksiselitteisellä ja selvästi havaittavalla tavalla ilmoitettu. Momentissa säädettäisiin ilmoittamisvelvollisuuden vähimmäissisällöstä. Tarkempien tietojen ilmoittaminen on luonnollisesti sallittua.

Momentin mukaan määräykset ja ehdot olisi ilmoitettava yksiselitteisellä ja selvästi havaittavalla tavalla. Momentissa ei muuten asetettaisi tarkempia vaatimuksia määräysten tai ehtojen ilmoittamisesta.

Määräysten ja ehtojen on oltava pysäköintiä harkitsevan henkilön tiedossa siten, että hän voi etukäteen harkita, voiko hän pysäköintiä koskevat ehdot hyväksyä. Käytännössä tämä tarkoittaa sitä, että määräykset ja ehdot on ilmoitettava kiinteistön rajalla ajoreitin lähellä tai kiinteistön alueella siten, että jokainen kiinteistölle saapuva pystyy ne suoralta kädeltä näkemään. Yksi tapa on ilmoittaa ehdot ja määräykset käyttämällä liikennemerkkejä ja lisäkilpiä. Toinen tapa on käyttää kilpiä, jotka eivät ole liikennemerkkejä.

Ehdot ja määräykset olisi ilmoitettava yksiselitteisellä tavalla. Yksiselitteisyyden vaatimuksen täyttäisi esimerkiksi se, että ehdot ja määräykset ilmoitettaisiin liikennemerkkein ja lisäkilvin samalla tavalla kuin tiealueella. Muista ilmoituksista tulisi ilmetä esimerkiksi sallitun pysäköintiajan enimmäispituus ja pysäköintikiekkon käyttöä koskevat velvollisuudet ja se, onko pysäköinti sallittu vain luvan saaneille. Jos pysäköinti olisi sallittua vain osalla kiinteistöä, rajoituksesta olisi ilmoitettava ja pysäköinnille varattu alue olisi selvästi havaittavalla tavalla osoitettava.

Momentin mukaan olisi ilmoitettava lisäksi valvontamaksusta luvattoman pysäköinnin seuraamuksena. Valvontamaksun suuruutta ei tarvitsisi ilmoittaa.

Pykälän 3 *momentissa* säädettäisiin niistä tilanteista, jolloin valvontamaksun veloittamiselle olisi este. Momentin 1 kohdan mukaan valvontamaksua ei saisi veloittaa, jos luvattomasta pysäköinnistä määrättäisiin pysäköintivirhemaksu. Kuten edellä 1 momentin ja 1. lakiehdotuksen 2 §:n 2 momentin perusteluissa on todettu, yksityisellä alueella tai maastossa tehdystä väärinpysäköinnistä määrättäisiin pysäköintivirhemaksu vain 1. lakiehdotuksen 2 §:n 2 momentissa tarkoitettun tahon aloitteesta. Samasta teosta ei kuitenkaan tule seurata kahta seuraamusta. Siksi jos kiinteistöllä on järjestetty yksityinen pysäköinninvalvonta ja jos pyydetään pysäköintivirhemaksun määräämistä, ei valvontamaksun veloittaminen tulisi kysymykseen.

Momentin 2 ja 3 kohdassa säädettäisiin siitä, ettei valvontamaksua saa veloittaa, jos asia käsitellään rikosasioista säädettyssä järjestyksessä tai jos luvattomasti pysäköinyt ei ollut

teon hetkellä täyttänyt viittätoista vuotta. Vastaavanlainen sääntely sisältyy 1. lakiehdotuksen 2 §:n 1 momenttiin, jonka perusteluihin viitataan.

Pykälän 4 momentissa mainittaisiin havainnollisuuden vuoksi, että pysäköintivirhemaksusta ja ajoneuvon kiinnitettävästä rengaslukosta säädetään julkisesta pysäköinninvalvonnasta annettavassa laissa (1. lakiehdotus) ja että ajoneuvon siirtämisestä säädetään ajoneuvojen siirtämisestä annetussa laissa.

2 §. Valvontamaksu. Pykälän 1 momentissa säädettäisiin valvontamaksun suuruudesta. Valvontamaksun tulee olla kohtuullinen. Luonteva vertailukohta on pysäköintivirhemaksu, jonka rahamäärästä päättää valtion viranomainen. Lisäksi valvontamaksu ja pysäköintivirhemaksu ovat valinnaisia seuraamusmuotoja samantyyppisistä teoista. Siksi valvontamaksu ei saisi olla suurempi kuin vastaavalla alueella tehdystä pysäköintivirheestä määrättävä pysäköintivirhemaksu. Tästä seuraisi myös se, että valvontamaksun suuruus on kontrolloitavissa, koska 3 §:n 1 momentin 5 kohdan mukaan maksun määräytymisperuste olisi ilmoitettava valvontamaksua koskevassa vaatimuksessa. Määräytymisperuste olisi asiallisesti 1. lakiehdotuksen 3 §:n 1 momentissa tarkoitettu ministeriön asetus pysäköintivirhemaksun suuruudesta.

Pysäköintivirhemaksun suuruus muodostaisi ehdottoman ylärajan valvontamaksun suuruudelle. Säännöstä ei voisi kiertää esimerkiksi niin, että valvontamaksu asetettaisiin samansuuruiseksi kuin vastaava pysäköintivirhemaksu, jonka lisäksi olisi erikseen maksettava verot. Luonnollisesti valvontamaksu voi olla rahamäärältään pienempi kuin vastaava pysäköintivirhemaksu.

Pykälän 2 ja 3 momenttiin otettaisiin asiallisesti samansisältöiset säännökset jatkuvasta pysäköintivirheestä ja samalla teolla tehdyistä useista säännösten tai määräysten vastaisista menettelyistä kuin on 1. lakiehdotuksen 3 §:n 2 ja 4 momentissa.

3 §. Valvontamaksua koskeva vaatimus. Pykälä koskisi kaikkia valvontamaksuja asettavia yhteisöjä ja henkilöitä riippumatta siitä, onko toimintaa pidettävä luonteeltaan satunnaisena tai ammattimaisena taikka liittykö siihen tarkoitus hankkia tuloa tai muuta taloudellista hyötyä.

Pykälän 1 momentissa säädettäisiin niistä tiedoista, jotka tulisi ilmetä valvontamaksua koskevasta vaatimuksesta. Momentin tarkoituksena on varmistaa, että ajoneuvon kuljettaja tai ajoneuvon rekisteriin merkitty omistaja tai haltija saa valvontamaksun yhteydessä riittävästi tietoja saatavan oikeellisuuden selvittämiseksi ja oman oikeusasemansa arvioimiseksi. Tiedonantovelvollisuuden laiminlyönti oikeuttaisi valvontamaksusta pidättäytymiseen, paitsi jos laiminlyöntiä voidaan pitää vähäisenä.

Valvontamaksussa olisi momentin 1 ja 2 kohdan mukaan mainittava vaatimuksen tekijä ja yhteystiedot. Vaatimuksen tekijä yhteystietoineen on käytännössä myös ilmoitettava 2 momentin mukaisten vaatimusten täyttämiseksi.

Momentin 3–5 ja 8–9 kohtien mukaan maksuvelvolliselle olisi annettava riittävät tiedot saatavan perusteen ja määrän oikeellisuuden arvioimiseksi.

Maksuvelvolliselle olisi 6 kohdan mukaan annettava asianmukaiset maksuohjeet mainitsemalla maksettava määrä, maksun saaja, maksutapa, maksuosoite ja ajankohta, jolloin saatava on viimeistään maksettava.

Momentin 7 kohdan mukaan valvontamaksua koskevassa vaatimuksessa tulee ilmoittaa maksun laiminlyönnin seuraamuksista. Tietojen on oltava oikeita. Vaatimuksessa ei saa esimerkiksi uhata välittömällä maksuhäiriömerkinnällä, koska merkinnän tekemiseen ei ole perusteita. Käytännössä ilmoittamisvelvollisuus koskisi viivästyskorkea.

Valvontamaksua koskevassa vaatimuksessa olisi momentin 9 kohdan mukaan ilmoitettava myös kiinteistön omistajan ja haltijan nimi. Ajoneuvon kuljettajalla tai ajoneuvon rekisteriin merkityllä omistajalla tai haltijalla tulee olla mahdollisuus saada tieto kiinteistön omistajasta ja haltijasta. Maksuvelvollisella tulee olla mahdollisuus selvittää maksun asettajan oikeus toiminnan harjoittamiseen. Maksuvelvolliselle tulee taata monipuolisesti tietoja, jotta tämä voisi riittävästi aina varmistua saatavan oikeellisuudesta.

Pykälän 2 *momentissa* säädettäisiin reklamaatiosta. Momentin mukaan valvontamaksua koskevaan vaatimukseen olisi liitettävä ohjeet maksun riitauttamisesta.

Riitautuksen tulisi olla maksuton, eikä riitautusta saa järjestää riitauttajan kannalta hankalaksi. Riitautus tulisi saada viivytyksettä käsiteltyä. Kuluttajalla olisi oikeus pidättäytyä maksusta, kunnes riitautus on asianmukaisesti käsitelty. Ohjeissa tulisi olla maininta mahdollisuudesta esittää huomautuksia saatavan määrästä ja perusteesta sekä missä ajassa ja kenelle huomautukset on esitettävä. Lisäksi ohjeissa tulisi ilmoittaa mahdollisuudesta saattaa asia kuluttajariitalautakunnan käsiteltäväksi.

Pykälän 3 *momentissa* säädettäisiin valvontamaksua koskevan vaatimuksen tiedoksianton tavalla, joka vastaisi 1. lakiehdotuksen 8 §:n 1 momenttia ja osaa 2 momentista. Vaatimus annettaisiin henkilökohtaisesti tiedoksi ajoneuvon kuljettajalle. Jollei häntä tavata, vaatimus voitaisiin kiinnittää ajoneuvon näkyvälle paikalle. Jos maksua ei suoritettaisi säädetyssä ajassa, jolla viitataan 4 momenttiin, vaatimus lähetettäisiin ajoneuvon omistajalle tai haltijalle. Momentissa ei siten säädettäisi tarkemmin, millä tavalla vaatimus viimeksi mainitulle henkilölle lähetettäisiin. Vaatimus voitaisiin lähettää tavalisena kirjeenä. Myös todisteellinen tiedoksiantotapa olisi mahdollinen.

Pykälän 4 *momentissa* säädettäisiin maksuajasta. Sen vähimmäispituus olisi 30 päivää valvontamaksun koskevan vaatimuksen antamisesta, kiinnittämisestä tai lähettämisestä. Maksuajan alkaminen kytkettäisiin toisin sanoen siihen, millä 3 momentissa säädetyllä keinolla vaatimus on annettu tiedoksi. Maksuaika olisi 1. lakiehdotuksen 17 §:n 1 momentin mukaan myös 30 päivää.

4 §. Vastuu valvontamaksusta. Pykälän 1 momentin mukaan valvontamaksusta olisi ensisijaisesti vastuussa luvattomasti pysäköidyn ajoneuvon kuljettaja. Pykälän 2 momentin mukaan valvontamaksusta vastaisi myös ajoneuvon rekisteriin merkitty omistaja tai haltija. Ajoneuvon omistaja tai haltija olisi kuitenkin vastuusta vapaa, jos hän saattaa todennäköiseksi, että ajoneuvo oli tuolloin luvattomasti kuljettajan käytössä tai että valvontamaksun veloittamiselle ei ollut edellytyksiä. Jos ajoneuvolla on sekä omistaja että haltija, valvontamaksusta on vastuussa vain haltija. Pykälä vastaa asiallisesti sitä, mitä

1. lakiehdotuksen 9 §:ssä, jonka perusteluihin viitataan, säädetään vastuusta pysäköinti-
virhemaksusta. Todistustaakkaa on käsitelty jäljempänä 4 jaksossa.

5 §. Valvontatoimi. Pykälän mukaan yksityisestä pysäköinninvalvonnasta huolehtisi
kiinteistön omistaja tai haltija. Jos kiinteistön omistaja tai haltija on oikeushenkilö, yksi-
tyisen pysäköinninvalvonnan järjestämisestä ja oikeushenkilön puolesta toimimisesta
noudatettaisiin, mitä näistä on asianomaisen oikeushenkilön osalta säädetty.

Kiinteistön omistaja tai haltija voisi myös siirtää toiselle oikeuden valvoa pysäköintiä
kiinteistöllä. Siirtäminen perustuisi sopimukseen, jonka ehdoista osapuolet voisivat so-
pia noudattaen yleisiä sopimusoikeudellisia periaatteita.

Oikeus pysäköinninvalvontaan on kuitenkin siirrettävä toiselle kokonaisuutena siten,
että puhevaltaa pysäköinninvalvonnan osalta sopimusosapuolten ulkopuoliseen tahoon
käyttää vain yksi toimija. Tämä on tarpeen siksi, että asianomaiselle kiinteistölle pysä-
köinyt ja mahdollisesti valvontamaksusta vastuussa oleva henkilö tietää, kenen puoleen
hänen tulee kääntyä ja kuka käyttää päätösvaltaa pysäköinninvalvontaa koskevassa asi-
assa. Reaalisopimus syntyisi sen, jolle oikeus pysäköinninvalvontaan on siirretty, ja
ajoneuvon kuljettajan välille.

Se, jolle oikeus valvoa pysäköintiä, vastaisi pysäköintiä koskevien kieltojen ja ehtojen
asettamisesta ja ilmoittamisesta 1 §:n 1 ja 2 momentissa tarkoitetulla tavalla, valvonta-
maksua koskevan vaatimuksen tekemisestä ja tiedoksiannosta, valvontamaksun perimi-
sestä, valvontamaksua koskevan kanteen vireille panemisesta ja ajamisesta sekä maksun
perimisestä ulosottoihin. Edelleen mainittu taho asettaisi valvontamaksun suuruuden
ja saisi valvontamaksut itselleen. Lisäksi mainittu taho esittäisi 1. lakiehdotuksen 2 §:n
2 momentissa tarkoitetun pyynnön. Mainittu taho myös vastaisi toiminnan lainmukai-
suudesta ja toiminnassa mahdollisesti aiheutuneista vahingoista. Tässä toiminnassaan
mainitun tahon olisi noudatettava kiinteistön omistajan tai haltijan kanssa tehdyn sopi-
muksen ehtoja. Tässä laissa ei kuitenkaan säädettäisi mainitusta sopimuksesta, vaan
esimerkiksi vastuu sopimuksen ehtojen rikkomisesta määräytyisi yleisten sopimusoi-
keudellisten periaatteiden mukaan.

Vaikka kiinteistön omistaja tai haltija olisikin siirtänyt oikeuden pysäköinninvalvontaan
toiselle, voisi viimeksi mainittu antaa valvontamaksun perintätoimistolle perittäväksi,
kuten seuraavasta pykälästä ilmenee.

6 §. Valvontamaksun perintä. Pykälän 1 momentin mukaan valvontamaksua ei saisi
siirtää toimeksisaajan perittäväksi eikä siitä saa vaatia maksua tuomioistuimessa ennen
kuin vähintään yksi maksamatta jäänyttä valvontamaksua koskeva maksumuistutus on
annettu tai lähetetty ja siinä mainitut saatavan maksamiselle ja huomautusten esittämi-
selle asetetut kohtuulliset määräajat ovat päättyneet.

Säännöksellä on tarkoitus parantaa sen, jolle valvontamaksu on asetettu, asemaa ottaen
etenkin huomioon se, että valvontamaksua koskeva vaatimus on saatettu kiinnittää ajo-
neuvoon, josta se on saattanut hävitä. Säännöksellä pyritään siihen, ettei perintäkuluja
kertyisi ennen kuin asianomaisella henkilöllä on ollut todellinen tilaisuus maksaa val-
vontamaksu tai riitauttaa se.

Jos kysymyksessä olisi kuluttajan ja elinkeinonharjoittajan välinen oikeussuhde, sovellettavaksi tulisivat myös saatavan perinnästä annetun lain (513/1999) kuluttajasaatavaa koskevat säännökset. Momentti koskisi kuitenkin myös muita tapauksia.

Pykälän 2 *momentissa* säädettäisiin selvyuden vuoksi, että muutoin on voimassa, mitä saatavien perinnästä annetussa laissa säädetään. Kuten edellä on todettu, kuluttajasaatavaa koskevia säännöksiä olisi noudatettava. Toisaalta myös muissa tapauksissa olisi mainittua lakia noudatettava. Esimerkiksi lain 4 §:ssä säädettyä hyvää perintätapaa on noudatettava silloinkin, kun osapuolet ovat elinkeinonharjoittajia.

7 §. Maksun palauttaminen. Pykälän 1 *momentin* mukaan maksun saaneen on palautettava maksu asianomaiselle henkilölle tämän pyynnöstä, jos valvontamaksu on peritty 1 §:n 3 *momentissa* tarkoitetusta esteestä huolimatta. Momentti vastaa pääosin 1. lakiehdotuksen 18 §:n 1 *momenttia*. Luonnollisesti ilman erityistä säännöstäkin on noudatettava yleisiä periaatteita aiheettomasti veloitetun ja maksetun saatavan palauttamisesta.

Pykälän 2 *momentin* mukaan valvontamaksun saaneen on palautettava liikaa suoritettu määrä, jos valvontamaksu on suoritettu kahdesti. Jos suorituksen on tehnyt yhtäältä kuljettaja ja toisaalta ajoneuvon omistaja tai haltija, liikaa suoritettava määrä palautetaan kuljettajalle tai haltijalle. Momentti vastaa asiallisesti 1. lakiehdotuksen 18 §:n 2 *momenttia*.

8 §. Takautumisoikeus. Pykälän mukaan ajoneuvon omistajalla tai haltijalla olisi oikeus saada suorittamansa valvontamaksun määrä luvattomasti pysäköineeltä kuljettajalta, jollei maksua ole palautettu 7 §:n 2 *momentin* nojalla. Säännös vastaisi asiallisesti 1. lakiehdotuksen 19 §:ää.

9 §. Voimaantulosäännös. Pykälässä säädettäisiin lain voimaantulosta. Kuten edellä 1. lakiehdotuksen 24 §:n perusteluista käy ilmi, kaikki tähän esitykseen sisältyvät lait tulisivat voimaan samaan aikaan.

1.3 Maastoliikennelaki

26 §. Ajoneuvon luvaton pysäyttäminen ja pysäköiminen. Pykälän mukaan moottorikäyttöisen ajoneuvon luvattomasta pysäyttämisestä tai pysäköimisestä toisen maalla voidaan määrätä suoritettavaksi pysäköintivirhemaksu siten kuin siitä pysäköintivirhemaksusta annetussa laissa säädetään. Mikäli luvattomasta pysäköimisestä aiheutuu huomattavaa haittaa luonnolle tai muulle ympäristölle, luontaiselinkeinolle taikka yleiselle virkistyskäytölle tai muulle yleiselle edulle taikka kohtuutonta haittaa maan omistajalle tai haltijalle, tuomitaan rangaistus lain 25 §:n 1 kohdan mukaan. Mainitun säännöksen mukaan tällaisesta maastoliikenneterikkomuksesta tuomitaan pääsäännön mukaan rangaistukseksi sakkoa.

Pykälää ehdotetaan muutettavaksi niin, että moottorikäyttöisen ajoneuvon luvattomasta pysäyttämisestä tai pysäköimisestä toisen maalla tuomittaisiin rangaistus vain, jos luvattomasta pysäköinnistä aiheutuu huomattavaa haittaa luonnolle tai muulle ympäristölle, luontaiselinkeinolle taikka yleiselle virkistyskäytölle tai muulle yleiselle edulle taikka

kohtuutonta haittaa maan omistajalle tai haltijalle. Muutoin virheestä määrätään suoritettavaksi pysäköintivirhemaksu siten kuin siitä erikseen säädetään

Ehdotuksen mukaan pysäköintivirhemaksu olisi lievimmissä tapauksissa ainoa seuraamus mainitusta rikkomuksesta. Vaikka käytännössä tällaisissa tapauksissa seuraamukseksi käytetään pysäköintivirhemaksua, säännös turvaisi seuraamuskäytännön yhdenmukaisuutta. Pykälä olisi muotoiltu vastaavalla tavalla kuin tieliikennelain 105 §:ssä.

1.4 Ympäristönsuojelulaki

116 §. Rangaistussäännökset. Pykälän 4 momentin mukaan moottorikäyttöisen ajoneuvon joutokäyntiä koskevan kiellon rikkomisesta voidaan määrätä pysäköintivirhemaksu siten kuin pysäköintivirhemaksusta annetussa laissa säädetään. Momenttia muutettaisiin niin, että siinä viitattaisiin 1. lakiehdotuksessa tarkoitettuun lakiin julkisesta pysäköintinvalvonnasta.

1.5 Laki ajoneuvojen siirtämisestä

5 §. Siirto pysäköimistä koskevan säännöksen perusteella. Pykälän 1 momentin mukaan ajoneuvo voidaan siirtää säännöksen vastaisesta pysäköinnistä aikaisintaan kahden vuorokauden kuluttua säännöksen vastaisen menettelyn alkamisesta. Pykälän 2 momentin mukaan pysäköintiä koskevan säännöksen vastaisesti yksityiselle alueelle tai maastoon pysäköity ajoneuvo voidaan vastaavan ajan kuluttua siirtää alueen omistajan tai haltijan perustellusta pyynnöstä. Molemmissa tapauksissa tulee kysymykseen sekä lähi- että varastosiirto. Ajoneuvo voidaan siirtää pykälän 3 tai 4 momentin nojalla viipymättä, jos pysäköinnistä aiheutuu haittaa liikenneturvallisuudelle tai pysäköinti haittaa tien käyttöä tai ajoneuvo on pysäköity pelastuslain 33 §:n vastaisesti.

Edellä 1. lakiehdotuksen 4 §:n 1 momentin mukaan ajoneuvon voitaisiin kiinnittää rengaslukko tämän pykälän 1 tai 2 momentissa säädetyin edellytyksin. Rengaslukon käyttämisestä voisi päättää vain 1. lakiehdotuksessa tarkoitettu pysäköintiä valvova viranomainen, ei muu tässä pykälässä tarkoitettu viranomainen.

Pysäköintiä valvovan henkilön harkintaan jäisi, onko tarkoituksenmukaisempaa turvautua ajoneuvon siirtämiseen vai käyttää rengaslukkoa. Tähän vaikuttaisi etenkin käytettävissä olevat resurssit ja pysäköintivirheen laatu. Edellä 1. lakiehdotuksen 2 §:n 2 momentista kuitenkin seuraisi, että yksityisellä alueella tai maastossa olevaan ajoneuvon kiinnitettäisiin rengaslukko vain alueen omistajan tai haltijan pyynnöstä tai valtuutuksella.

Pykälään ehdotetaan lisättäväksi yleisperusteluissa esitetyillä syillä uusi 3 momentti, jolloin voimassa olevan lain 3 ja 4 momentti siirtyisivät 4 ja 5 momentiksi. Uuden momentin mukaan ajoneuvo voitaisiin siirtää viipymättä, odottamatta kahden vuorokauden kulumista, jos ajoneuvon omistaja tai haltija olisi jättänyt maksamatta samalla ajoneuvolla tehdyn viiden eri teon perusteella määrätyt pysäköintivirhemaksut, joihin ei voi hakea muutosta. Lainvoimaisuudella tarkoitetaan sitä, että 1. lakiehdotuksen 15 §:n mu-

kaan oikaisuvaatimuksen tekemiselle varattu 30 päivää on kulunut umpeen. Mahdollisuutta tehdä perustevalitus ei siis oteta huomioon ratkaistaessa päätöksen lainvoimaisuutta. Tällaisissa tapauksissa voitaisiin 1. lakiehdotuksen 4 §:n 1 momentin mukaan ajoneuvon siirtämisen asemesta kiinnittää siihen rengaslukko.

Maksamattomien virhemaksujen tulisi olla määrätty eri tekojen perusteella. Toisin sanoen ehdotettu momentti ei olisi sovellettavissa silloin, kun viisi maksua on määrätty 1. lakiehdotuksen 3 §:n 2 momentissa tarkoitetulla tavalla yhdellä teolla tehdystä jatkuvas- ta pysäköintivirheestä.

11 §. Korvauksen periminen. Pykälän 1 momentissa säädetään muun muassa siitä, että kunta ei ole velvollinen luovuttamaan varastoon siirrettyä ajoneuvoa ennen kuin siirtämiseen liittyvät korvaukset on maksettu. Momenttia täydennettäisiin niin, ettei ajoneuvoa ole velvollisuus luovuttaa myöskään ennen kuin edellä käsitellyssä uudessa 5 §:n 3 momentissa tarkoitetut maksamattomat pysäköintivirhemaksut on suoritettu.

1.6 Hallinto-oikeuslaki

12 b §. Hallinto-oikeuden päätösvaltaisuus yksijäsenisenä. Pykälän 1 momentin 1 kohdan mukaan hallinto-oikeus voi käsitellä yhden tuomarin kokoonpanossa muutoksenhaun, joka koskee pysäköintivirhemaksusta annetun lain soveltamista. Kohta muutettaisiin koskemaan 1. lakiehdotuksessa tarkoitetun julkisesta pysäköinninvalvonnasta annetun lain soveltamista.

1.7 Pelastuslaki

83 §. Rangaistukset. Pykälässä säädetään muun ohessa siitä, että se, joka laiminlyö 33 §:ssä tarkoitetun velvoitteen, on tuomittava pelastusrikkomuksesta sakkoon. Mainitun 33 §:n 2 momentin mukaan pelastustielle pysäköiminen on kiellettyä.

Mainitun kiellon rikkomisesta ei voimassa olevan oikeuden mukaan ole katsottu voitavan asettaa pysäköintivirhemaksua. Edellä yleisperusteluissa jaksossa 3.2 esitetyillä perusteilla esitetään 1. lakiehdotuksen 1 §:n 1 momenttiin otettavaksi säännös siitä, että pysäköintivirhemaksu voitaisiin määrätä myös pelastustielle pysäköimisestä. Tämän vuoksi pykälään ehdotetaan otettavaksi muutosta selventävä uusi 4 momentti, jonka mukaan pysäköintiä pelastustielle koskevan kiellon rikkomisesta voidaan määrätä pysäköintivirhemaksu siten kuin julkisesta pysäköinninvalvonnasta annetussa laissa säädetään.

2 Tarkemmat säännökset ja määräykset

Edellä 1. lakiehdotuksen 3 §:n 1 momentin mukaan ministeriön asetuksella säädettäisiin tarkemmin pysäköintivirhemaksun suuruudesta. Edelleen mainitun lakiehdotuksen 23 §:n mukaan ministeriön asetuksella säädettäisiin pyörälukolta vaadittavista ominaisuuksista, käytettävistä asiakirjoista sekä niihin tehtävistä merkinnöistä ja niiden säilyttämi-

sestä, seuraamusten täytäntöönpanoon liittyvistä ja muista viranomaisten välisistä ilmoituksista, kunnallisen pysäköinninvalvonnan järjestämistä koskevassa hakemuksessa esitettävästä selvityksestä sekä kunnallisen valvontahenkilöstön virkamerkistä, virkapuvusta ja tunnusmerkistä.

3 Voimaantulo

Ehdotetut lait ovat tarkoitettut tulemaan voimaan noin kuuden kuukauden kuluttua niiden vahvistamisesta.

4 Suhde perustuslakiin ja säätämisyjärjestys

Laki pysäköintivirhemaksusta on säädetty poikkeuslakina perustuslain säätämisyjärjestyksessä. Hallituksen esityksestä (130/1969 vp) ei pyydetty perustuslakivaliokunnan lausuntoa. Hallituksen esityksessä säätämisyjärjestysvalinnalle esitettiin kolme ennen muuta omaisuudensuojaan liittyvää perustetta.

Ensinnäkin pysäköintivirhemaksun todettiin olevan uudentyyppinen julkisoikeudellinen rasitus, eräänlainen rangaistusluonteinen maksu. Toiseksi pysäköintivirhemaksu saattoi kohdistua muuhun kuin pysäköintivirheen tekijään. Kolmanneksi viranomaisten oikeus siirtää ajoneuvo pysäköintivirheen johdosta rajoitti omistajan tai haltijan oikeutta käyttää tai hallita omaisuuttaan.

Mainittuja kolmea perustetta on arvioitava voimassa olevan valtiosäännön kannalta.

Ensinnäkin hallinnolliset seuraamusmaksut ovat nykyisin vakiintunut osa oikeusjärjestyksen seuraamusjärjestelmää. Esimerkiksi ehdotusta laiksi ylikuormamaksusta käsitellessään eduskunnan perustuslakivaliokunta ei tätä näkökohtaa käsitellyt lainkaan (PeVL 2/1981 vp).

Perustuslakivaliokunta ei mainitussa lausunnossaan nähnyt ongelmaa siinäkään, että ylikuormamaksusta vastaa ajoneuvon omistaja tai haltija maksun perusteena olevaan menettelyyn syyllistyneen lisäksi. Tämä näkökohta liittyy voimassa olevan virhemaksulain 8 §:ään, jonka mukaan pysäköintivirhemaksusta on virheen tehneen kuljettajan lisäksi vastuussa ajoneuvon omistaja tai haltija. Viimeksi mainittu voi vapautua vastuusta vain saattamalla todennäköiseksi, että ajoneuvo oli tuolloin kuljettajalla luvattomasti käytössä, tai osoittamalla, ettei hän ole muusta syystä velvollinen vastaamaan maksusta. Viime kädessä virheen tehnyt kuljettaja on vastuussa virhemaksusta, koska virhemaksulain 17 §:n 1 momentin mukaan maksun suorittaneella omistajalla tai haltijalla on oikeus saada kuljettajalta suorittamansa määrä.

Edellä käsiteltyjä säännöksiä vastaisivat sekä julkisesta että yksityisestä pysäköinninvalvonnasta säädettävässä laissa säännökset, joiden mukaan pysäköintivirheen tehnyt kuljettaja on ensisijaisesti vastuussa pysäköintivirhemaksusta. Toissijainen vastuu olisi ajoneuvon merkityllä omistajalla tai haltijalla, joilla olisi takautumisoikeus kuljettajaan nähden.

Sekä julkista että yksityistä pysäköinninvalvontaa koskevassa laissa olisi voimassa olevaa lakia vastaava säännös siitä, että omistaja tai haltija vapautuisi vastuusta vain saatessaan todennäköiseksi, että ajoneuvo oli luvattomasti kuljettajan käytössä tai että pysäköintivirhemaksun määräämiselle ei ollut muutoin edellytyksiä. Vastuusäännös koskisi virhemaksun lisäksi rengaslukon käyttämisestä aiheutuneita kustannuksia.

Jo kokemukseräisen todennäköisyyden mukaan kuljettaja on yleensä ajoneuvon omistaja tai haltija. Yksityisoikeudellisissa asioissa on vakiintuneesti hyväksytty kokemukserusteiseen todennäköisyyteen nojaava näkemys siitä, että todistustaakka asetetaan sille osapuolelle, joka pystyy helpommin esittämään asiaa koskevaa todistelua. Yleensä omistaja tai haltija tietää, kenen käytössä ajoneuvo on ollut.

Todistustaakan asettaminen hallinnollisen sanktion maksuvelvolliselle ei ole perustuslain kannalta ongelmallista. Toisaalta vaikka pysäköintivirhemaksu ei olekaan kansallisen lainsäädännön mukaan rangaistus, on aihetta kiinnittää huomiota eräisiin rikosoikeudellisissa asioissa omaksuttuihin kantoihin. Merkitystä tällöin on perustuslain oikeudenmukaista oikeudenkäyntiä koskevalla 21 §:llä ja siihen sisältyvällä syyttömysolettamalla. Merkitystä on myös mainittuja seikkoja koskevalla Euroopan ihmisoikeussopimuksen 6 artiklalla ja YK:n kansalaisyhteiskunta- ja poliittisia oikeuksia koskevan sopimuksen 14 artiklalla.

Euroopan ihmisoikeustuomioistuin tulkitsee autonomisesti käsitettä rikossyyte ihmisoikeussopimuksen 6 artiklassa. Harkinta pohjautuu niin sanottuihin Engel-kriteereihin, jotka ovat teon kansallinen luonnehdinta, teon luonne sekä seuraamuksen laatu ja ankaruus. Ihmisoikeustuomioistuin on hyväksynyt sen, että vähäisestä teosta seuraamuksen määrää hallintoviranomainen, kunhan asia voidaan saattaa tuomioistuimen tutkittavaksi (esim. *Malige v. Ranska*). Pysäköintivirhemaksun kuulumisesta rikossyytteen alaan ei ole oikeuskäytäntöä, mutta kun otetaan huomioon pysäköintivirheiden laatu ja vapaa mahdollisuus muutoksenhakuun hallinto-oikeudessa oikaisuvaatimuksen jälkeen tehtävällä valituksella tai perustevalituksella, ehdotus täyttää ihmisoikeussopimuksen vaatimukset, jos pysäköintivirhemaksu katsottaisiin rikossyytteeksi.

Syyttömysolettamaan kuuluu se, että kenellekään ei tule asettaa velvollisuutta todistaa omaa syyttömyyttään. Euroopan ihmisoikeustuomioistuimen käytännön mukaan lakiin sisällytetyt oletukset syyllisyydestä eivät kuitenkaan ole kiellettyjä, jos niiden käyttämisessä pysytään tietyissä rajoissa ottaen huomioon asian merkitys ja syytetyn oikeudet. Syytetyllä on oltava reaalitodelliset mahdollisuudet esittää vastanäyttöä.

Tapauksessa *Falk v. Alankomaat* (päätos) valitus todettiin ilmeisen perusteettomaksi tilanteessa, jossa kansallisen lain mukaan liikennerikkomuksesta annettiin rikesakko ajoneuvon omistajalle kuljettajan henkilöllisyyden jäädessä avoimeksi. Omistaja pystyi pääsäännön mukaan vapautumaan vastuustaan vain osoittamalla, että toinen henkilö oli käyttänyt ajoneuvoa vastoin hänen tahtoaan eikä hän ollut kyennyt estämään käyttöä. Rikesakosta saatiin valittaa tuomioistuimeen, jolla oli täysi toimivalta tutkia asiaa.

Omistajalta tai haltijalta ei vaadittaisi täyttä näyttöä, vaan vastuusta vapautumiseen riittää, että asianomainen henkilö saattaa vastuunvapautusperusteen todennäköiseksi. Toisin sanoen vastuuvapautusperusteen on oltava vain hiukan todennäköisempi kuin sen,

ettei perustetta olekaan käsillä. Pysäköintivirhemaksuasiasia voitaisiin saattaa oikaisuvaatimuksen tekemisen jälkeen hallinto-oikeuden tutkittavaksi, jolla on rajoittamaton toimivalta tutkia näyttö- ja oikeuskysymykset. Asianosaisen oikeutta esittää näyttöä tai muuten ajaa asiaansa ei ole mitenkään virhemaksuasioissa rajoitettu.

Pysäköintivirhemaksut ovat varsin kohtuullisia määrältään. Maksamatonta pysäköintivirhemaksua ei voida muuntaa muuksi seuraamukseksi. Omistaja tai haltija voisi lakiesitykseen sisältyvän takautumisoikeutta koskevan säännöksen perusteella hakea maksamansa määrän virheen tekijältä, kun taas rangaistus määrätään syylliseksi todetulle henkilökohtaisesti.

Kolmanneksi ajoneuvon siirtämiseen liittyviä perustuslakikysymyksiä omaisuuden suojusta ja liikkumisvapaudesta on käsitelty tuoreessa ajoneuvojen siirtämisestä annettuun lakiin johtaneessa hallituksen esityksessä (HE 78/2008 vp s. 26–27), jossa lakiehdotus katsottiin perustuslain mukaiseksi. Mainittu laki menee omaisuuden suojan kannalta huomattavasti pidemmälle kuin alun perin virhemaksulakiin sisältyneet siirtämistä koskeneet säännökset. Ensiksi mainitun lain mukaan esimerkiksi ajoneuvon omistus-oikeus siirtyy tietyin edellytyksin kunnalle, millaista sääntelyä ei virhemaksulaissa ollut.

Edellä mainittujen seikkojen ei voida katsoa edellyttävän perustuslain säätämisyjärjestystä.

Huomiota on kiinnitettävä myös perustuslain 124 §:ään, jonka mukaan julkinen hallintotehtävä, johon liittyy julkisen vallan käyttöä, voidaan antaa muulle kuin viranomaiselle vain lailla tai lain nojalla. Helsingin hallinto-oikeus on antanut vahvennetussa jaostossa kaksi ratkaisua (19.9.2007 t. 07/242/2 ja 30.11.2007 t. 17/1721/2), joissa tuomioistuimien katsoi, että valvonta-apulaisen tehtävään kuuluu julkisen vallan käyttöä, eikä sitä voida ilman lain tukea uskoa henkilölle, joka ei ole virkasuhteessa kuntaan.

Hallinto-oikeus kiinnitti perusteluissaan erityisesti huomiota siihen, että valvonta-apulaisella on oikeus kuljettajan henkilöllisyyden selvittämiseen ja ajoneuvon pysäyttämiseen. Täytäntöönpanokelpoiset maksumääräykset perustuvat suoraan valvonta-apulaisten antamiin maksukehotuksiin. Maksumääräykset pannaan täytäntöön ilman tuomioistuimen päätöstä tai tuomiota verojen ja maksujen täytäntöönpanosta säädettyssä järjestyksessä.

Kuntalain 44 §:n 2 momentin mukaan vain virkasuhteessa olevalle henkilölle voidaan antaa tehtävä, jossa käytetään julkista valtaa. Vaikka oikeustila on selventyneet hallinto-oikeuden päätösten myötä, selvyiden vuoksi säädettäisiin julkisesta pysäköinninvalvonnasta annettavassa laissa siitä, että kunnallisesta pysäköinninvalvonnasta huolehtivien henkilöiden tulee olla virkasuhteessa julkisyhteisöön.

Ehdotetun yksityistä pysäköinninvalvontaa koskevan lain (2. lakiehdotus) mukaan valvontatehtävässä olevan henkilön ei edellyttäisi olevan virkasuhteessa julkisyhteisöön. Tällaiseen tehtävään ei sisältyisi julkisen vallan käyttöä. Yksityistä valvontaa suorittavalla henkilöllä ei olisi valvonta-apulaisella olevia toimivaltuuksia selvittää kuljettajien henkilöllisyyksiä tai antaa pysähtymiskäskeä. Yksityistä pysäköinninvalvontaa koskevassa laissa ei annettaisi myöskään valtuuksia rengaslukon käyttämiseen tai ajoneuvon

siirtämiseen, vaan tällaista toimenpidettä olisi pyydettävä viranomaiselta, joka soveltaisi julkisesta pysäköinninvalvonnasta ja ajoneuvojen siirtämisestä annettuja lakeja. Yksityisestä pysäköinninvalvonnasta annettavan lain mukaan luvattomasta pysäköinnistä seuraisi rahamäärän maksuvelvollisuus, joka toisin kuin pysäköintivirhemaksu ei olisi suoraan täytäntöönpanokelpoinen, vaan täytäntöönpanoperuste voitaisiin saada nostamalla kanne yleisessä tuomioistuimessa luvattomasti pysäköinyttä henkilöä tai muuta maksuvelvollista vastaan riita-asioista säädettyssä järjestyksessä.

Voimassa olevassa virhemaksulaissa säädetään virhemaksun vähimmäis- ja enimmäismääristä, jotka ovat 10 ja 50 euroa. Tarkemmin eri paikkakunnilla määrättävien pysäköintivirhemaksujen euromäärästä säädetään ministeriön asetuksella, johon on virhemaksulain 7 §:ssä annettu valtuutus.

Tässä esityksessä ehdotetaan kuvatun järjestelmän säilyttämistä (1. lakiehdotus 3 §). Kun otetaan huomioon maksun luonne ja sen rahamäärä, joka olisi ehdotuksen mukaan jatkossa 20–80 euroa, laissa säädetty seuraamuksen vähimmäis- ja enimmäisrahamäärä sekä laissa säädetty harkintaperusteet maksun korottamiselle eurosta, ei ole estettä säätää asiasta ministeriön asetuksella (PeVL 55/2005 vp s. 2). Lisäksi 1. lakiehdotuksen 23 §:n mukaan eräistä teknisiksi katsottavista seikoista säädettäisiin tarkemmin ministeriön asetuksella. Valtuutussäännös ei ole ongelmallinen perustuslain 80 §:n kannalta.

Mainituilla perusteilla lakiehdotukset voidaan hyväksyä tavallisen lain säätämisyksessä.

Edellä esitetyn perusteella annetaan Eduskunnan hyväksyttäväksi seuraavat lakiehdotukset:

1.

Laki julkisesta pysäköinninvalvonnasta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

Yleiset säännökset

1 §

Soveltamisala

Tämän lain nojalla saadaan määrätä pysäköintivirhemaksu

- 1) tieliikennelain (267/1981) tai sen nojalla annetun ajoneuvon pysäköintiä tai pysäyttämistä taikka pysäköintikiekon käyttöä koskevan säännöksen tai määräyksen,
- 2) maastoliikennelain ((1710/1995) tai sen nojalla annetun moottorikäyttöisen ajoneuvon pysäköintiä tai pysäyttämistä toisen maalla koskevan säännöksen tai määräyksen taikka
- 3) pelastuslain (468/2003) 33 §:n 2 momentin pysäköintiä koskevan säännöksen vastaisesta menettelystä (*pysäköintivirhe*).

Pysäköintivirhemaksu saadaan myös määrätä

- 1) tieliikennelain tai sen nojalla säädetyn taikka
- 2) ympäristönsuojelulain (86/2000) tai sen nojalla säädetyn moottorikäyttöisen ajoneuvon joutokäyntiä koskevan kiellon tai rajoituksen rikkomisesta (*joutokäyntirikkomus*).

Pysäköintivirheen johdosta saadaan ajoneuvoon kiinnittää laite, joka estää ajoneuvon liikuttamisen (*rengaslukko*), tai antaa huomautus siten kuin jäljempänä säädetään. Ajoneuvon siirtämisestä pysäköimistä koskevan säännöksen vastaisen menettelyn perusteella säädetään ajoneuvojen siirtämisestä annetussa laissa (828/2008). Joutokäyntirikkomuksesta saadaan antaa huomautus siten kuin jäljempänä säädetään.

2 §

Soveltamisalan rajoitukset

Pysäköintivirhemaksua ei saa määrätä, jos

- 1) pysäköintivirheestä veloitetaan yksityisestä pysäköinninvalvonnasta annetussa laissa (/) tarkoitettu valvontamaksu;
- 2) pysäköintivirhe tai joutokäyntirikkomus käsitellään rikosasioista säädettyssä järjestyksessä

- 3) pysäköintivirheen tai joutokäyntirikkomuksen tekijä ei teon hetkellä ollut täyttänyt viittätoista vuotta.

Jos pysäköintivirhe on tehty yksityisellä alueella tai maastossa, pysäköintivirhemaksua ei saa määrätä eikä rengaslukkoa käyttää ilman kiinteistön omistajan tai haltijan taikka sen, jolle on siirretty oikeus valvoa pysäköintiä kiinteistöllä, pyyntöä tai valtuutusta.

Seuraamukset

3 §

Pysäköintivirhemaksu

Pysäköintivirhemaksu on pysäköintivirheen laadusta riippumatta 20 euroa. Sisäasiainministeriön asetuksella voidaan kuitenkin korottaa maksun määrä kunnassa tai sen tietyllä alueella tehdystä virheestä enintään 60 euroksi, jos liikennetiheys, paikoitustilojen niukkuus, pysäköintivirheiden määrä, pysäköintivirheiden määrä, liikenteen sujuvuus ja muut liikenteelliset syyt sitä vaativat. Jos kunta on jakanut alueensa vyöhykkeisiin tai osiin, joilla peritään erisuuruisia pysäköintimaksuja, voidaan vyöhykkeellä tai osalla, jolla maksu on suurin, pysäköintivirhemaksun korotuksen enimmäismäärä sisäasiainministeriön asetuksella ylittää enintään 20 eurolla. Jos kunnallinen pysäköintivalvonta on järjestetty, sisäasiainministeriön on ennen korotuksen määräämistä saatava asiasta kunnan lausunto ja tarvittaessa pyydyttävä lausunto asianomaiselta poliisilaitokselta.

Jatkuvasta pysäköintivirheestä saadaan määrätä enintään kolme pysäköintivirhemaksua. Uutta pysäköintivirhemaksua ei saa määrätä ennen kuin on kulunut vuorokausi edellisen maksun määräämisestä. Rengaslukon kiinnittämisen jälkeen ei saa määrätä pysäköintivirhemaksua.

Pysäköintivirhemaksu joutokäyntirikkomuksesta on samansuuruinen kuin vastaavalla alueella tehdystä pysäköintivirheestä määrättävä maksu. Pysäköintivirhemaksu joutokäyntirikkomuksesta on kuitenkin enintään 35 euroa.

Samalla teolla tehdyistä useista pysäköintivirheistä määrätään yksi pysäköintivirhemaksu. Samalla teolla tehdyistä pysäköintivirheistä ja joutokäyntirikkomuksesta määrätään kummastakin pysäköintivirhemaksu.

4 §

Rengaslukko

Ajoneuvoon saadaan pysäköintivirheen johdosta kiinnittää rengaslukko, jos ajoneuvo voitaisiin siirtää ajoneuvojen siirtämisestä annetun lain 5 §:n 1-3 momentin perusteella. Samalla on kiellettävä ajoneuvon liikuttaminen. Viranomainen saa siirtää ajoneuvon, vaikka siihen olisi kiinnitetty rengaslukko.

Rengaslukkoa ei tarvitse irrottaa ennen kuin 3 momentissa tarkoitettu korvaus ja ajoneuvojen siirtämisestä annetun lain 5 §:n 3 momentissa tarkoitettut maksut on suoritettu, ellei muutoksenhakutuomioistuimella toisin määrää.

Rengaslukon käyttämisestä aiheutuneista kustannuksista määrätään kiinteä euromääräinen korvaus. Korvaus määrätään kunnan osalta kunnallisen virranomaisen hyväksynnän taksan ja poliisin osalta valtion maksuperustelain (150/1992) mukaisesti.

5 §

Huomautus

Jos pysäköintivirhe tai joutokäyntirikkomus on vähäinen, siitä voidaan antaa suullinen tai kirjallinen huomautus.

6 §

Toimenpiteistä luopuminen

Seuraamus saadaan jättää määräämättä, jos pysäköintivirhe tai joutokäyntirikkomus on ilmeisesti johtunut anteeksi annettavasta huomaamattomuudesta tai ajattelemattomuudesta taikka jos seuraamuksen määrääminen muusta syystä olisi ilmeisen kohtuutonta.

7 §

Päätöksen sisältö

Pysäköintivirhemaksua koskevassa päätöksessä on mainittava:

- 1) päätöksen tehnyt viranomaisen ja käsittelijän nimi tai muu tunnistetieto;
- 2) kuljettajan henkilötiedot tai ajoneuvon yksilöimiseksi tarvittavat tiedot;
- 3) virheen tai rikkomuksen teko-aika ja -paikka, sen laatu sekä muut virheen tai rikkomuksen kuvaamiseksi tarvittavat tiedot;
- 4) sovellettavat lainkohdat;
- 5) maksettava määrä, maksuaika ja muut maksamista varten tarvittavat tiedot;
- 6) seuraus maksun laiminlyönnistä;
- 7) maksun määräämispäivä ja kellonaika

Rengaslukkoa koskevassa päätöksessä on ilmoitettava 1 momentin 1-4 kohdassa tarkoitettut tiedot ja viranomaisen yhteystiedot, rengaslukon kiinnittämispäivä ja kellonaika, rengaslukon irrottamisen edellytykset mukaan lukien maksettavan korvauksen määrä sekä kielto liikuttaa rengaslukossa olevaa ajoneuvoa.

Pysäköintivirhemaksua ja rengaslukkoa koskevaan päätökseen on liitettävä oikaisuvaatimusohjeet.

8 §

Tiedoksianto

Pysäköintivirhemaksua tai rengaslukkoa koskeva päätös annetaan henkilökohtaisesti ajoneuvon kuljettajalle tiedoksi kirjallisesti. Jollei kuljettajaa tavata, voidaan päätös antaa tiedoksi kiinnittämällä se ajoneuvon näkyvälle paikalle.

Jollei pysäköintivirhemaksua koskevaa päätöstä ole voitu antaa tiedoksi 1 momentissa tarkoitetulla tavalla tai jos maksua ei ole suoritettu 17 §:n 1 momentissa säädettyssä ajassa, pysäköinninvalvojan tai pysäköinnintarkastajan on viipymättä lähetettävä päätös maksusta vastuussa olevalle ajoneuvon omistajalle tai haltijalle tiedoksi kirjeellä. Asianosaisen katsotaan saaneen päätöksestä tiedon, jollei muuta näytetä, seitsemän päivän kuluttua kirjeen lähettämisestä.

Pysäköintivirhemaksua koskeva päätös on annettava tiedoksi viimeistään kuuden kuukauden kuluessa pysäköintivirheen tai joutokäyntirikkomuksen tekopäivästä.

Rengaslukkoa koskeva päätös on seitsemän päivän kuluessa sen tekemisestä lähetettävä korvauksesta vastuussa olevalle ajoneuvon omistajalle tai haltijalle tiedoksi kirjeellä. Asianosaisen katsotaan saaneen päätöksestä tiedon, jollei muuta näytetä, seitsemän päivän kuluttua kirjeen lähettämisestä.

Vastuun kohdentuminen

9 §

Vastuu pysäköintivirhemaksusta ja rengaslukkokorvauksista

Pysäköintivirhemaksu on pysäköintivirheen tai joutokäyntirikkomuksen tehneen kuljettajan suoritettava.

Pysäköintivirheen johdosta määrätystä pysäköintivirhemaksusta vastaa myös ajoneuvon rekisteriin merkitty omistaja tai haltija. Ajoneuvon omistaja tai haltija on kuitenkin vastuusta vapaa, jos hän saattaa todennäköiseksi, että ajoneuvo oli tuolloin luvottomasti kuljettajan käytössä tai että pysäköintivirhemaksun määrittämiselle ei ollut edellytyksiä.

Vastuusta rengaslukon käyttämisestä aiheutuneesta korvauksesta on voimassa, mitä 1 ja 2 momentissa säädetään pysäköintivirheen tehneen ajoneuvon kuljettajan sekä omistajan ja haltijan vastuusta pysäköintivirhemaksusta.

Valvontatoimi

10 §

Toimivaltaiset viranomaiset

Poliisi huolehtii pysäköintiä ja pysäyttämistä sekä joutokäyntiä koskevien säännösten noudattamisen valvonnasta sekä pysäköintivirhemaksujen ja muiden tässä laissa säädettyjen seuraamusten määräämisestä.

Aluehallintovirasto voi kunnanvaltuuston esityksestä tai sen suostumuksella ja saatuaan asianomaisen poliisilaitoksen päällikön lausunnon päättää, että kunta alueellaan tai sen tietyllä osalla poliisin ohella huolehtii pysäköintiä ja pysäyttämistä sekä joutokäyntiä koskevien kieltojen ja rajoitusten noudattamisen valvonnasta sekä pysäköintivirhemaksujen ja muiden tässä laissa säädettyjen seuraamusten määräämisestä.

Poliisilaitoksen päällikkö tai hänen määräämänsä laitoksen päällystöön kuuluva poliisimies johtaa ja valvoo pysäköintiä ja pysäyttämistä sekä joutokäyntiä koskevien säännösten noudattamisen valvontaa ja toimii pysäköinninvalvojana. Pysäköinninvalvoja huolehtii myös tässä laissa tarkoitettujen päätösten ja niiden tehneiden viranhaltijoiden luettelon merkitsemisestä ja antaa tarvittaessa tietoja niistä.

Jos valvonta järjestetään 2 momentissa mainitulla tavalla, kunnan on 3 momentissa tarkoitetun pysäköinninvalvojan sijaan asettava kunnallinen pysäköinninvalvoja, jolla on oltava apunaan tarpeellinen määrä pysäköinnintarkastajia. Kunnallinen pysäköinninvalvoja on valvonnan yleistä järjestelyä koskevissa asioissa poliisilaitoksen päällikön johdon ja valvonnan alainen.

11 §

Lupa kunnalliseen pysäköinninvalvontaan

Aluehallintoviraston tulee kunnallista pysäköinninvalvontaa koskevan luvan myöntämistä harkitessaan ottaa huomioon alueen liikennetiheys, valvonnan tarve ja muut paikalliset olosuhteet sekä kunnan edellytykset asianmukaisesti huolehtia valvontatointimesta.

Lupa voidaan antaa määräajaksi tai toistaiseksi. Luvassa voidaan myös vahvistaa pysäköinnintarkastajien vähimmäismäärä ja asettaa muitakin tarpeellisiksi katsottuja ehtoja.

Aluehallintovirasto voi kunnanvaltuustoa kuultuaan peruuttaa luvan tai muuttaa sen ehtoja, jos olosuhteissa on tapahtunut olennainen muutos tai asetettuja ehtoja ei ole noudatettu taikka valvontatointia ei muutoin ole hoidettu asianmukaisella tavalla. Kunnanvaltuusto voi tehdä esityksen luvan peruuttamisesta tai ehtojen muuttamisesta.

12 §

Kunnallisen pysäköinninvalvojan ja -tarkastajan kelpoisuusvaatimukset ja virkasuhde

Kunnallisen pysäköinninvalvojan kelpoisuusvaatimuksena kunnassa on oikeustieteen maisterin tutkinto tai vastaava aikaisempi tutkinto ja perehtyneisyys liikennekysymyksiin.

Pysäköinnintarkastajan kelpoisuusvaatimuksena on hänelle kuuluvien tehtävien hoitamiseen tarpeellinen liikennettä ja joutokäyntiä koskevien sääntöjen tuntemus.

Kunnallisen pysäköinninvalvojan ja pysäköinnintarkastajan on oltava virkasuhteessa julkisyhteisöön.

13 §

Kunnallisen pysäköinninvalvojan ja -tarkastajan tehtävät

Pysäköinnintarkastajan tehtävänä on valvoa pysäköintiä ja pysäyttämistä koskevien säännösten noudattamista sekä määrätä pysäköintivirhemaksuja ja muita seuraamuksia pysäköintivirheiden ja joutokäyntirikkomusten johdosta. Pysäköinnintarkastajat ovat kunnallisen pysäköinninvalvojan johdon ja valvonnan alaisia.

Kunnallisella pysäköinninvalvojalla ja pysäköinnintarkastajalla tulee valvontatehtävässä olla tunnusmerkki sekä asu, josta ilmenee hänen asemansa. Kunnallisella pysäköinninvalvojalla ja pysäköinnintarkastajalla tulee valvontatehtävässä olla mukana virkamerkki, joka on esitettävä tarvittaessa tai vaadittaessa.

Ajoneuvon kuljettaja on velvollinen vaadittaessa ilmoittamaan nimensä, henkilötunnuksensa ja osoitteensa pysäköinninvalvojalle tai pysäköinnintarkastajalle. Kuljettajan on myös pysäytettävä ajoneuvo pysäköinninvalvojan tai pysäköinnintarkastajan antamasta merkistä sekä noudatettava tämän antamaa muuta pysäköinninvalvontatehtävän toteuttamiseksi tarpeellista merkkiä tai kehotusta.

Oikeussuoja

14 §

Muutoksenhakukielto

Huomautuksen tai toimenpiteistä luopumisen johdosta ei saa tehdä oikaisuvaatimusta eikä hakea muutosta.

15 §

Oikaisuvaatimus

Oikaisuvaatimus pysäköintivirhemaksua tai rengaslukkoa koskevasta päätöksestä on tehtävä 30 päivän kuluessa siitä, kun päätös on kiinnitetty ajoneuvoon tai annettu muutoin tiedoksi. Määräajan jälkeen tehty oikaisuvaatimus tutkitaan, jos myöhästymiseen on ollut erityinen syy ja oikaisuvaatimus on tehty niin pian kuin se on ollut mahdollista.

Oikaisuvaatimus on toimitettava pysäköinninvalvojalle. Oikaisuvaatimus ei estä päätöksen täytäntöönpanoa, ellei pysäköinninvalvoja toisin määrää.

Oikaisuvaatimuksen käsittelemisestä on muutoin voimassa, mitä hallintolaissa säädetään. Oikaisuvaatimuksesta annettu päätös annetaan tiedoksi kirjeellä. Asianosaisen katsotaan saaneen päätöksestä tiedon, jollei muuta näytetä, seitsemän päivän kuluttua kirjeen lähettämisestä.

16 §

Muutoksenhaku

Pysäköinninvalvojan oikaisuvaatimuksen tai 18 §:ssä tarkoitetun hakemuksen johdosta antamaan päätökseen saa hakea valittamalla muutosta hallinto-oikeudessa. Valitus on tehtävä 30 päivän kuluessa päätöksen tiedoksisaannista siihen hallinto-oikeuteen, jonka tuomiopiirissä pysäköinninvalvojan päätös on tehty. Valitus ei estä päätöksen täytäntöönpanoa, ellei hallinto-oikeus toisin määrää.

Hallinto-oikeuden päätökseen saa hakea muutosta korkeimmalta hallinto-oikeudelta vain, jos korkein hallinto-oikeus myöntää valitusluvan. Valitus on tehtävä 60 päivän kuluessa hallinto-oikeuden päätöksen tiedoksisaannista.

Asian käsittelemisestä hallinto-oikeudessa ja korkeimmassa hallinto-oikeudessa on muutoin voimassa, mitä hallintolainkäyttölaissa (586/1996) säädetään.

Erinäiset säännökset

17 §

Maksuaika ja viivästysseuraamus

Pysäköintivirhemaksu on suoritettava 30 päivän kuluessa päätöksen tekemispäivästä. Jos kuitenkin päätös on annettu tiedoksi 8 §:n 2 momentissa tarkoitetulla tavalla, maksu on suoritettava 30 päivän kuluessa päätöksen tiedoksisaannista. Pysäköinninvalvoja voi myöntää maksuajan pidennystä.

Eräpäivän jälkeen maksetulle pysäköintivirhemaksulle lasketaan korkoa viivästyksestä siten kuin veronlisäyksestä ja viivekorosta annetussa laissa (1556/1995) säädetään.

18 §

Maksun palauttaminen

Jos pysäköintivirhemaksu on määrätty 2 §:n 1 momentissa tarkoitetusta esteestä huolimatta, pysäköinninvalvojan on hakemuksesta määrättävä suoritettu pysäköintivirhemaksu palautettavaksi asianomaiselle. Hakemus on tehtävä kuuden kuukauden kuluessa rikosoikeudellisen menettelyn aloittamisesta tai pysäköintivirhemaksun määräämisestä.

Jos sama pysäköintivirhemaksu on suoritettu kahdesti, pysäköinninvalvojan on määrättävä liikaa suoritettu määrä palautettavaksi. Jos sekä kuljettaja että omistaja tai haltija ovat suorittaneet maksun, on liikaa suoritettu määrä palautettava omistajalle tai haltijalle.

19 §

Takautumisoikeus

Ajoneuvon omistajalla tai haltijalla on oikeus saada suorittamansa pysäköintivirhemaksun ja rengaslukon käyttämisestä aiheutuneen korvauksen määrä pysäköintivirheen tehneeltä kuljettajalta, jollei maksua ole palautettu 18 §:n 2 momentin nojalla.

20 §

Pysäköintivirhemaksun saaja ja valvontakustannukset

Pysäköintivirhemaksut saa valtio.

Kunnallisessa valvonnassa olevalla alueella tehdyistä pysäköintivirheistä ja joutokäyntirikkomuksista perittävät maksut saa kuitenkin asianomainen kunta riippumatta siitä, onko pysäköintivirhemaksun määrännyt poliisi vai kunnallinen pysäköinninvalvoja tai pysäköinnintarkastaja.

Kunnallisessa valvonnassa olevalla alueella kunta suorittaa valvontatoimen järjestämisestä ja hoitamisesta sekä pysäköinninvalvontaa koskevien ehtojen täyttämistä aiheutuvat kustannukset.

21 §

Pysäköinninvalvonnassa käytettävä ajoneuvo

Kunnallisessa pysäköinninvalvonnassa käytettävään ajoneuvoon sovelletaan, mitä tieliikennelain 48 §:n 4 momentissa säädetään ajoneuvosta, jota käytetään liikennevalvonnassa.

22 §

Täytäntöönpano

Pysäköintivirhemaksun ja rengaslukon käyttämisestä aiheutuneen korvauksen perimisestä ulosottoihin sovelletaan, mitä verojen ja maksujen täytäntöönpanosta annetussa laissa (706/2007) säädetään. Pysäköintivirhemaksu ja korvaus vanhentuvat kuitenkin kolmen vuoden kuluttua siitä, kun maksua tai korvausta koskeva päätös on tehty.

23 §

Tarkemmat säännökset

Sisäasiainministeriön asetuksella säädetään tarkemmin:

- 1) rengaslukolta vaadittavista ominaisuuksista;
- 2) käytettävistä asiakirjoista sekä niihin tehtävistä merkinnöistä ja niiden säilyttämisestä;
- 3) tämän lain nojalla määrättyjen seuraamusten täytäntöönpanoon liittyvistä ja muista viranomaisten välisistä ilmoituksista;
- 4) kunnallisen pysäköinninvalvonnan järjestämistä koskevassa hakemuksessa esitettävästä selvityksestä;
- 5) kunnallisen valvontahenkilöstön virkamerkistä sekä virkapuvusta ja tunnusmerkistä

Voimaantulo

24 §

Voimaantulosäännös

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Tällä lailla kumotaan pysäköintivirhemaksusta 3 päivänä huhtikuuta 1970 annettu laki (248/1970) siihen myöhemmin tehtyine muutoksineen.

Ennen tämän lain voimaantuloa voidaan ryhtyä lain täytäntöönpanon edellyttämiin toimiin.

25 §

Siirtymäsäännös

Jos pysäköintivirhemaksua koskeva maksukehoitus on annettu ennen tämän lain voimaantuloa, asian käsittelyssä, muutoksenhaussa ja seuraamusten määräämisessä noudetaan tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä.

Lääninhallituksen tai aluehallintoviraston kumottavan lain nojalla antamat määräykset jäävät edelleen voimaan.

Henkilö, joka on tämän lain voimaan tullessa nimitettynä kunnallisen pysäköinninvalvojan tai valvonta-apulaisen virkaan tai määräaikaiseen virkasuhteeseen, säilyttää kelpoisuutensa vastaaviin tehtäviin myös tämän lain tultua voimaan.

26 §

Voimaan jäävät säädökset

Seuraavat kumottavan lain nojalla annetut säädökset jäävät edelleen voimaan:

- 1) sisäasiainministeriön päätös kunnallisen pysäköinninvalvojan ja hänen apulaisensa tunnusmerkistä (136/1971);
 - 2) sisäasiainministeriön päätös kunnallisen pysäköinninvalvojan virkapuvusta (512/1987).
-

2. Laki yksityisestä pysäköinninvalvonnasta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

1 §

Soveltamisala

Tämän lain nojalla saadaan veloittaa valvontamaksu

- 1) tieliikennelain (267/1981) tai sen nojalla annetun ajoneuvon pysäköintiä taikka pysäköintikiekon käyttöä yksityisellä alueella tai maastossa koskevan säännöksen tai määräyksen,
- 2) maastoliikennelain (1710/1995) tai sen nojalla annetun moottorikäyttöisen ajoneuvon pysäköintiä taikka pysäyttämistä toisen maalla koskevan säännöksen tai määräyksen taikka
- 3) pelastuslain (468/2003) 33 §:n 2 momentin pysäköintiä koskevan säännöksen vastaisesta menettelystä (*luvaton pysäköinti*).

Valvontamaksu saadaan veloittaa vain, jos pysäköimistä tai pysähtymistä koskeva kielto tai määräys taikka pysäköintikiekon käyttöä koskeva määräys sekä valvontamaksu luvattoman pysäköinnin seuraamuksena on yksiselitteisellä ja selvästi havaittavalla tavalla ilmoitettu.

Valvontamaksua ei saa veloittaa, jos:

- 1) luvattomasta pysäköinnistä määrätään pysäköintivirhemaksu;
- 2) luvaton pysäköintiä koskeva asia käsitellään rikosasioista säädettyssä järjestyksessä;
- 3) luvattomasti pysäköinyt ei teon hetkellä ollut täyttänyt viittätoista vuotta.

Pysäköintivirhemaksusta ja ajoneuvoon kiinnitettävästä rengaslukosta säädetään julkisesta pysäköinninvalvonnasta annetussa laissa (/). Ajoneuvon siirtämisestä säädetään ajoneuvojen siirtämisestä annetussa laissa (828/2008).

2 §

Valvontamaksu

Valvontamaksu ei saa olla rahamäärältään suurempi kuin vastaavalla alueella tehdystä pysäköintivirheestä määrättävä pysäköintivirhemaksu.

Jatkuvasta luvattomasta pysäköinnistä saadaan veloittaa enintään kolme valvontamaksua. Uutta valvontamaksua ei saa veloittaa ennen kuin on kulunut vuorokausi edellisen maksun asettamisesta. Rengaslukon kiinnittämisen jälkeen ei saa veloittaa valvontamaksua.

Jos sama teko on vastoin useaa pysäköintiä tai pysähtymistä koskevaa kieltoa tai määräystä taikka pysäköintikieltoa koskevaa määräystä, veloitetaan yksi valvontamaksu.

3 §

Valvontamaksua koskeva vaatimus

Valvontamaksua koskevassa vaatimuksessa on mainittava:

- 1) vaatimuksen tekijä;
- 2) vaatimuksen tekijän katu- ja sähköpostiosoite sekä muut yhteystiedot;
- 3) ajoneuvon yksilöimiseksi tarvittavat tiedot;
- 4) luvattoman pysäköinnin teko-aika ja -paikka, sen laatu sekä muut teon kuvaamiseksi tarvittavat tiedot;
- 5) maksun suuruuden määräytymisperuste ja sovellettavat lainkohdat;
- 6) maksettava määrä, maksuaika ja muut maksamista varten tarvittavat tiedot;
- 7) seuraus maksun laiminlyönnistä;
- 8) vaatimuksen tekemispäivä ja kellonaika;
- 9) kiinteistön omistaja ja haltija.

Valvontamaksua koskevaan vaatimukseen on liitettävä ohjeet maksun riitauttamisesta.

Valvontamaksua koskeva vaatimus annetaan henkilökohtaisesti ajoneuvon kuljettajalle kirjallisesti. Jollei kuljettajaa tavata, voidaan vaatimus kiinnittää ajoneuvoon näkyväle paikalle. Jollei valvontamaksua suoriteta säädettyssä ajassa, valvontamaksua koskeva vaatimus lähetetään ajoneuvon omistajalle tai haltijalle.

Maksuaika on oltava vähintään 30 päivää valvontamaksua koskevan vaatimuksen antamisesta, kiinnittämisestä tai lähettämisestä.

4 §

Vastuu valvontamaksusta

Valvontamaksu on ajoneuvon luvattomasti pysäköineen kuljettajan suoritettava.

Valvontamaksusta vastaa myös ajoneuvon rekisteriin merkitty omistaja tai haltija. Ajoneuvon omistaja tai haltija on kuitenkin vastuusta vapaa, jos hän saattaa todennäköiseksi, että ajoneuvo oli tuolloin luvattomasti kuljettajan käytössä tai että valvontamaksun veloittamiselle ei ollut edellytyksiä.

5 §

Valvontatoimi

Pysäköinninvalvonnasta yksityisellä alueella tai maastossa huolehtii kiinteistön omistaja tai haltija. Kiinteistön omistaja tai haltija voi siirtää toiselle oikeuden valvoa pysäköintiä kiinteistöllä.

6 §

Valvontamaksun perintä

Valvontamaksua ei saa siirtää toimeksisaajan perittäväksi eikä siitä saa vaatia maksua tuomioistuimessa ennen kuin vähintään yksi maksamatta jäänyttä valvontamaksua koskeva maksumuistutus on annettu tai lähetetty ja siinä mainitut saatavan maksamiselle ja huomautusten esittämiselle asetetut kohtuulliset määräajat ovat päättyneet.

Valvontamaksun perinnästä on muutoin voimassa, mitä saatavien perinnästä annetussa laissa (513/1999) säädetään.

7 §

Maksun palauttaminen

Jos luvattomasta pysäköinnistä on veloitettu valvontamaksu 1 §:n 3 momentissa tarkoitetusta esteestä huolimatta tai muutoin aiheetta, maksun saaneen on pyynnöstä palautettava suoritettu maksu asianomaiselle henkilölle.

Jos sama valvontamaksu on suoritettu kahdesti, maksun saaneen on palautettava liikaa suoritettu määrä. Jos sekä kuljettaja että omistaja tai haltija ovat suorittaneet maksun, on liikaa suoritettu määrä palautettava omistajalle tai haltijalle.

8 §

Takautumisoikeus

Ajoneuvon omistajalla tai haltijalla on oikeus saada suorittamansa valvontamaksun määrä luvattomasti pysäköineeltä kuljettajalta, jollei maksua ole palautettu 7 §:n 2 momentin nojalla.

9 §

Voimaantulosäännös

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

3. Laki maastoliikennelain 26 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan 22 päivänä joulukuuta 1995 annetun maastoliikennelain (1710/1995) 26 §
seuraavasti:

26 §

Ajoneuvon luvaton pysäyttäminen ja pysäköiminen

Edellä 4 §:n 1 momentissa tarkoitettua moottorikäyttöisen ajoneuvon luvattomasta pysäyttämisestä tai pysäköimisestä toisen maalla tuomitaan rangaistus vain, jos luvattomasta pysäyttämisestä tai pysäköinnistä aiheutuu huomattavaa haittaa luonnolle tai muulle ympäristölle, luontaiselinkeinolle taikka yleiselle virkistyskäytölle tai muulle yleiselle edulle taikka kohtuutonta haittaa maan omistajalle tai haltijalle. Muutoin virheestä määrätään suoritettavaksi pysäköintivirhemaksu siten kuin siitä erikseen säädetään

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä _____ kuuta 20 ____ .

4. Laki ympäristönsuojelulain 116 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan 4 päivänä helmikuuta 2000 annetun ympäristönsuojelulain (86/2000) 116 §:n 4 momentti, sellaisena kuin se on laissa 1100/2002, seuraavasti:

116 §

Rangaistussäännökset

Moottorikäyttöisen ajoneuvon joutokäyntiä koskevan kiellon rikkomisesta voidaan määrätä pysäköintivirhemaksu siten kuin julkisesta pysäköinninvalvonnasta annetussa laissa (/) säädetään.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

5.

Laki ajoneuvojen siirtämisestä annetun lain 5 ja 11 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan ajoneuvojen siirtämisestä 5 päivänä joulukuuta 2008 annetun lain (828/2008) 11 §:n 1 momentti ja
lisätään 5 §:ään uusi 3 momentti, jolloin nykyinen 3 ja 4 momentti siirtyvät 4 ja 5 momentiksi, seuraavasti:

5 §

Siirto pysäköimistä koskevan säännöksen perusteella

Sen estämättä, mitä 1 ja 2 momentissa säädetään, ajoneuvo saadaan siirtää viipymättä, jos ajoneuvon omistaja tai haltijalla on maksamatta viisi samalla ajoneuvolla tehdyn viiden eri teon perusteella lainvoimaisesti määrättyä pysäköintivirhemaksua.

11 §

Korvauksen periminen

Korvaus voidaan periä siten kuin verojen ja maksujen täytäntöönpanosta annetussa laissa (706/2007) säädetään. Kunta ei ole velvollinen luovuttamaan ajoneuvoa 3 §:ssä tarkoitettusta varastosta ennen kuin 5 §:n 3 momentissa tarkoitettut maksut on suoritettu ja 10 §:n 1 momentissa tarkoitettut kustannukset on korvattu, ellei muutoksenhakutuo-
 mioistuun toisin määrää.

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä _____ kuuta 20 ____ .

6.
Laki hallinto-oikeuslain 12 b §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan 26 päivänä maaliskuuta 1999 annetun hallinto-oikeuslain (430/1999) 12 b §:n 1 momentin 1 kohta, sellaisena kuin se on laissa 75/2006, seuraavasti:

12 b §

Hallinto-oikeuden päätösvaltaisuus yksijäsenisenä

Hallinto-oikeus on päätösvaltainen myös yksijäsenisenä ratkaistaessa muutoksenha-
kuasiaa, jossa on kysymys:
1) julkisesta pysäköinninvalvonnasta annetun lain (/) tai joukkoliikenteen tarkas-
tusmaksusta annetun lain (469/1979) soveltamisesta;

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

7.
Laki pelastuslain 83 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
lisätään 13 päivänä kesäkuuta 2003 annetun pelastuslain (468/2003) 83 §:ään uusi 3 momentti seuraavasti:

83 §

Rangaistukset

Pysäköintiä pelastustielle koskevan kiellon rikkomisesta voidaan määrätä pysäköinti-
virhemaksu siten kuin julkisesta pysäköinninvalvonnasta annetussa laissa (/) sääde-
tään.

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä _____ kuuta 20 _____ .

1. Lag om offentlig parkeringsövervakning

I enlighet med riksdagens beslut föreskrivs:

Allmänna bestämmelser

1 §

Tillämpningsområde

Med stöd av denna lag får det tas ut felparkeringsavgift på grundval av

- 1) en bestämmelse i vägtrafiklagen (276/1981) om parkering eller stannande av fordon eller användning av parkeringsskiva eller bestämmelser eller föreskrifter som har utfärdats med stöd av den,
- 2) en bestämmelse i terrängtrafiklagen (1710/1995) om parkering eller stannande av motorfordon eller bestämmelser eller föreskrifter som har utfärdats med stöd av den, eller
- 3) bestämmelsen om parkering i strid med 33 § 2 mom. i räddningslagen (468/2003) (*parkeringsfel*)

Felparkeringsavgift får också tas ut på grundval av en överträdelse av ett förbud eller en begränsning om motorfordons tomgång som föreskrivs i eller har utfärdats med stöd av

- 1) vägtrafiklagen, eller
- 2) naturvårdslagen (828/2000) (*tomgångsförseelse*)

På grund av ett parkeringsfel får på ett fordon fästas ett hjulblock som förhindrar en förflyttning av fordonet (*klampning*) eller ges en anmärkning så som föreskrivs nedan. Bestämmelser om förflyttning av ett fordon på grund av ett förfarande i strid med bestämmelserna om parkering finns i lagen om flyttning av fordon (828/2008). För en tomgångsförseelse får ges en anmärkning så som föreskrivs nedan.

2 §

Begränsningar av tillämpningsområdet

Felparkeringsavgift får inte tas ut, om

- 1) det för parkeringsfelet debiteras en sådan övervakningsavgift som avses i lagen om privat parkeringsövervakning (/),
- 2) parkeringsfelet eller tomgångsförseelsen behandlas i den ordning som föreskrivs för brottmål,
- 3) parkeringsfelets eller tomgångsförseelsens gärningsman vid tidpunkten för gärningen inte har fyllt femton år.

Om parkeringsfelet har begåtts på ett sådant privat område, eller i terrängen, får felparkeringsavgift inte tas ut och klampning inte utföras utan en begäran eller en fullmakt av fastighetens ägare eller innehavare eller den till vilken rätten att övervaka parkeringen på fastigheten har övergått.

Påföljder

3 §

Felparkeringsavgift

Felparkeringsavgiften är oberoende av arten av parkeringsfel 20 euro. Genom förordning av inrikesministeriet kan dock avgiftens belopp höjas till högst 60 euro för ett fel som har begåtts i en kommun eller på ett visst område i kommunen, om trafiktätheten, parkeringsplatsernas knapphet, parkeringsfelens mängd, trafikens smidighet och andra trafikmässiga skäl kräver det. Har en kommun delat in sitt område i zoner eller delar inom vilka parkeringsavgifter av olika storlek tas ut, kan maximibeloppet av den förhöjda felparkeringsavgiften inom den zon eller den del som har den högsta felparkeringsavgiften genom förordning av inrikesministeriet överskridas med högst 20 euro. Är kommunal parkeringsövervakning införd, ska inrikesministeriet innan förhöjningen fastställs inhämta kommunens utlåtande och vid behov begära ett utlåtande av respektive polisinrättning.

För fortsatt parkeringsfel får tas ut högst tre felparkeringsavgifter. En ny felparkeringsavgift får inte tas ut förrän ett dygn har förflutit från det att den föregående avgiften togs ut. Efter klampning får felparkeringsavgift inte tas ut.

Felparkeringsavgift för tomgångsförseelse är lika stor som en felparkeringsavgift som tas ut på motsvarande område för parkeringsfel. Felparkeringsavgift för tomgångsförseelse är dock högst 35 euro.

För flera parkeringsfel som begås genom samma gärning tas ut en felparkeringsavgift. För ett parkeringsfel och en tomgångsförseelse som begås genom samma gärning tas ut felparkeringsavgift för vardera.

4 §

Klampning

Ett fordon får på grund av ett parkeringsfel klampas, om fordonet med stöd av 5 § 1–3 mom. i lagen om flyttning av fordon skulle kunna flyttas. Samtidigt ska förbjudas en förflyttning av fordonet. En myndighet får flytta fordonet fastän det har klampats.

Hjulblock behöver inte lösöras förrän den ersättning som avses i 3 mom. och de avgifter som avses i 5 § 3 mom. i lagen om flyttning om fordon har betalats, om inte fullföljdsdomstolen bestämmer något annat.

För de kostnader som klampning medför tas ut en fast ersättning i euro. För en kommuns del tas ersättningen ut i enlighet med en taxa som har godkänts av en kommunal myndighet och för polisens del i enlighet med lagen om grunderna för avgifter till staten (150/1992).

5 §

Anmärkning

Om parkeringsfelet eller tomgångsförseelsen är ringa, kan för överträdelsen ges en muntlig eller skriftlig anmärkning

6 §

Årgärdseftergift

Man får låta bli att bestämma en påföljd, om parkeringsfelet eller tomgångsförseelsen har berott på en ursäktlig ouppmärksamhet eller tanklöshet eller om bestämmandet av påföljden av annan orsak är uppenbart oskälig.

7 §

Innehållet i ett beslut

I ett beslut om felparkeringsavgift ska nämnas:

- 1) den myndighet som har fattat beslutet och handläggarens namn eller annan identifikationsuppgift,
- 2) förarens personuppgifter eller de uppgifter som behövs för att identifiera fordonet,
- 3) gärningstiden och gärningsorten för felet eller förseelsen, dess art samt övriga uppgifter som behövs för att beskriva felet eller förseelsen,
- 4) tillämpliga lagrum,
- 5) det belopp som ska betalas, betalningstiden och övriga uppgifter som behövs för betalningen,
- 6) följden av en utebliven betalning,
- 7) datum och klockslag för uttagande av avgiften.

I ett beslut om klampning ska anges de uppgifter som avses i 1 mom. 1–4 punkten och myndighetens kontaktuppgifter, datum och klockslag för klampningen, villkoren för lösgörandet av hjulblocket inbegripet beloppet för den ersättning som ska betalas samt förbud mot att flytta det fordon som har klampats.

Anvisningar för rättelseyrkande skall bifogas beslut om felparkeringsavgift och klampning.

8 §

Delgivning

Ett beslut om felparkeringsavgift eller klampning delges skriftligt föraren av fordonet personligen. Om föraren inte påträffas, kan beslutet delges genom att fästa det på en synlig plats på fordonet.

Om beslutet om felparkeringsavgift inte har kunnat delges på det sätt som avses i 1 mom. eller om avgiften inte har betalats inom den tid som föreskrivs i 17 § 1 mom., ska parkeringsövervakaren eller parkeringskontrollören utan dröjsmål delge beslutet per brev den för avgiften ansvarige fordonets ägare eller innehavare. Mottagaren anses ha fått del av beslutet den sjunde dagen efter det att brevet sändes, om inte något annat visas.

Ett beslut om en felparkeringsavgift ska delges senast sex månader från den dag då parkeringsfelet eller tomgångsförseelsen begicks.

Ett beslut om klampning ska delges den ersättningsskyldige ägaren eller innehavaren av fordonet per brev inom sju dagar. Mottagaren anses ha fått del av beslutet den sjunde dagen efter det att brevet sändes, om inte något annat visas.

Riktande av ansvar

9 §

Ansvar för felparkeringsavgift och klampningsersättning

Felparkeringsavgift ska betalas av den förare som har begått parkeringsfelet eller tomgångsförseelsen.

För en felparkeringsavgift som har tagits ut på grund av ett parkeringsfel svarar också den person som i registret antecknats som fordonets ägare eller innehavare. Fordonets ägare eller innehavare är dock fri från ansvar, om han eller hon gör det sannolikt att fordonet då olovligen brukades av föraren eller att det inte fanns förutsättningar för att ta ut felparkeringsavgift.

I fråga om ansvaret för klampningsersättning gäller vad som i 1 och 2 mom. föreskrivs om ägares eller innehavares ansvar för felparkeringsavgift.

Övervakningsverksamhet

10 §

Behöriga myndigheter

Polisen ser till att övervakningen av att bestämmelserna om parkering och stannande samt tomgång iakttas samt att felparkeringsavgifter tas ut och andra i denna lag föreskrivna påföljder bestäms.

Regionförvaltningsverket kan på framställning av en kommuns fullmäktige eller med deras samtycke och efter att ha fått utlåtande av chefen för respektive polisinsättning besluta att kommunen på sitt område eller en viss del av det jämte polisen ska ha hand om övervakningen av att förbuden och begränsningarna beträffande parkering, stannande och tomgång iakttas samt uttagande av felparkeringsavgift och bestämmande av andra påföljder som föreskrivs i denna lag.

Chefen för polisinsättningen eller en polisman som hör till befälet inom insättningen och som chefen har förordnat leder och övervakar att bestämmelserna om övervakande av parkering, stannande och tomgång följs samt fungerar som parkeringsövervakare. Parkeringsövervakaren ser också till att de beslut och beslutsfattare som avses i denna lag antecknas i en förteckning och ger vid behov ut uppgifter ur dem.

Om övervakningen är ordnad på det sätt som anges i 2 mom., ska kommunen i stället för den parkeringsövervakare som avses i 3 mom. utse en kommunal parkeringsövervakare som ska biträdas av ett behövligt antal parkeringskontrollörer. Den kommunala parkeringsövervakaren står i frågor som rör den allmänna uppläggnings- och övervakningen under ledning och tillsyn av chefen för polisinsättningen.

11 §

Tillstånd för kommunal parkeringsövervakning

Regionförvaltningsverket ska, då det överväger beviljandet av tillstånd för kommunal parkeringsövervakning, beakta trafiktätheten, behovet av övervakning och andra lokala omständigheter samt kommunens förutsättningar att på ett behörigt sätt ha hand om övervakningsverksamheten.

Tillstånd kan beviljas för viss tid eller tillsvidare. I tillståndet kan också fastställas minimiantalet parkeringskontrollörer och uppställas andra villkor som befinns vara nödvändiga.

Regionförvaltningsverket kan efter att ha hört kommunfullmäktige återkalla tillståndet eller ändra dess villkor, om det har skett en väsentlig ändring av omständigheterna eller de uppställda villkoren inte har uppfyllts eller övervakningsverksamheten inte i övrigt har skötts på ett behörigt sätt. Kommunfullmäktige kan göra en framställning för att återkalla tillståndet eller ändra dess villkor.

12 §

Behörighetsvillkoren och tjänsteförhållandet för en kommunal parkeringsövervakare och parkeringskontrollör

Behörighetsvillkor för en kommunal parkeringsövervakare är juris magisterexamen eller annan motsvarande tidigare examen och förtrogenhet med trafikfrågor.

Behörighetsvillkor för en kommunal parkeringskontrollör är en sådan förtrogenhet i fråga om bestämmelserna om trafik och tomgång som behövs för skötseln av hans eller hennes uppgifter.

En kommunal parkeringsövervakare och en kommunal parkeringskontrollör ska stå i tjänsteförhållande till ett offentligt samfund.

13 §

En kommunal parkeringsövervakares och parkeringskontrollörs uppgifter

En parkeringskontrollör har till uppgift att övervaka att bestämmelserna om parkering och stannande följs samt att ta ut felparkeringsavgift och bestämma andra påföljder på grund av parkeringsfel eller tomgångsförseelser. Parkeringskontrollörerna står under ledning och tillsyn av den kommunala parkeringsövervakaren.

En kommunal parkeringsövervakare och parkeringskontrollörer ska i tjänsteutövningen ha ett emblem och bära tjänstedrätt, av vilken hans eller hennes tjänsteställning framgår. En kommunal parkeringsövervakare och parkeringskontrollör ska i övervakningsuppdraget ha med sig ett tjänstemärke som ska visas upp vid behov eller på begäran.

Förare av fordon är skyldig att vid anfordran uppge sitt namn, sin personbeteckning och sin adress för parkeringsövervakaren eller en parkeringskontrollör. Föraren är även skyldig att stanna fordonet på tecken av parkeringsövervakaren eller en parkeringskontrollör samt att iaktta annat behövligt tecken eller annan behövlig uppmaning som denne ger för att fullgöra övervakningsuppgiften.

Rättsskydd

14 §

Besvärsförbud

Det är inte tillåtet att söka rättelse eller ändring med anledning av en anmärkning eller åtgärdseftergift.

15 §

Rättelseyrkande

Yrkande på rättelse av ett beslut om felparkeringsavgift eller klampning ska göras inom 30 dagar från det beslutet fästes på fordonet eller delgavs på annat sätt. Ett rättelseyrkande som görs efter den föreskrivna tiden prövas, om det har funnits något särskilt skäl till förseningen och rättelseyrkandet har gjorts så snart det har varit möjligt.

Rättelseyrkandet ska tillställas parkeringsövervakaren. Rättelseyrkandet hindrar inte verkställighet av beslutet, om inte parkeringsövervakaren bestämmer något annat.

Vid handläggningen av rättelseyrkandet gäller i övrigt bestämmelserna i förvaltningslagen. Beslutet med anledning av rättelseyrkandet delges per post. Mottagaren anses ha fått del av beslutet den sjunde dagen efter det att beslutet avsändes, om inte något annat visas.

16 §

Ändringssökande

Ett beslut som parkeringsövervakaren har fattat med anledning av ett rättelseyrkande eller på grund av en ansökan som avses i 18 § får överklagas genom besvär hos förvaltningsdomstolen. Besvär ska anföras inom 30 dagar från delfåendet hos den förvaltningsdomstol inom vars domkrets parkeringsövervakarens beslut har fattats. Besvaren hindrar inte verkställighet av beslutet, om inte förvaltningsdomstolen bestämmer något annat.

Ändring i förvaltningsdomstolens beslut får sökas hos högsta förvaltningsdomstolen endast om högsta förvaltningsdomstolen beviljar besvärstillstånd. Besvär ska anföras inom 60 dagar från delfåendet av förvaltningsdomstolens beslut.

För behandlingen av ärendet i förvaltningsdomstolen och i högsta förvaltningsdomstolen gäller i övrigt vad som föreskrivs i förvaltningsprocesslagen (586/1996).

Särskilda bestämmelser

17 §

Betalningstid och dröjsmålsföljder

Felparkeringsavgift ska betalas inom 30 dagar från den dag beslutet fattades. Om beslutet dock har delgetts på det sätt som avses i 8 § 2 mom., ska avgiften betalas inom 30 dagar från delfåendet. Parkeringsövervakaren kan bevilja förlängning av betalningstiden.

På felparkeringsavgift som betalas efter förfallodagen beräknas ränta på förseningen på det sätt som bestäms i lagen om skattetillägg och förseningsränta. (1556/1995)

18 §

Återbetalning av avgift

Om felparkeringsavgift har tagits ut trots ett hinder som avses i 2 § 1 mom., ska parkeringsövervakaren på ansökan förordna att den betalda felparkeringsavgiften betalas tillbaka till den berörda personen. Ansökan ska göras inom sex månader från det att ett straffrättsligt förfarande inleddes eller felparkeringsavgiften togs ut.

Om samma felparkeringsavgift har betalats två gånger, ska parkeringsövervakaren förordna att det överbetalda beloppet betalas tillbaka. Har såväl förare som ägare eller innehavare erlagt betalning, ska vad som erlagts för mycket återbäras till ägaren eller innehavaren.

19 §

Regressrätt

Ägare eller innehavare av ett fordon har rätt att av den förare som gjort parkeringsfelet få den felparkeringsavgift eller klampningsersättning som ägaren eller innehavaren har betalat, om avgiften inte har betalats tillbaka med stöd av 18 § 2 mom.

20 §

Felparkeringsavgiftens mottagare och övervakningskostnader

Felparkeringsavgiften tillfaller staten.

Avgifter som tas ut för parkeringsfel och tomgångsförseelser i ett område som står under kommunal övervakning tillfaller dock kommunen i fråga, oberoende av om felparkeringsavgiften har tagits ut av polisen eller av den kommunala parkeringsövervakaren eller en parkeringskontrollör.

På ett område där kommunal övervakning har anordnats betalar kommunen utgifterna för ordnandet och skötseln av övervakningen av att villkoren för parkeringsövervakningen uppfylls.

21 §

Fordon som används vid parkeringsövervakning

På fordon som används vid parkeringsövervakning tillämpas vad som föreskrivs i 48 § 4 mom. i vägtrafiklagen om fordon som används vid trafikövervakning.

22 §

Verkställighet

På indrivningen av felparkeringsavgift och klampningsersättning utsökningsvägen tillämpas bestämmelserna i lagen om verkställighet av skatter och avgifter (706/2007). Felparkeringsavgift och ersättning preskriberas dock efter tre år från det att beslutet om avgift eller ersättning fattades.

23 §

Närmare bestämmelser

Genom förordning av inrikesministeriet bestäms närmare om:

- 1) de egenskaper som krävs av hjulblock,
- 2) de handlingar som ska användas samt om de anteckningar som ska göras i dem och förvaringen av dem,
- 3) de meddelanden som har samband med verkställigheten med påföljderna enligt denna lag samt om andra meddelanden mellan myndigheter,
- 4) den utredning som ska företas vid ansökning om kommunal parkeringsövervakning,
- 5) den kommunala övervakningspersonalens tjänstemärke samt tjänstedräkt och emblem.

24 §

Ikraftträdande

Denna lag träder i kraft den 20 .

Genom denna lag upphävs lagen av den 3 april 1970 om parkeringsbot (248/1970) jämte ändringar.

Åtgärder som verkställigheten av lagen förutsätter får vidtas innan lagen träder i kraft.

25 §

Övergångsbestämmelse

Om en betalningsanmaning om en parkeringsbot har utfärdats innan denna lag har trätt i kraft, iaktas på handläggningen av ärendet, ändringsökande och bestämmande av påföljder de bestämmelser som gällde då denna lag trädde i kraft.

De förordnanden som länsstyrelsen eller regionförvaltningsverket har utfärdat med stöd av den upphävda lagen förblir i kraft.

En person som vid ikraftträdandet av denna lag har utnämnts till kommunal parkeringsövervakare eller kommunalt övervakningsbiträde bevarar sin behörighet till motsvarande uppgifter också när denna lag har trätt i kraft.

26 §

Författningar som förblir i kraft

Följande författningar som har utfärdats med stöd av den lag som upphävs fortsätter att gälla:

- 1) ministeriets för inrikesärendena beslut om kommunal parkeringsövervakares och hans biträdes emblem (136/1971),
- 2) inrikesministeriets beslut om tjänstedräkt för kommunal parkeringsövervakare (512/1987).

2. Lag om privat parkeringsövervakning

I enlighet med riksdagens beslut föreskrivs:

1 §

Tillämpningsområde

Med stöd av denna lag får debiteras övervakningsavgift på grundval av

- 1) en bestämmelse i vägtrafiklagen (276/1981) om parkering av fordon eller användning av parkeringsskiva eller i bestämmelser eller föreskrifter som har utfärdats med stöd av den,
- 2) en bestämmelse i terrängtrafiklagen (1710/1995) om parkering eller stannande av motorfordon eller bestämmelser eller föreskrifter om som har utfärdats med stöd av den, eller
- 3) bestämmelsen om parkering i strid med 33 § 2 mom. i räddningslagen (468/2003) (*olovlig parkering*)

Övervakningsavgift får debiteras endast om ett förbud eller en bestämmelse om ett förbud mot parkering eller stannande eller en bestämmelse om användning av parkeringsskiva har angivits på ett sätt som entydigt och tydligt kan upptäckas.

Övervakningsavgift får inte debiteras, om

- 1) för den olovliga parkeringen tas ut felparkeringsavgift,
- 2) den olovliga parkeringen behandlas i den ordning som föreskrivs för brottmål,
- 3) den olovliga parkeringens gärningsman vid tidpunkten för gärningen inte har fyllt femton år.

Bestämmelser om felparkeringsavgift och klampning finns i lagen om offentlig parkeringsövervakning (/). Bestämmelser om flyttning av fordon finns i lagen om flyttning av fordon (828/2008).

2 §

Övervakningsavgift

Övervakningsavgift får inte till beloppet vara högre än den felparkeringsavgift som tas ut för parkeringsfel på motsvarande område.

För fortsatt olovlig parkering får debiteras högst tre övervakningsavgifter. Det är inte tillåtet att ta ut en ny övervakningsavgift förrän ett dygn har förflutit från det att den föregående avgiften togs ut. Efter klampning får övervakningsavgift inte debiteras ut.

Om samma gärning strider mot flera förbud eller bestämmelser om parkering eller stannande eller användning av parkeringsskiva, debiteras det ut en övervakningsavgift.

3 §

Yrkande på övervakningsavgift

I ett yrkande på övervakningsavgift ska nämnas:

- 1) den som har framställt yrkandet,
- 2) gatuadress, e-postadress och övriga kontaktuppgifter för den som har framställt yrkandet,
- 3) de uppgifter som behövs för att identifiera fordonet,
- 4) gärningstiden och gärningsorten för den olovliga parkeringen, dess art samt övriga uppgifter som behövs för att beskriva gärningen,
- 5) grunden för att avgiftens belopp och tillämpliga lagrum,
- 6) det belopp som ska betalas, betalningstiden och övriga uppgifter som behövs för betalningen,
- 7) följden av en utebliven betalning,
- 8) datum och klockslag för framställningen av yrkandet,
- 9) ägaren och innehavaren av fastigheten.

Till ett yrkande på övervakningsavgift ska fogas anvisningar om hur avgiften kan göras stridig.

Ett yrkande på övervakningsavgift delges skriftligt föraren av fordonet personligen. Om föraren inte påträffas, kan yrkandet delges genom att fästa det på en synlig plats på fordonet. Om övervakningsavgiften inte betalas inom föreskriven tid, sänds yrkandet på övervakningsavgift till fordonets ägare eller innehavare.

Betalningstiden ska vara minst 30 dagar från det att yrkandet på övervakningsavgift delgavs, fästes eller sändes.

4 §

Ansvar för övervakningsavgift

Den förare som olovligt har parkerat fordonet ska betala övervakningsavgiften.

Också den i registret antecknade ägaren eller innehavaren av fordonet är ansvarig för övervakningsavgiften. Fordonets ägare eller innehavare är dock fri från ansvar, om han eller hon gör det sannolikt att fordonet då olovligen brukades av föraren eller att det inte fanns förutsättningar för att ta ut övervakningsavgift.

5 §

Övervakningsverksamhet

För parkeringsövervakningen på privat område eller i terrängen sörjer fastighetens ägare eller innehavare. Fastighetens ägare eller innehavare kan överföra på en annan rätten att övervaka parkeringen på fastigheten.

6 §

Indrivning av övervakningsavgift

Övervakningsavgift får inte överföras att indrivnas av uppdragstagaren och den får inte indrivnas vid domstol förrän minst en betalningspåminnelse om den obetalda övervakningsavgiften har getts eller sänts och de i påminnelsen uppställda skäliga fris-terna för att betala fordran eller göra anmärkningar har löpt ut.

I fråga om indrivning av övervakningsavgift gäller i övrigt vad som föreskrivs i lagen om indrivning om fordringar (513/1999).

7 §

Återbetalning av avgift

Om övervakningsavgift har tagits ut trots ett hinder som avses i 1 § 3 mom. eller annars grundlöst, ska den som fått betalningen på begäran betala tillbaka den betalda avgiften till den berörda personen.

Om samma övervakningsavgift har betalats två gånger, ska den som fått betalningen betala tillbaka det överbetalda beloppet. Har såväl förare som ägare eller innehavare erlagt betalning, ska vad som erlagts för mycket återbäras till ägaren eller innehavaren.

8 §

Regressrätt

Ägare eller innehavare av ett fordon har rätt att av den förare som har begått den olovliga parkeringen få det övervakningsavgiftsbelopp som han eller hon har betalat, om avgiften inte har betalats tillbaka med stöd av 7 § 2 mom.

9 §

Ikraftträdandebestämmelse

Denna lag träder i kraft den 20 .

**3.
Lag om ändring av 26 § i terrängtrafiklagen**

I enlighet med riksdagens beslut:
ändras i terrängtrafiklagen av den 22 december 1995 (1710/1995) 26 §
som följer:

26 §

Olovligt stannande och olovlig parkering av fordon

För olovligt stannande eller olovlig parkering av ett motordrivet fordon enligt 4 § 1 mom. på annans mark döms till straff endast om det olovliga stannandet eller den olovliga parkeringen medför betydande olägenhet för naturen eller den övriga miljön, för en naturnäring eller för allmänt rekreationsbruk eller för något annat allmänt intresse, eller oskälig olägenhet för markägaren eller markinnehavaren. I övriga fall tas det för felet ut felparkeringsavgift enligt vad som föreskrivs särskilt.

Denna lag träder i kraft den 20 .

4.
Lag om ändring av 116 § i miljöskyddslagen

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i miljöskyddslagen av den 4 februari 2000 (86/2000) 116 § 4
mom., sådant det lyder i lag 1100/2002, som följer:

116 §

Straffbestämmelser

För en överträdelse av förbud mot tomgångskörning med motorfordon kan fel-
parkeringsavgift tas ut enligt vad som bestäms i lagen om offentlig parkeringsövervak-
ning (/)

Denna lag träder i kraft den 20 .

5.**Lag om ändring av 5 och 11 § i lagen om flyttning av fordon**

I enlighet med riksdagens beslut

ändras i lagen av den 5 december 2008 om flyttning av fordon (828/2008)

11 § 1 mom. och

fogas till lagen ett nytt 3 mom., varvid det nuvarande 3 och 4 mom. blir 4 och 5 mom., som följer:

5 §*Flyttning med stöd av parkeringsbestämmelser*

Trots det som föreskrivs i 1 och 2 mom., får ett fordon flyttas utan dröjsmål, om fordonets ägare eller innehavare inte har betalat fem olika felparkeringsavgifter som genom lagakraftvunna beslut har tagits ut på grund av fem olika gärningar begångna med samma fordon.

11 §*Uttag av ersättning*

Ersättning får tas ut på det sätt som bestäms i lagen om verkställighet av skatter och avgifter (706/2007). Kommunen är inte skyldig att överlåta ett fordon från ett uppdrag som avses i 3 § förrän avgifterna enligt 5 § 3 mom. har betalats och kostnaderna enligt 10 § 1 mom. har ersatts, om inte fullföljdsdomstolen bestämmer något annat.

Denna lag träder i kraft den _____ 20 ____ .

6.

Lag om ändring av 12 b § i lagen om förvaltningsdomstolarna

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen av den 26 mar 1999 om förvaltningsdomstolar (430/1999)
12 b § 1 mom. 1 punkten, sådan den lyder i lag 75/2006, som följer:

12 b §

Domförhet med en ledamot

Förvaltningsdomstolen är domför även med en ledamot när den avgör fullföljdsärenden
som gäller

1) tillämpningen av lagen om offentlig parkeringsövervakning (/) eller la-
gen om kontrollavgift i kollektivtrafik (469/1979),

Denna lag träder i kraft den 20 .

7.

Lag om ändring av 83 § i räddningslagen

I enlighet med riksdagens beslut
fogas till 83 § i räddningslagen av den 13 juni 2003 (468/2003) ett nytt 3
mom. som följer:

83 §

Straff

För en överträdelse av förbudet mot parkering på räddningsväg kan tas ut
felparkeringsavgift så som föreskrivs i lagen om offentlig parkeringsövervakning (/
).

Denna lag träder i kraft den _____ 20 .

OIKEUSMINISTERIÖ
JUSTITIEMINISTERIET

ISSN-L 1798-7091
ISBN 978-952-466-966-5 (nid.)
ISBN 978-952-466-967-2 (PDF)
hinta/pris 25,00 €

TILAUKSET
Edita Prima Oy
Asiakaspalvelu
vaihde 020 450 011
Faksi 020 450 2470
asiakaspalvelu.prima@edita.fi

BESTÄLLNINGAR
Edita Prima Ab
Kundservice
växel 020 450 011
Fax 020 450 2470
asiakaspalvelu.prima@edita.fi